

Zaaan 'sɛbhɛ Sa Zaan gbaa -Zezuu gbuzonu gbu

-Zezuu -gugbu *Zaan celta, mv -wa. Nu, Zaan mi -Zezuu *'binɔnya kugbua ɛ 'sɔɔ glaa -nyime yabhlo nya. 'Mɔ wa laa «'binɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kali» wee 'sɛbhɛ da tɔlva. - We ka 'gbu Zaan yia 'sɛbhɛ ni celi, mv -wa nu, nyima 'ka we 'jiyibheli nu, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, mɔ -wa -Lagɔɔ Yu, 'in -ɔ -ka ɔ dli -gu zu, 'in -mɔɔ yia 'yliyɔgagie ɔ 'ɲni nya.

Weli -zɛa nyime

¹ -Lagɔ 'nia -slɔ -lu weee lala, -ɔ wa laa Weli ɔ mi la. Wee Weli -yɔ -Lagɔ 'sɔ mi. Wee Weli -yɔ -Lagɔ mi -bhlo. ² - Lu weee gwedida, ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ mi. ³ ɔ gbegbeun -Lagɔ -laa -lu weee la. -Lu -we mia lalada ɔ 'bigu we 'ni -mi. ⁴ Nu, ɔ -gu 'yliyɔgagie 'bhva, 'in wee 'yliyɔgagie mia, we ka nyima zli -la. ⁵ Wee zli mi lida nikipise 'wu, 'in nikipise 'ni we nyumonu.*

⁶ -Lagɔ ka nyime yabhlo tie, 'mɔ wa laa *Zaan,† ⁷ mɔ -wa gbudayinyɔ, mɔ yia ɔ 'ka zlu -gugbu gba. Yi ɔ yia nyima -ka ɔ weli 'nu, 'in wa 'ka dli zu. ⁸ ɔ 'dɛ 'ni wee zli nya -mi, nu, yi ɔ yia ɔ 'ka wee zlu -gugbu gba. ⁹ -We mia da ni, mv -wa zlu 'zayli, wee zli yia dudu -gu, we san mi 'mnida nyima weee -gu.

¹⁰ ɔ Weli ka dudu -gu yi. ɔ gbegbeun -Lagɔ -laa dudu la, we mi 'sa 'bhie, dudu -nyima 'ni ɔ yibheli. ¹¹ ɔ yia ɔ 'dɛɛ nyimaa -gbe ni, wa 'ni ɔ kpa 'nanu. ¹² Nu, tɔlva 'paa ɔ yi, 'in wa yia ɔ dli -gu zu. -Maa mia, -maa ɔ 'nyɛa 'yoo wa 'ka -Lagɔɔ 'yua -zɛ. ¹³ Sa nyima gwalia wa 'yua dudu -gu, we

* ^{1:5} We 'ji yabhlo -waɛ: 'in nikipise 'ni we 'wolanu. † ^{1:6} NU, 'Zan -Batisti -wa.

³⁵ Zli zlia, Zaan -yo ɔ 'bunɔnya 'sɔ mɪ 'ya -bha, ³⁶ 'in -Zezu yia 'plia yi. Zaan ylaa ɔ, ɔ nɛɛ: «A -tali, -Lagɔɔ Bhlabhleyu ni.»

³⁷ ɔ 'bunɔnya 'sɔ 'nva -we ɔ gbaa, 'in wa yia -Zezu 'bi mni. ³⁸ -Zezu 'bhitia la, ɔ 'yia ni, wa mɪ ɔ 'bi, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka da a talia?» Wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wlabi, mɔ -in -dɪli la?» (Ni, Wlabii ji -wa zuifoweli 'wɔ: «Gbuslolunyɔ».)

³⁹ ɔ nɛɛ: «A yi, 'in a 'ka -bha 'yi.»

Wa mnia da ɔ -dɪlia la, 'in wa yia -bha 'yi, -zugba jibhezaa -lɛli -mnuanu ka nyini. 'in wa yia wee 'yɪu pnu bhia ɔ -gbɛ.

⁴⁰ Wa 'dɛsɔbhie glaa, -wa 'nva Zaaan weli, 'in wa yia -Zezu 'bi mni, wa 'yabhlo -wa Simɔ Piɛlu bheli Andlee. ⁴¹ Tɪada, mɔ yia ɔ bheli 'Simɔɔ laa, 'in ɔ nɛɛ: «-A ka Mesi 'yi.» (We ji -wa «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ».)

⁴² 'in ɔ -yo -mɔɔ 'sɔ yia -Zezuu -gbɛ mni. -Zezu ylaa ɔ, 'in ɔ nɛɛ: «-Mɪ -wa 'Simɔɔ, -na dide wa laa Zaan. -Na 'ɣni wa yia zva Sefasi.» ('Mv wa bhitia 'wɔla Piɛli, -muv ji -wa tukpa.)

-Zezu laa Filipu -yo Natanaeli

⁴³ Zli zlia, -Zezu 'yɪbha ɔ 'ka Galilee -dɔdɔ -gv mni. ɔ -yo Filipu gbɛlia, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Yi 'mɪ 'bi.» ⁴⁴ Filipu mia, Bɛtɪsɪda -dɔdɔ -gv ɔ 'bhva, Andlee -yo Piɛli klaa 'ya. ⁴⁵ -Muv 'bɪgv, Filipu -yo Natanaeli yia 'wɔgbɛli, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lagɔɔ titee 'sɛbhɛ 'wɔ, Moizu ka nyɪmɛ yabhloo gbɔ gba, -Lagɔgbɔv -falɪpanya ka 'ya ɔ gbɔ gba wee 'sɛbhɛ 'wɔ. -A ka ɔ 'yi. Ni, mɔ -wa *-Zɛzɛfɔv 'yu -Zezu, Nazaletɪgbɛ 'wɔ ɔ 'bhva.»

⁴⁶ -Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, -lu -zɔnɔ mneni we 'ka Nazaletɪ 'bhɔv?»

Filipu nɛɛ: «Yi -na 'dɛ 'ka -bha 'yi.»

⁴⁷ Nu, Natanaeli yia -Zezuu -gbe yi. O bea o -yo, -Zezu 'yia o -yo, 'in o nee o daa: «A yia, *Izlaelnyumee 'debbie -gbolu ni, oo nyume mia, kali 'ni o dli 'wu -mi.»

⁴⁸ Natanaeli nee: «Sa -in yibheli 'mi 'wu la?»

O nee: «Da Filipo 'nia -slo -mi la ni, in ka -mi 'yi, -zugba -in mi *figisu zo.»

⁴⁹ -Bha Natanaeli gbae: «Wlabi, -in mi -Lagoo 'Yu nya, Izlaelnyumaa 'wlulapilnyo -in -mia.»

⁵⁰ -Zezu 'palia we 'bigu, o nee: «In gbaa ni, in ka -mi 'yi figisu zo, we 'gbu -in yia 'mi dli -gu zo, mu -wa yi? -Li 'kadu -we -zia -muni 'yia -na yia we. ⁵¹ In nee an -yla gbuzonu sae, yali a yia 'yia hwe -kaluda. 'Anzinya a yia 'yia kwilda -yo -gblada *Nyumee 'Yu -gu.»

2

-Zezu 'bhitilia 'nyu nu 'wola

¹ -Muu 'bigu, 'yli 'so 'plia, 'in wa yia 'hwnokwafetu -sa Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wu. -Zezuu 'nyaa mi -bha.

² 'In wa yi 'yaa -Zezu -yo o 'binonya la wee 'fetu 'wu. ³ -Bha bea, 'in nu yia bhia, 'in -Zezuu 'nyaa nee o -yla: «Nu ka bhia.»

⁴ -Zezu 'palia we 'bigu, o nee: «'Maa, amaa nu gbu -wa yaayu, na nu gbu -wa yi? Bhla -we nya wa 'kaa na 'titee 'debbie -gbolu 'yi, we 'ni -slo nyini.»

⁵ -Zezuu 'nyaa nee lililuu dlilinya -yla: «-We weee o yia an -yla gbaa, a nu we e.»

⁶ 'In tukpa nyida 'kadu gbelibhlo mi -bha wa kwesi. - Muu 'wu wa plia 'nyu, 'in wa budoa: 'sa Zuifvu tite gbaa. Nu, we 'yabhlo bhu 'wu litli gbgbu. ⁷ -Zezu nee waa lililuu dlilinya -yla: «Nyidanya mia da ni, a yeli we 'nyu.» 'Sa wa yelia we sa ke! ke! ke!

⁸ -Zezu nee: «A 'pli -sleen we, a 'ka we 'fetu 'yugalunyo kwa.» 'In wa yia we o kwa. ⁹ Oo 'fetu 'yugalunyo 'yia wee

'nyu ηwe, -zugba we ka nu 'wɔlabhitili. Da wee nu 'bhulva, ɔ 'ni -bha da -yi, nu, -wa 'plia 'nyu, wa -yi -bha da. 'In ɔ 'fetu 'yugalunyo yia 'ηwnɔ -kwanyɔ la. ¹⁰ 'In ɔ nɛɛ: «Da weee, nu -zɔnu wa wlaa -sɔ tia, wa -ka 'ma duun 'bhie, wa wlaa kalɔ nu. 'In -mi, -in yia nu -zɔnu laɔ, 'in senɛɛ bhla yia we yli.»

¹¹ Nu, gwedigbuɔ tianu -we -slolua ɔ 'ηnumnee 'tite, Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wɔ ɔ nua we le. 'Sa ɔ -slolua ɔ 'ηnumnee 'tite, 'in ɔ 'binɔnya yia ɔ dli -gu zu. ¹² We 'biɔ, 'in ɔ yia Kapernaumu mni, ɔ -yo ɔ 'nyaa klaa, ɔ bhelia klaa, we -yo ɔ 'binɔnya. 'In wa yia -mɔ 'yli ya 'sɔle li.

*-Zezu vua -valɛpanya *-Lagɔbudu 'kadu ηweɛ
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)*

¹³ Nu, Zuifɔv *'Wɔzitiylu 'fetu ka cɔpa, 'in -Zezu yia -Zeluzalemɔ mni. ¹⁴ ɔ plaa *-Lagɔbudu 'kadu ηweɛ, nyuma -wa paa 'bhli klaa, bhlabhle klaa, we -yo -kpakun pelu, 'ma ɔ ylia -bha, 'in ɔ yi 'yaa 'gwezi -bhitinya -bha yli, wa -di wa 'tabhle -yo la. ¹⁵ ɔ 'pnaa 'llukpe -yelipe 'bhisa, 'in ɔ yia nyuma weee vu -mɔ -Lagɔbudu 'kadu ηweɛ, we -yo wa 'bhli -yo wa bhlabhlenya 'sɔ. ɔ 'mnia 'gwezi -bhitinyaa 'gwezi, 'in ɔ yia wa 'tabhle labhli. ¹⁶ ɔ nɛɛ -kpakuvn pelvpanya -yla: «A -sa da we, a 'na nunu na Didee -budu -vale -budu 'wɔ -ni.»

¹⁷ -We *-Lagɔsebhe gbaa, 'in ɔ 'binɔnyaa dli yia we -gu -bho:

«'A! Na -Lagɔ, -na -budu in 'yibhaa,
we 'tu mi 'mi 'bhada.»

¹⁸ Tɔɔn, 'in Zuifɔv 'yugalunya yia ɔ layibha: «Sanɛɛ -na nua yi? -In nu gwedigbu yabhlo le, 'in -a 'ka we 'jiyibheli nu, -Lagɔ ka -mi 'yoo 'nyɛ.»

¹⁹ -Zezu 'palia we 'biɔ, ɔ nɛɛ: «Wee -Lagɔbudu 'kadu mia, a -sa we la, 'in in 'ka we 'yiligbeli 'yli ta nya.»

²⁰ Wa nɛɛ ɔ -yla: «Aya! Wa 'kaa -budu ni 'subha, wa li -zu glu 'sɔ -zu gbelibhlo, 'in -mi, -in nɛɛ -in 'ka we 'subha 'yli ta nyaa?» ²¹ Nu, -budu -zɔnu -Zezu saa 'ɲni, ɔ 'dɛɛ kuu gbu ɔ gbaa. ²² We 'dɛɛ 'gbu, da -Zezu -ka tɪtlɪnya glaa 'wɔsɔ, ɔ 'bɪnɔnyaa dli yia we -gu -bhoa, -we ɔ gbaa we -yɔ -we mia celɪda -Lagɔsɛbhe 'wu, 'mu wa zua dli -gu.

-We mia nyumaa dli zɔ, -Zezu -yi we

²³ Zuifuv 'Wɔzɪtɪylu 'feti nya -Zezu mi -Zeluzalemv. ɔ gwɛdigbunya -we slolua ɔ 'tɪtɛ, 'mu ɔ nva lɛ, nyuma duun 'yia we -yɔ, 'in wa yia ɔ dli -gu zu. ²⁴ -Zezu 'ni wa dli -gu zu, -we ka gbu -wa, ɔ -yi wa 'dɛ weee dli. ²⁵ Nu, nyumɛ -ɔ -ka ɔ -limaa gbu lapali ɔ -yla, -Zezu 'ni -mɔv gbu -ka, nu, -we mia nyumɛ dli zɔ, ɔ 'dɛ -yi we.

3

-Zezu -yɔ 'Nikodɛmɔ

¹ Nu, nyumɛ yabhlo wa laa 'Nikodɛmɔ, -ɔ mia Falizinyumaa sɔ lv, 'in ɔ mia Zuifuv 'yugalɪnyɔ yabhlo nya, ² mɔ yia -Zezuu -gbɛ sabɔ, 'in ɔ nɛɛ: «Wlabi, -a -yi we 'ji nu, -Lagɔ ka -mi tie, -in 'ka -ain gbu -slolu. -Lagɔ -yɔ -mi 'sɔ 'ni -mi ni, -in 'ni mnɛni -in 'ka 'sasukpa -gwɛdigbunya ni lɛnu.»

³ ɔ nɛɛ 'Nikodɛmɔ -ylaɛ: «In nɛɛ -mi -yla gbuzɔnu saɛ: nyumɛ -ɔ ka 'lulolu* wa 'ni gwali, ɔ 'ni mnɛni ɔ 'ka nyuma -wa -Lagɔ pɪla 'wlu la glaa -mi.»

⁴ 'Nikodɛmɔ nɛɛ: «Sa wa 'ka nyumɛ kpasaa 'lulolu gwalia? Nu, ɔ mnɛni ɔ 'ka ɔ 'nyaa nukplɛ pla, wa 'ka ɔ 'sɔnu gwali?»

⁵ -Zezu 'palia we 'bɪgv, ɔ nɛɛ: «Nu, in nɛɛ -mi -yla gbuzɔnu saɛ: we -ka nu, wa 'ni nyumɛɛ 'lulolu gwali, 'nyu -yɔ -Lagɔ Zuzu nya, -mɔɔ 'ni mnɛni -mɔɔ 'ka -wa -Lagɔ

* 3:3 'Lulolu: wɛlɪ 'bhitie tɔlva nɛɛ yali.

plua 'wlu la glaa -mi. ⁶ -We ka gbu -wa, -wa 'nyaa -yɔ dide gwalia, wa mi nyumaa nyuma nya, 'in -wa -Lagɔɔ Zuzu gwalia, wa mi -Lagɔɔ Zuzuu nyuma nya. ⁷ We -ka 'sa -mi, in -ka gba nu, wa gwali amiaa 'lulolu, we 'na subhali -mi ηwegaga -ni. ⁸ Nu, da -pɪpɛ 'yibhaa we 'ka 'pli, -bha we plua, 'in -na nva we -jiji, nu, da we bhulva, mɔ we mnia, -in 'ni -bha da -yi. Sa -pɪpɛ mia, -wa -Lagɔɔ Zuzu gwalia, 'sa wa mia.»

⁹ 'Nikodemɔ nɛɛ: «Sa -muv 'ka 'wu la 'pɪplua?»

¹⁰ 'In -Zezu nɛɛ: «Gbuslɔlunyo, -ɔ ka 'ηni wa -yia *Izlaɛli -dudu -gu, 'mɔ -in -mia, 'in -in 'ni wee gbu ni -yii? ¹¹ Nu, in nɛɛ -mi -yla gbuzɔnu saɛ: -we ka 'ji -a -yia, we -gugbu -a gbaa. -We ka da -a 'yia, we 'di -a saa. 'In a 'ni 'yibha a 'ka -amiaa -bhayigbu -yɔηwnu. ¹² In ka aun -yla dudugu gbu gba, a 'ni we -yɔηwnu. We -ka 'sa -mi ni, da na yia aun -yla yali gbu gbaa, a 'na 'ka we -yɔηwnu, we 'ni muv? ¹³ Nu, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'ni -slɔ -Lagɔɔ -gbɛ -gbla, we 'ni ɔɔ Nyumɛɛ 'Yu 'wɔbhɔ, mɔɔ 'bhua yali.

¹⁴ «Nu, Moizi ka netɛ -tibhɛ 'wɔbhɔ yali da beblɛɛ nyuma weɛɛ 'yu, 'sa -bhlokpade wa yia Nyumɛɛ 'Yu 'wɔbhua yali, ¹⁵ 'in -wa weɛɛ -ka ɔ dli -gu zu, wa 'ka 'yliyɔgagie -we 'nia bhlɔluda -ka 'yi. ¹⁶ We 'dɛɛ 'gbu, 'sa -Lagɔ -kalia dudugu -nyumaa zɛ, 'in ɔ yia ɔ 'Yu yabhlogbɔɔ wla, 'in -wa -ka ɔ dli -gu zu, wa 'na 'ka labhu. 'Yliyɔgagie -we 'nia bhlɔluda -ka, 'mu wa yia 'yia. ¹⁷ Nu, -Lagɔ 'ni ɔ 'Yu tie dudu -gu ɔ 'ka nyuma gbu dili, nu, ɔ 'ka wa gbu 'wusa, we 'gbu ɔ yia ɔ tie. ¹⁸ -ɔ -ka ɔɔ 'Yu dli -gu zu, -Lagɔ 'na 'ka ɔ gbu dili, 'in -ɔ 'ni ɔ dli -gu zu, -Lagɔ ka ɔ gbu dili pepe. -We ka gbu -wa, ɔ 'ni -Lagɔɔ 'Yu -bhlogbɔɔ dli -gu zu. ¹⁹ Sanɛɛ -Lagɔ bhua nyumaa -yɔgbu 'wu, nu, zli ka dudu -gu yi, 'in nyuma 'ni we -yɔηwnu, nu, wa 'yibha nikpise, -we ka gbu -wa, gbunyuwa wa nva lɛ. ²⁰ -Wa weɛɛ nva gbunyuwa lɛ, zli wa nyɛa 'wu, 'in wa'a 'tla zli 'klɔ. -We ka gbu -wa, wa mi nyanɔ nuda, nyumɛ

yi wa lenugbu yibheli. ²¹ Nu, -wa nva -Lagoo dumagbu le, zli 'klu wa tlaa. 'Sa nyuma yia wa lenugbu -yo sa tenyii, 'in wa yibhelia we 'ji nu, wa mi -Lago 'nujwe zuda.»

Zaan nɛɛ -Zezu -gali o 'yu

²² -Muu 'bigu, -Zezu -yo o 'bunonya yia Zudee -dudu -gu mni, 'in o yia wa -gbe 'yli 'sɔle li, -zugba o batizea nyuma. ²³ 'In Zaan mia, -moo mi 'ya nyuma batizede: o mi Enoo, Salimu kwesi, da 'nyu -zua, -zugba nyuma yi o -gbe o batizee wa. ²⁴ Nu, wa 'ni -slo Zaan -kasu 'wupa. ²⁵ -Bha kpikpelie -bhoa Zaan 'bunonya -yo Zuifu yabhlo nyidi, sa Zuifvu tite gbaa wa budo wa 'ka -mowlu, we -gu. ²⁶ We 'gbu wa bea Zaan -yo, 'in wa nɛɛ: «Wlabi, nyume -o -yo -mi 'sɔ mia Zudeen nyu lu, 'in -in yia o -gugbu gba -aun -yla, omo, o mi nyuma batizede, 'in nyuma weee mi o -gbe mnida.»

²⁷ 'In Zaan nɛɛ: «-Lago 'ni nyume -lu 'nye, o 'ni mneni o 'ka we 'yu. ²⁸ Amiaa 'de mi na gbudayinya nya, a ka 'mi njwee 'nu nu, -ami, in 'ni -Lagoo -Bhasanyo, nu, -Lago tiea 'mi o 'yu. ²⁹ -We ka gbu -wa, we -ka nanuu gbu, nu, nyume -o mia 'njwno kwada, o 'tale -o mnazia -lu weee, 'in 'feti 'ka nna, 'mo in -mia. 'In da oo 'njwnokwanyo -ka wee feti 'wu yi ni, o 'tale -ka o yiyi di 'nu ni, 'in 'muna bhaa o. -Ami mia, in mi 'muna lida sa duun, 'sa nanuu gbu mia. ³⁰ Omo, o 'bhu 'bi 'wu, 'in -ami 'ka zobe.»

³¹ «Nu, -o bhva -Lagoo -gbe, o -gali nyuma weee 'yu. -o bhva dudu -gu, dudugu -nyume o -mia, 'in o gbaa dudugu gbu. Omo, -o bhva -Lagoo -gbe, o -gali nyuma weee 'yu.

³² -We o 'yia, -we o 'nva, we -gugbu o gbaa. 'In nyume yabhlogbo'o njwnu o gbuu dayigbu -yo. ³³ -o -ka o gbuu dayigbu -yohnu, mo slolua nu, -we -Lago gbaa, gbuzonu -wa. ³⁴ Nu, -o -Lago -ka tie, -Lagoweli o gbaa, -we ka gbu -wa, -Lago nyea o o Zuzu kplo! kplo! ³⁵ Dide -Lago -kali o 'Yuu ze, 'in o ka o 'tite o kwee zu -lu weee -gu. ³⁶ -o -ka o

'Yu dli -gu zu, o ka 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka. Nu, -o'w zua o 'Yu 'nuhwε, o 'na 'ka 'yliyogagie 'yu. -Lagoo 'ce zo o tva.»

4

-Zezu -yo Samaliynwɔ

¹ -Muv 'bigu, Falizinyuma ka 'nu nu, nyuma duun mi -Zezu 'biyida o 'ka wa batizee we -zi Zaan. ² (Nu, we 'ni o dε, o 'bunɔnya batizea nyuma). Da -Zezu yibhelia we 'ji, ³ -bha o 'bhva Zudee, 'in o yia Galilee lu mni.

⁴ O 'ka Galilee mni, we mi nu, o -di Samalii -dudu 'wu. ⁵⁻⁶ Da o mia Samalii -dudu -gu 'plulda, 'gbe yabhlo wa laa Sikaa, -bha o nynia we nukple. Wee gbe mia, da *Zakobu ka bhaa dudu kibhe, 'in o yia -bha -klo 'bhlu, wee dudu -we o 'nyεa o 'yu *-Zεzεfu, we kwesi we mia. -Zezu sia nɔnue kwεε, 'in o yia wee -klo -yo ladi. Nu, 'yugbagbu -wa.

⁷ -Bha Samaliynwɔ yabhlo yia 'nyu 'plia, 'in -Zezu nεε o -yla: «A 'nye 'mi 'nyu in 'ka 'ma.» ⁸ (Nu, o 'bunɔnya ka lililu zaa mni 'gbe nukple.)

⁹ Oo 'hwnɔ nεε o -yla: «Aya! -Mi Zuifu zlalia -ami Samaliynwɔ 'nyu yi?» Nu, Zuifu -yo *Samalii -nyuma'a* 'nunno 'wola.

¹⁰ -Zezu nεε o -yla: «A 'ni -Lagoo wlawlalu -yi, 'in a 'ni -o mia aun 'nyu -zlalida -yi. A -ka yaa we 'ji -yi, ama yi yaa o 'wlowlonyu -zlalia, 'in o 'ka we aun 'nyε.»

¹¹ O nεε: «Na -Kanyo, -in 'ni floko kwεε -ka, 'in -klo -to 'wu, sa -in 'ka 'mi wee 'wlowlonyu 'nyεa? ¹² -Amiaa dukpasa Zakobu 'bhlua wee -klo, o 'dε ka we 'nyu 'ma, we -yo o 'yua -yo o 'nɔɔlii -gnuv -zlo. -Mi dli 'wu nu, -mi 'yilia -mi -zia o yi?»

* ^{4:9} Zuifu 'ni mneni wa 'ka Samalii -nyumaa kna kwezi.

¹³ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Nyumɛ ɔ -ka nyu ni 'ma, 'nyumatv yia ɔ 'bhaa lv. ¹⁴ Nu, 'nyu -we na yia wlaa, nyumɛ ɔ -ka we 'ma, 'nyumatv 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 'In wee 'nyu zɛa ɔ 'wv 'wlvwlvnyu, da 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, we bhva.»

¹⁵ Ɔɔ 'ɣwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, 'nye 'mɪ wee 'nyu, 'nyumatv yi -slɛɛn 'mɪ 'bha, in yi 'maslɛɛn -seli 'nyu 'plia yi.»

¹⁶ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A mni amaa 'lowli laa, a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka yi.»

¹⁷ Ɔ nɛɛ: «In 'nɪ 'lowli -ka.»

Ɔ nɛɛ: «Gbuzɔnv a gbaa, nu, a 'nɪ 'lowli -ka. ¹⁸ Nu, a 'yɪ 'lowlia gbu. -Mɔmɔ a -yɔ ɔ 'sɔ mia dɛ ni, ɔ 'nɪ amaa 'lowli. Gbuzɔnv -wa.»

¹⁹ Ɔɔ 'ɣwnɔ nɛɛ: «Cun, na -Kanyɔ, in -yi we 'ji nu, -Lagɔgbv -falɪpanyɔ -in -mia. ²⁰ -Gɔgɔ 'kadv ni 'wlv -amɪa dvkpasi bubɔ bhaa -Lagɔ, 'in amɪa nɛɛ: -Zeluzalɛmv wa 'kaa -Lagɔ bubɔ.»

²¹ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Bhɔlv, a zv 'mɪ dli -gv. Bhla yabhlo yia bɛa, we 'nɪ -gɔgɔ 'kadv 'wlv, 'in we 'nɪ -Zeluzalɛmv wa 'ka Dide -Lagɔ bubɔ. ²² Nu, amɪa *Samalii -nyɪma, -we a bubɔa, a 'nɪ we -yi. 'In -we -amɪa Zuifv bubɔa, -a -yi we. -We ka gbv -wa, Gbvusanyɔ mia, Zuifv -gbɛ ɔ bhva. ²³ Nu, bhla -we nya -wa bubɔa Dide -Lagɔ tikli, wa 'kaa ɔ bubɔ Zuzu nya sazɔnv sa, we bhla ka cɪpa, 'in we ka nyɪni. Nu, we 'sasukpa -nyɪmaa da -Lagɔ talɪa, wa 'ka ɔ bubɔ. ²⁴ -Lagɔ mɪ Zuzu nya. -Wa 'kaa ɔ bubɔ, wa bubɔ ɔ Zuzu nya sazɔnv sa.»

²⁵ Ɔɔ 'ɣwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «In -yi we 'ji nu, Mesi yia yia. (We ji -wa -Lagɔv -Bhasanyɔ.) Ɔ -ka yi ni, mɔ yia we 'dɛ weee 'wvɪsɪalɪa.»

²⁶ Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mɔ mia da aɪn -yla gbada.»

²⁷ -Bha -bhlokpade ɔ 'bunɔnya yia lv. 'In wa yia -Zezu -yɔ 'ɣwnɔ yabhlo -yɔyɪ 'dɪ -sada. 'In we yia wa ɣwɛgaga

-subhali, -zugba wa gba -mɔ dli zɛ: «Lɛɛ -lu ɔ yibhali ɔ 'ɲwnɔa? Lɛɛ -gbu ɔ gba ɔ -yla?» Nu, 'sasukpa -layibhaweli ni 'ni nyime yabhlogbɔɔ ɲweɛ 'tla.

²⁸ Tɔun, ɔ 'ɲwnɔ tia -bha ɔ 'nyu -nyida, 'in ɔ yia 'gbe nukple pla. ɔ nɛɛ nyuma -yla: ²⁹ «A yi! A yi -nya, a 'ka nyime yabhlo 'yi! Mɔ gbaa na lenugbu weee. We 'wlv sa mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.» ³⁰ Tɔun, wa yia 'gbe nukple 'tla, 'in wa yia -Zezuu gbegbein mnuni.

³¹ We bhla, ɔ 'bunɔnya mi ɔ bhubhoeda ɔ 'ka li. ³² 'In ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «Lililu -we in 'kaa li, a 'ni we -yi.»

³³ 'In ɔ 'bunɔnya nɛɛ wa 'dekpva nyidi: «Aya! Nyɔɔ 'nye ɔ lililua?»

³⁴ ɔ nɛɛ wa -yla: «Na yoopanyɔɔ dumagbuu 'nuɲwezuzve -yɔ ɔ lubhoo 'wlubhabhie, mu -wa na lililu. ³⁵ Amia, a nɛɛ nu, we -tu 'wu 'cv -mnva, 'in -luu -didi bhla 'ka nyini, -ami nɛɛ aun -yla, nu, we -didi bhla ka -sleɛn nyini. A -tali kpaɔ -gv, we 'ya ka zali. ³⁶ -ɔ -ka -luu -didinyɔ nya -mi, ɔ ka ɔnsv -tnsv 'yi. Nu, ɔ mi nyuma 'wlugugwlaluda, 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, -Lagɔ 'ka we wa 'nye. 'In we gluglunyɔ -yɔ we -didinyɔ 'ka 'muna li dabhlo. ³⁷ Nu, nine yabhlo nɛɛ: «Nyime yabhlo glva, 'in nyime -putu dia.» Gbuzɔnu -wa. ³⁸ Kpaɔ -we 'wu a 'nia lubho nu, -mɔ in tiea aun we -luu -didi bhla. Tɔlva ka -mɔ lubho nu, 'in wa yia sia. 'In -amia yia we 'wu -tnsv.»

³⁹ -Msv 'bigu, ɔ 'ɲwnɔɔ gbagbaweli -gv Samalii -nyuma duun zva -Zezu dli -gv. ɔ nɛɛ wa -yla: «ɔɔ nyime ni gbaa 'mi -yla na lenugbu weee.» ⁴⁰ We 'dɛɛ 'gbu, Samalii -nyumaa -zlo yia -Zezuu -gbe yi. 'In wa yia ɔ -belv -yɔpali, ɔ -yɔ wa 'ka -tv. ɔ li -bha 'yli 'sɔ.

⁴¹ 'In tɔlva yia wa -gv -bho dliuzvve nya, ɔ 'dɛɛ ɲweɛ weli 'gbu. ⁴² Wa nɛɛ ɔɔ 'ɲwnɔ -yla: «We 'ni -sleɛn amaa weli -bhlogbɔɔ 'gbu -a yi ɔ dli -gv zv. Nu, -amia 'de ka ɔ

ḡwɛɛ wɛli 'nu. Nu, -a -yi -slɛɛn we 'ji nu, mɔ -wa dudugu -nyuma weee Gbɔwɔsanyɔɔ 'deɓhie.»

-Zezu jipea nyime 'kadu yabhloo 'yu

⁴³ -Zezu li -bha 'yɪ 'sɔ, we tanɔɔ zɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'yoo bhli, ɔ 'ka Galilee -dudu -gu lɔ mni. ⁴⁴ (Nu, -Zezuu 'de ka gba nu, wa'a zɔ -bha -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ ɔ 'dɛɛ -zɔɔ.) ⁴⁵ Tɔɔn, ɔ nɪnɪa Galilee, 'ɪn nyumaa -zɔ yia ɔ yoo -saa yi. -We ka gbu -wa, gwɛdɪgbɔ ɔ nua lɛ -Zeluzalɛmɔ 'Wuzitɪyɪ 'fɛtu bhla, wa ka -bha 'yɪ.

⁴⁶ 'Bhie ɔ yia Kana lɔ mni, Galilee -dudu -gu, da ɔ 'bhɪtɪlɪa 'nyu nu 'wɔla. Nu, *Ewɔlɔɔɔ nyime 'kadu yabhlo mia Kapɛnaumɔ, ɔ 'yu ka gu -yɔ. ⁴⁷ ɔ 'nua nu, -Zezu ka Zudee 'bhɔ, ɔ ka Galilee mni, 'ɪn ɔɔ nyime yia Kana mni, ɔ 'ka ɔ 'yɪ. ɔ nɪnɪa ɔ -gbɛ, ɔ nɛɛ ɔ -yɪla: «-Na zukpa -wa! -A mni Kapɛnaumɔ, -ɪn 'ka na 'yu jipe, ɔ yi tɪ.»

⁴⁸ -Zezu nɛɛ ɔ -yɪla: «We 'nɪ gwɛdɪgbɔnya 'wɔbhɔ, a 'nɪ mneni a 'ka 'mɪ dɪ -gu zɔ.»

⁴⁹ ɔɔ nyime 'kadu nɛɛ ɔ -yɪla: «Na -Kanyɔ, -a mni -mɔ, na 'yu yi tɪ.»

⁵⁰ ɔ nɛɛ: «Mni -budɪwɛɛ, nu, -na 'yu ka 'pɔ.»

'ɪn ɔɔ nyime yia -Zezuu wɛli dɪ -gu zɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ -budɪwɛɛ mni. ⁵¹ ɔ mɪ mɪɪda, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ zɔyua yia gbɛli 'yloogbɔ. -Maa nɛɛ ɔ -yɪla: «-Na 'yu ka 'pɔ.»

⁵² 'ɪn ɔ yia wa layɪbhaɛ: «'Lee, bhla -mumɔ nya ɔ yɪli 'wɔa?»

Wa nɛɛ: «Zɔbha 'yɪɔgbagbɔɔ 'lɛlu tɪanɔ nya ɔ 'pɔa.»

⁵³ ɔɔ 'yuu dɪde yia we 'jɪyɪbhɛli nu, wee bhla -bhɔɔkpade nya, -Zezu gbaa ɔ -yɪlaɛ: «-Na 'yu ka 'pɔ.» -Bha ɔ -yɔ ɔ -budɪwɛɛ -nyuma weee zɔa -Zezu dɪ -gu.

⁵⁴ Wee gwɛdɪgbɔɔ 'sɔnɔ ɔ nua dɛ lɛ ɔ Zudee -bhɔda, ɔ 'ka Galilee mni.

5

-Zezu jipea guzunya yabhlo *Nyapeyli nya

¹ -Muv 'bigu, Zuifuv 'feti yabhlo nynia, 'in -Zezu yia 'wusə, ə 'ka -Zeluzalemv mni. ² Nu, -mə -Zeluzalemv, klolo 'kadu yabhlo mi -bha, 'mu wa laa Bhlabhleε Klolo. -Bha wee klolo kwesi, 'nyu yabhlo mi -bha, 'mu wa laa zuifweli 'wv Betesida. Nu, paluv bhv gbu gbelia we. ³ Nu, guzunya -zlo slu we -yə la: 'ləlonya klaa, 'tigitigunya klaa, we -yə zolaslonya mi -bha. [Nu, 'nyuu zuklue wa mia wuda. ⁴ -We ka gbv -wa, bhla tɔlva nya, 'anzi sibhlia wee 'nyu lv la, 'in we zuklua we 'klv. 'In ə -ka -mə -bho tia, guo gu -we -ka ə -yə -mi, 'in ə pva.]

⁵ Nu, wa glaa, nyume yabhlo ka gu -yə, we -zv glu -bhlo 'ya kugbua le gbeta ni. ⁶ Da -Zezu 'plilia -mə, ə 'yia ə, 'in ə yia 'nv nu, wee gu ka ə -yə -gwle. Ə bea ə -yə, 'in ə yia ə layibha: «-In 'yibha -in 'ka 'pυv?»

⁷ 'In ə guzunya yia we 'bigupalε: «Na -kanyə, 'nyu -ka zuklu, nyume ə 'kaa -mə 'mi 'pa, ə 'ni -mi. Bhla in 'ka 'wusə, nyume yabhlo ka 'mi 'yugali.»

⁸ -Zezu nεε ə -yla: «-Sə 'wv! -In 'bhu -na -bita 'wv, -in mni.» ⁹ -Bha -bhlokpadε, ə nyume 'pva, ə -səa 'wv, ə 'bhua -bita 'wv, 'in ə yia mni.

Nu, *Nyapeyli nya we nva le. ¹⁰ -Bha Zuifuv 'yugalunya gbaa -ə wa jipea -yla: «Nu, -zεen mia, Nyapeyli -wa. 'In -amīaa tite nεε, -in 'ni mnēni -in 'ka -na -bita 'wvbhu, -in 'ka nə.»

¹¹ Ə nεε wa -yla: «Nyume ə jipea 'mi, ə nεε 'mi -yla: «-In 'bhu -na -bita 'wv, -in 'ka mni.» »

¹² -Bha wa 'yibhaa ə laε: «Nyəə gba -mi -yla, 'bhu -na -bita 'wv -in mnia?» ¹³ Nu, ə nyume ə jipea ə, ə 'ni ə -yi. Nu, -Zezu ka ə 'yiligwe lamnənv, nyuma -zu -bhaa 'gbv.

¹⁴ -Muv 'bigu, -Zezu plaa -Lagəbudu 'kadu zə, ə 'yia ə -yə, 'in ə nεε ə -ylaε: «-In ka -slεen 'pv, -in 'na nvnv 'maslεen

gbonyuu le -nɛ. We 'nɪ -mɔɔ, -we yia -mɪ ylia, we -nyu 'yli.»

¹⁵ -Bha ɔɔ nyume mɪa, 'in ɔ nɛɛ Zuifu -ylaɛ: «-ɔ puea 'mɪ nɪ, -Zezu -wa.» ¹⁶ Nu, Nyapeyli nya ɔ jipea nyume, we 'dɛɛ 'gbu wa yia ɔ -yɔwɔsɔɔ, wa 'ka ɔ sialɪ.

¹⁷ Nu, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Bhla weee nya, na Dide mɪ lubho nɔda, ɔ 'bhisa -amɪ mɪ 'yaa lubho nɔda.» ¹⁸ We 'dɛɛ 'gbu Zuifuɔ 'yugalɪnya yia ɔ -yɔwɔsɔɔ, wa 'ka ɔ 'bha. We 'nɪ wa Nyapeyli -bhlogbɔɔ ɔ 'nɪ 'nɔɲwe zɔɔ gbu, ɔ nɛɛ 'ya nu, -Lagɔ -wa ɔ Dide, 'in ɔ yɪbhɔɔɔ ɔ 'dɛ -Lagɔ.

-Zezu wlaa 'yliyɔgagie

¹⁹ -Zezu 'pala we 'bɪgɔ ɔ nɛɛ: «Nu, in nɛɛ aɪn -yla gbuzɔɔnɔ saɛ: 'Yuu 'dɛbhlo 'nɪ mɪnɛni ɔ 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnɔ, nɪ, -we ɔ 'yia ɔ Dide lɛnɔda, we 'dɛkpɔa ɔ nɔa lɛ. -We Dide nɔa lɛ, 'mɔ 'Yu nɔ 'yaa lɛ. ²⁰ Nu, Dide -kalɪ ɔ 'Yuu zɛ, 'in ɔ slɔɔɔ ɔ ɔ lɛnɔgbu weee. Cun, gbu 'kadɪ -we 'yɪa -we -zia -we a 'yia, 'mɔ ɔ yia ɔ -slɔɔɔ, 'in we 'ka aɪn ɲwɛgaga -sɔbhali. ²¹ Sa Dide ganɔa tɪtɪɪnya, 'in ɔ nyɛa wa 'yliyɔgagie, 'sa -bhlokpade 'Yu nyɛa 'yliyɔgagie nyuma -wa ɔ 'yɪbhaa ɔ 'ka we 'nyɛ. ²² Dide'e 'bhu nyumɛɛ -yɔgbu 'wɔ, ɔ ka we 'dɛ weee ɔ 'Yu yoo 'nyɛ, ²³ 'in nyuma weee 'ka 'Yu 'nɔɲwe zɔ ɔ Dide 'bhisa. -ɔ 'nɪ 'Yu 'nɔɲwe zɔ nɪ, ɔ Dide, -ɔ tiea ɔ, ɔ 'nɪ -mɔɔ 'nɔɲwe zɔ.

²⁴ «In nɛɛ aɪn -yla gbuzɔɔnɔ saɛ: -ɔ -ka na wɛɪ yɪkwɪɪ pɔɔ, 'in -ɔ tiea 'mɪ, ɔ 'ka ɔ dɪ -gɔ zɔ, ɔ ka 'yliyɔgagie -we 'nɪa -bhloɔda -ka. Gbɔɔɔɔ 'na 'ka ɔ -nɔ nya -mɪ. Nu, ɔ ka tɪtɪɪ 'wɔbhɔ, 'in ɔ yia 'yliyɔgagie 'wɔpɪɪɪ. ²⁵ In nɛɛ aɪn -yla gbuzɔɔnɔ saɛ: da tɪtɪɪnya 'kaa -Lagɔɔ 'Yuu wɛɪ 'nɔ, 'in -wa yia we 'nɔa, 'yliyɔgagie wa yia 'yia, we bhla ka cɪpa, 'in we ka nyɪ. ²⁶ Sa Dide kaa 'yliyɔgagie 'wɔ, 'sa 'Yu kaa 'yliyɔgagie 'wɔ. Nu, Dide 'nyɛa we ɔ 'Yu. ²⁷ 'In ɔ yia ɔ 'Yu se 'nyɛ, ɔ 'ka nyuma -yɔgbu 'wɔbhɔ. -We ka gbu -wa nɪ, ɔ

mɪ *Nyumɛɛ 'Yu nya. ²⁸ Gbunya nɪ 'na subhali aun ηwɛgaga -nɪ. ²⁹ We bhla mɪ yida, da tɪtɪlɪnya weɛɛ -wa wa 'bhluɪ, wa yia ɔ wɛɪ 'nva, 'ɪn wa 'ka wa gbawla 'wɔtla. -Wa nva gbu -zɔnɪ lɛ, wa -ka tɪtɪlɪnya glaa 'wɔsɔ, 'yɪɪyɔgagɪɛ wa yia 'yɪa. 'ɪn -wa 'nɪa gbu -zɔnɪ lɛnɪ, wa -ka 'wɔsɔ, gbɔdɪɪɛ yia wa -nɪ nya -mɪa.

-Zezuu gbɔdayɪnya

³⁰ «Nu, ɪn 'nɪ mnenɪ ɪn 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnɪ na 'dɛ nya. Sa Dide gbaa, 'sa na bhua nyɪmaa -yɔgbɪ 'wɔ, we 'gbɪ, na gbɔwɔbhuhɪɛ mɪa tɪkɪ. -We ka gbu -wa, 'ɪn -tali na 'dɛɛ dɔmagbɔɔ da, -ɔ tiea 'mɪ, ɔ dɔmagbɔɔ da na talɪa.

³¹ «We -ka na dɛ mɪ na gbɔdayɪnyɔ nya, -we na yia gbaa, a 'na 'ka we la gbɔzɔnɪ. ³² Nu, na gbɔdayɪnyɔ yabhlo mɪ -bha. 'ɪn, ɪn -yɪ we 'jɪ nɪ, -we ɔ gbaa na daa gbɔzɔnɪ -wa. ³³ Na 'gbɪ a yia nyɪma tie Zaaan -gbɛ, wa 'ka ɔ layɪbha. -We ɔ gbaa aun -yɪa na daa, gbɔzɔnɪ -wa. ³⁴ -Amɪ, ɪn 'nɪ we gbu -ka, nyɪmɛ 'ka na gbɔdayɪnyɔ -zɛ. Nu, Zaaan gbu na gbaa aun -yɪa, a 'ka gbu 'wɔbhɪv gbu -wa. ³⁵ Zaan 'wɪba lɪlɪnapɛ, 'ɪn a yia ηwnu a 'ka 'mɪna li ɔ san 'wɔ, bhla -bhlo nya. ³⁶ Nu, ɪn ka gbɔdayɪnyɔ yabhlo -ɔ 'yɪɪa -ɔ -zɪa Zaan. Sa wa 'kaa we 'jɪyɪbhɛɪ nɪ, Dide tiea 'mɪ, mɪ -wa nɪ, lubho -we ka 'gbɪ ɔ yia 'mɪ tie, ɪn mɪ we nɔda. ³⁷ 'ɪn ɔɔ Dide -ɔ tiea 'mɪ, ɔ 'dɛ mɪ na gbɔdayɪnyɔ nya. Nu, a 'nɪ -slɔ ɔ wɛɪ 'nɪ, 'ɪn a 'nɪ -slɔ ɔ 'kɪɪ 'yɪ. ³⁸ ɔ wɛɪ 'nɪ aun 'wɔ -mɪ, -ɔ ɔ tiea, a'a zɔ ɔ dɪɪ -gɪv 'gbɪ. ³⁹ -Lagɔsɛbhɛ 'wɔ a talɪa, 'yɪɪyɔgagɪɛ -we 'nɪa bhɪɪɪɪda -ka, a 'ka we 'yɪ we nɔkplɛ. Nu, gbɔzɔnɪ -wa, weɛ wɛɪɪ dɛ gbaa na -gɪvgbɪ. ⁴⁰ 'ɪn a'a yɪ na -gbɛ, a 'ka 'yɪɪyɔgagɪɛ -zɔnɪ 'yɪ.

⁴¹ «ɪn 'nɪ nyɪmaa 'ηnɪ kwaliɛ datalɪda -mɪ. ⁴² Nu, ɪn -yɪ aun, ɪn -yɪ we 'jɪ nɪ, -Lagɔɔ zɛkaliɛ 'nɪ aun 'wɔ -mɪ. ⁴³ -Amɪ -mɔmɔ yia na Dideɛ 'ηnɪ nya, a'a ηwnu na gbu -yɔ, 'ɪn nyɪmɛ -putu -ka yɪ, ɔ 'dɛɛ 'ηnɪ nya, ɔ gbu a ηwnua -yɔ.

⁴⁴ 'ŋni kukwale da a talia, nu, -Lagɔ -bhlogbɔɔ 'ka amiaa 'ŋni 'yilimani, a'a -tali -muv da. -We mia daa 'gbv, a'a zva 'mi dli -gv. ⁴⁵ 'Lee, -ami yia ain gbu dilia -Lagɔ 'yu yi? -lnnya, we 'ni -ami yi ain gbu dilia -Lagɔ 'yu, nu, a ka Moizi dli 'wu di, mɔ yia ain gbu dilia. ⁴⁶⁻⁴⁷ A -ka yaa Moizi dli -gv zv ni, -zugba a ka 'mi dli -gv zv. Lɛɛ -lu ka 'gbva? -We ka gbu -wa ni, Moizi ka na daa celi -Lagɔsɛbhɛ 'wu nu, -we ɔ celi a 'ni we dli -gv zv, we 'dɛɛ 'gbv a'a zva na 'dɛɛ weli dli -gv.»

6

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ -Muv 'bɪgv, -Zezu mnia Galilenyu kwesi, 'in ɔ yia wee 'nyu 'wɔdi. (Nu, wee nyu mia, 'mv wa la 'yaa Tibeliadi). ² 'In nyumaa -zlo yia -Zezu 'bi yi, nu, gwɛdigbv ɔ nva lɛ nyumaa jipee nya, wa ka we -yɔyu 'gbv. ³ -Bha ɔ -gblaa -gɔgɔ yabhlo 'wlu, 'in ɔ yia -mɔ ladi, ɔ -yɔ ɔ 'bunɔnya 'sɔ. ⁴ Nu, Zuifv *'Wuzitylu 'fɛti ka cɪpa. ⁵ -Zezu -talia -bha tɔv, 'in ɔ yia nyumaa -zlo -yɔyi ɔ -gbɛ yida, 'in ɔ nɛɛ Filipu -ylaɛ: «Da -a 'ka 'floo zɔ, 'in nyuma ni 'ka lia?» ⁶ -We -Zezu 'kaa lɛv, ɔ 'dɛ -yi we. Nu, la ɔ ylaa Filipu, we 'gbv ɔ yia we ɔ laybha.

⁷ Filipu nɛɛ: «Aya! 'Cv gbetaa lubhoo 'pɛnɪgwɛzii 'dɛbhie nya, -a 'ni mnɛni -a 'ka 'floo zɔ, 'in wa 'dɛ weee 'ka li -sɛsɛ.»

⁸ -Zezuu 'bunɔnyɔ yabhlo mi -bha, 'mɔ wa laa Andlee, Simɔ Pielu bheli -wa. ɔ nɛɛ: ⁹ «Nɔkpasuyu yabhlo mia da, ɔ ka *lɔzifloo gbu -yɔ zibhi 'sɔ kwɛɛ. Zibhinya -yɔ 'floonya ni 'ni 'wɔzu, wa 'dɛ weee 'ka li. We 'ni muv?»

¹⁰ -Zezu nɛɛ ɔ 'bunɔnya -yla: «A 'tɔlv wa, wa -di la.» Nu, wee da mia, -petu -zu -bha. Waa nyuma -dia la, wa nyini nɔkpasiaa 'wlu glv -bhlo 'wlu gbu (5.000). ¹¹ ɔ 'bhua 'floo 'wu, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, -wa mia ladida, 'in ɔ yia we wa 'wɔla

dlili. 'Sa o dlili 'yaa wa zibhi 'wola, 'in wa yia li wa dlu da.
¹² Da wa 'dε weee lva ni, 'in -Zezu nεε o 'binōnya -yla: «A
 'bhu we pnu la, a -yō we yi, we 'ya yabhlogbōō yi mno.»
¹³ Wee 'floo gbu nyuma lia, 'in wa yia lu. We pnu -we -tua
 'wu, 'mv o 'binōnya 'bhua la, mv yea -cice kugbua le 'sō.

¹⁴ Gwedigbu o nva le, wa 'yia we -yō, 'in wa nεε:
 «Gbuḡōnv -wa, -Lagōgbuv -falpanyō o 'kaa yi ni, 'mō o
 -mia.» ¹⁵ -Zezu -yi we 'ji nu, wa 'yibha wa 'ka o 'wōbhu -
 gla nya, wa 'ka o wa 'wlulapilunyō -zeli. We 'dεε 'gbu o yia
 wa gwevla, 'in o 'debhlo yia -gōgō 'wlu mni.

-Zezu nōa 'nyu -gu
 (Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

¹⁶ Jibhe zōa, -bha o 'binōnya kwlia -gōgō 'nyu kwesi.
¹⁷ -Bha wa -bhoa 'glv 'wv, wa 'ka 'nyu 'wudī, 'in wa 'ka
 Kapenaumv mni, -zugba -Zezu 'ni -slō wa glaa -mi, 'in sabō
 yia bε. ¹⁸ Nu, 'nyuu -gbugbu yia zuklue bhli, -pīpε 'kadv mi
 'plīdaa 'gbu. ¹⁹ We bhla, kilometli gbu, kilometli gbelibhlo
 wa nva le -mō 'nyu -gu. Nu, wa mi 'nyu 'wudīda, 'in wa yia
 -Zezu -yōyi yida wa gbεgbεin 'nyu -gu -nōnve nya. -Bha
 wa nva nyano. ²⁰ 'In -Zezu nεε wa -ylaε: «Ami -wa. A 'na
 nōnv nyano -ni.» ²¹ O 'binōnya 'yibha wa 'ka o 'wōbhu 'glv
 'wv. Tōvn, mō wa mia mnīda, 'in wa 'glv yia -bhaa dudu
 yli.

²² Zli zlia, nyumaa -zlo -wa -tua 'nyuu kakpe yabhlo -gu,
 'in wa yia we 'jiyibheli nu, 'glv -bhlogbōō mia -bha. 'In
 nyuma -yi we 'ji nu, -Zezuu 'binōnya ka 'glv 'wōbho, 'in
 wa yia mni, -zugba o 'ni wa glaa -mi. ²³ -Slēn, nyuma -wa
 'bhva Tibeliadiḡbe nukplε, 'in wa yia 'glv tōlva 'wōbho, 'in
 wa yia mni. Wa mni, da Nyumaa -Kanyō bhuhhoea -Lagō,
 'in nyumaa -zlo yia 'floo li, 'in wa yia -bha nyini. ²⁴ Nyumaa
 -zlo mia -bha, wa yibhelia we 'ji nu, -Zezu -yō o 'binōnya

'nɪ -bha -mɪ, wa -bhoa 'glɔnya 'wɔ, 'ɪn wa yia -Zezu 'yɪlɪ 'bɪ lanɔnɔva mɪnɪ Kapenaumɔ.

-Zezu -wa 'floo -we nyɛa nyuma 'yɪliyɔgagɪɛ

²⁵ Wa yɪlɪ -Zezu kakpe -putu -gɔ, 'ɪn wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wɪlabɪ, 'lee, lɛbhɪla -ɪn nyɪnɪ -selɪa?»

²⁶ -Zezu 'paliɪ we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbuzɔnɔ sɛ: a ka 'floo li, 'ɪn a 'nɪ lɔ -sɛ, we 'gbɔ a taliɪ na da. We 'nɪ nɪ, na gwɛdigbɔnya ɪn nɔva lɛ, we 'jɪ a 'nɔ 'wɔlɛa gbɔ. ²⁷ Lilɪlu -we nyumɔa, a 'na nɔnɔ we 'gbɔ lubhɔ -nɪ. Nɪ, lilɪlu -we gwɛlɛa, 'ɪn we nyɛa nyumɛ 'yɪliyɔgagɪɛ -we 'nɪa bhɪlɔluda -ka, a nɔ we 'gbɔ lubhɔ. Wee lilɪlu nɪ, Nyumɛɛ Yu yia we aɪn 'nyɛa. Nɪ, 'mɔ Dɪde -Lagɔ zɔvɔ ɔ yɪbhɛlɪda -yɔ.»

²⁸ -Bha wa 'yɪbhaa ɔ lɛ: «'Lee, sa -a 'ka nɔ, lubhɔ -we naniɪ -Lagɔ dɔdɔ, 'ɪn -a 'ka we nɔ?»

²⁹ -Zezu nɛɛ wa -yla: «Lubhɔ -we -Lagɔ 'yɪbhaa a nɔ, mɔ -wa -ɔ ɔ tiea, a zɔ ɔ dɪli -gɔ.»

³⁰ Wa nɛɛ ɔ -yla: «Gwɛdigbɔ -mɔmɔ -ɪn 'ka lɛnɔ, -a 'ka -yɔyɪ, 'ɪn -a 'ka -mɪ dɪli -gɔ zɔvɔ? Sa -ɪn 'ka nɔ?» ³¹ Nɪ, da -amɪaa dɔkpaɪ -dɪli bhaa da bɛblɛɛ la -bhɪlɔ -bhɪlɔ, wa ka *manɪ li. 'Sa we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɛ:

ɔ 'Floo -we 'bhɔva yalɪ,

ɔ ka we wa 'nyɛ,

wa 'ka we li.»

³² ɔ nɛɛ: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbuzɔnɔ sɛ: -ɔ 'nyɛa aɪn yalɪ 'floo nɪ, we 'nɪ Moɪzɪ: nɪ, na Dɪde nyɛa aɪn yalɪ 'floo 'zayli. ³³ Nɪ, -we ka gbɔ -wa, -Lagɔɔ nɔ 'floo mɪa, mɔ -wa -ɔ 'bhɔva yalɪ, 'ɪn ɔ nyɛa dɔdɔgɔ -nyuma 'yɪliyɔgagɪɛ.»

³⁴ -Slɛɛn, wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amɪaa -Kanyɔ, wee 'floo mɪa nɪ, 'nyɛ we -aɪn 'yɪlɪ weɛ nyɪa.»

³⁵ -Bha -Zezu gbɛa wa -yla: «Nɪ, 'floo -we nyɛa nyumɛ 'yɪliyɔgagɪɛ, -amɪ -wa. -ɔ -ka na -gbɛ yɪ, ɪɲwɔ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 'ɪn -ɔ -ka 'mɪ dɪli -gɔ zɔ, 'nyumatɔ 'na

'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. ³⁶ Nu, in ka we aun -yla gba: amia, a ka 'mi 'yi, 'in a'a zu 'mi dli -gv. ³⁷ -Wa weee na Dide nyɛa 'mi, na -gbe wa yia yia. 'In nyɔɔ nyɔɔ yia na -gbe, in 'na 'ka ɔ 'pipee viteli. ³⁸ Nu, in 'ni yali 'bhu in 'ka na 'dɛɛ dɔmagbu lɛnva yi, -ɔ tiea 'mi, -mɔɔ dɔmagbu in yia lɛnva. ³⁹ -ɔ tiea 'mi, ɔ dɔmagbu -wa nu, nyuma ɔ 'nyɛa 'mi yoo, in 'na mnɔnu wa 'yabhlogbɔɔ -ni. Nu, duduv bhia zli, in -sɔlv wa 'wu tlitlɛnya glaa. ⁴⁰ Cun, na Didee dɔmagbu ni: -wa -ka 'Yu 'yi, 'in wa -ka ɔ dli -gv zu, 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mv wa yia, 'in duduv bhia zli, in -sɔlv wa 'wu tlitlɛnya glaa.»

⁴¹ Tɔɔn, Zuifu yia -Zezu -yɔ ŋwunwenie bhli, -we ka gbu -wa, ɔ nɛɛ nu, ɔ mi 'floo -we 'bhua yali nya. ⁴² Wamia nɛɛ: «-ɔ mia dɛ ni, -Zezu -wa. We 'ni mvv? -A -yi ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa. Nu, *-Zɛzɛfvu 'yu ɔ -mia. Sa ɔ gba -slɛɛn nu, yali ɔ 'bhua?»

⁴³ -Bha -Zezu 'palia wa wɛlu 'bigvɛ: «A 'na 'ŋwunweni a 'dekpva nyidi -ni. ⁴⁴ Nu, nyime yabhlogbɔɔ 'ni mneni ɔ 'ka na -gbe yi, 'mv we 'ni nu, na Dide -ɔ tiea 'mi, mɔ gbize ɔ 'wu. 'In -ɔ -ka na -gbe yi ni, duduv bhia zli, 'in na sɔlva ɔ 'wu tlitlɛnya glaa. ⁴⁵ -We mia cɛluda -Lagɔgbv -falipanyaa 'sɛbhɛ 'wu, mv ni: <-Lagɔ yia wa 'dɛ weee gbv -slɔlua.> Nyuma weee -wa nva na Didee wɛli, 'in -we ɔ slɔlua, 'in wa ŋwnua we -yɔ, ma yia na -gbe. ⁴⁶ Nu, -ɔ 'bhua -Lagɔɔ -gbe ɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'yia Dide. We 'ni ɔmɔ 'wubhu, nyime yabhlogbɔɔ 'ni -slɔ Dide 'yi. ⁴⁷ In nɛɛ aun -yla gbuzɔnu saɛ: nyime -ɔ zua 'mi dli -gv, 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, we mi ɔ -nv nya. ⁴⁸ Nu, 'floo -we nyɛa nyime 'yliyɔgagie, -ami -wa. ⁴⁹ Da bɛblɛɛ mia, amiaa dukpasɪ ka -mɔ *manu li, we mi 'sa 'bhie, 'in wa yia tli. ⁵⁰ Nu, -mvv -ka wee 'floo -we bhua yali ni, nyime -ɔ -ka we li, ɔ 'nia tlia yi. ⁵¹ In nɛɛ, 'floo -we 'bhua yali, -we wlaa 'yliyɔgagie, -ami -wa. Wee 'floo mia, nyime -ɔ -ka we li ni, 'in ɔ yia 'yliyɔgagie -we

'nia bhloluda -ka. Nu, 'floo na yia wlaa, mu -wa na yice, 'mu na yia wlaa dudugv -nyumaa 'yliyogagiee 'gbu.»

⁵² -Bha Zuifv kpkpeltie sumania 'wu, 'in wa nee: «'Lee, sa nyume ni 'ka o yice -aun 'nye lililu 'bhisaa?»

⁵³ Toun, -Zezu nee: «In nee aun -yla gbuzonu sa nu, a 'ni Nyumee 'Yuu yice li, 'in a 'ka o 'pion 'ma, 'yliyogagie 'na 'ka aun 'wu -mi. ⁵⁴ Nyume -o lia na yice, 'in -o maa na 'pion, o ka 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka. 'In duduv bhia zli ni, -ami na solva o 'wu tlitlunya glaa. ⁵⁵ Nu, na yice mia lililu -zonu -wa, 'in na 'pion mia, 'mamalu -zonu -wa. ⁵⁶ Nyume -o -ka na yice li, 'in o -ka na 'pion 'ma, o mi 'mi 'wu, 'in -ami mi o 'wu. ⁵⁷ Sa Dide -o tiea 'mi, o -gaa 'yliyoo, 'in in yia 'yliyogagie 'yi o 'gbu, 'sa -bhlokpade -o -ka 'mi lida -tu, 'in -moo yia 'yliyogagie na 'gbu. ⁵⁸ Nu, -we -wa 'floo -we 'bhua yali ni, mu ni: wee 'floo mia, we -yo amiaa dukpasu lilifloo 'ni 'wuwlv. Nu, wamia ka tli. 'In nyume -o -ka wee 'floo ni li, o mi 'yliyogada 'yli weee nya.»

⁵⁹ Nu, gbu weee -we mia de, -mo Kapenaumuv *-Lagobudu zo o -slolua we.

Nyumaa -zlo jlaa -Zezu 'bi

⁶⁰ Da -Zezuu 'binonya 'nua o weli, 'in wa glaa nyuma duun nee: «Nyoo mnenei o 'ka o weli ni -yohwnua? Wee weli ni 'ni 'te -se.»

⁶¹ Da -Zezu yibhelie we 'ji nu, -we o gbaa, o 'binonya mi we 'gbu 'hwuwweda, o nee wa -yla: «-We mia da ni, mu dia amiaa 'kva 'wu yi? ⁶² 'In da a -ka -slxen *Nyumee 'Yu -yoyi yali lumnida, sa a 'ka gbaa? ⁶³ Nu, -Lagoo Zuzu wlaa 'yliyogagie, we 'ni -muv ni, nyumee 'de -bhlo 'ni we mnenei. Weli -we in gbaa da aun -yla, -Lagoo Zuzu nya in gbaa we, 'in we nyaa nyume 'yliyogagie. ⁶⁴ We mi 'sa 'bhie, nyuma talva mi aun glaa, wa'a zu 'mi dli -gv.» Nu, we bhili we gwedida, nyuma -wa 'nia o dli -gv zu, we -yo nyume -o 'kaa

ᵋ wla, wa 'ka ᵋ 'bha, -Zezuu 'dε -yi wa. ⁶⁵ -Bha ᵋ gba 'yae: «We 'gbu in yia da ain -yla gba nu, nyume -ᵋ Dide 'nι 'yoo 'nye ᵋ 'ka na -gbe yi, ᵋ 'nι we mneni.»

⁶⁶ We 'bhυ we bhla nι 'wυ, ᵋ 'bunᵋnya glaa, nyuma duun yia ᵋ 'bι 'bhυ. Wa -yᵋ ᵋ'ᵋ bhli -slεen 'yoo -bhlo. ⁶⁷ -Slεen, -Zezu nεε ᵋ 'bunᵋnya kugbua lε 'sᵋ -yla: «'ln amia naa, amia 'nι 'ya 'yibha a 'ka mnu?»

⁶⁸ Simᵋ Piεlι 'palia we 'bιgυ, ᵋ nεε: «Na -Kanyᵋ, 'lee, nyᵋᵋ ka -gbe -a 'ka mnia? Nu, welι -we nyεa nyume 'yliyᵋgagie -we 'nia bhlloluda -ka, -mι kwεε we mia. ⁶⁹ Nu, -amia mia, -a ka dlι zv, 'in -a yia we 'jyibheli nu, -Lagᵋᵋ -Mᵋwlnyᵋᵋ ᵋ tiea, 'mᵋ -in -mia.»

⁷⁰ -Zezu nεε wa -ylaε: «Amia nyuma kugbua lε sᵋ mia dε nι, -amι -saa -bha ain, we 'nι muv? Nu, ain glaa, nyume yabhlo mia *'Kuzuu -nv mᵋ!» ⁷¹ ᵋ mia we gbada, Simᵋ Isikaliᵋtᵋv 'yu Zudaᵋ ᵋ saa 'ηnι. Nu, ᵋᵋ Zudaᵋ mia, ᵋ mι -Zezuu 'bunᵋnya kugbua lε 'sᵋ glaa, 'bhie, mᵋ yia ᵋ wlaa.

7

-Zezuu bhelia 'nι ᵋ dlι -gυ zv

¹ -Mυv 'bιgυ, -Zezu yia Galilee -dudu -gυ mni, -zugba ᵋ plli 'gbenya 'wυ. Nu, ᵋ 'nι 'yibha ᵋ 'ka Zudee -dudu -gυ nyini, Zuifu 'yugalunya mι ᵋ 'bhabhiee 'klι 'yidaa 'gbυ.

² Zuifu -feti -we wa laa -fa -feti, we ka cιpa, ³ 'in ᵋ bhelia nεε ᵋ -yla: «-ln 'bhυ -seli, -in 'ka Zudee mni, 'in -na 'bunᵋnya 'ka -na lεnυgbυ -yᵋyl. ⁴ Nyume -ᵋ 'yibhaa nu, wa yibheli ᵋ, ᵋ'ᵋ zize ᵋ lεnυgbυ. -Slεen, -in mι gbᵋnya nι lεnvdaa 'gbυ, -in -slolu -na 'dε dudugυ -nyuma 'klυ wa 'ka -mι -yᵋyl.» ⁵ Nu, -Zezuu bheliaa 'debhie 'nι ᵋ dlι -gυ zv.

⁶ 'ln -Zezu nεε: «-Amι mia, nanυ 'ylι -zᵋnv 'nι -slᵋ nyini. Amia, 'ylι weee nani 'yli amiaa -nv nya. ⁷ Dυdugυ -nyuma 'nι mneni wa 'ka ain 'wonyε, nu, -amι wa nyεa 'wυ, -we ka gbυ -wa, in ka wa lεnυgbυ 'yliyᵋlabhli, 'in n nεε nu, wa

lenugbu -nyu 'yli. ⁸ Nu, amia, a mni 'fetu ni -gv. Nanvu 'yli 'ni -slo nynii 'gbu, -ami 'na 'ka mni.» ⁹ O bhia -we mia dæe gbagbie, 'in o yia Galilee -tv.

¹⁰ Nu, o bhelia mnia wee 'fetu -gv, 'in -Zezuu 'debbie yia -mō mni zizewiem. O 'ni -zejila 'wu 'tla. ¹¹ Wa mi 'fetu -sada, -zugba Zuifvu 'yugalinya nōnv o 'yilibila, 'in wa gbaa: «Da o nyume ni mia?»

¹² -Bha nyuma duun kpelia o -gv, tōlva næe: «Gbu -zōnv o nua læ», tōlva næe: «-lnnya, we 'ni 'sa -mi, nyuma o nua -dawli 'wu.» ¹³ Nu, wa mi Zuifvu 'yugalinya sōdaa 'gbu, -o 'kaa -Zezuu gbu gba -zejila 'wu, we -kanyo 'ni -mi.

-Fa -fetu 'yli nya -Zezu -slolua nyuma gbu

¹⁴ Da 'fetu 'yli ya 'sōle 'plia, -Zezu plaa -Lagōbudu 'kadu zō, 'in o yia -mō nyuma gbuslolue bhli. ¹⁵ -Bha ηwegaga -subhalla Zuifu, 'in wa næe: «O mō nyume 'nia 'sebhe 'kpa, 'lee, sa o nv, 'in o -yi 'sebhea?»

¹⁶ O næe: «Na gbuslolue mia, we'e 'bhv na 'dæe -gbe. Nu, -o tiea 'mi, o -gbe we bhva. ¹⁷ Nu, nyume -o -saa dli o 'ka -Lagōo dumagbu lenv, 'ji o yia we yibhelia nu, wee gbuslolue mia, -de -Lagōo -gbe we bhvv, 'in -de na 'dæe 'ηni nya na gbaa. ¹⁸ Nyume -o gbaa o 'dæe 'ηni nya, o 'dæe 'ylimantee da o talia. Nu, nyume -o talia -o tiea o, -mōo 'ηnu 'ylimantee da, gbuzōnv o gbaa, o'v 'tubhv yo. ¹⁹ Moizu palia tite ain -yla, we 'ni mvv? 'In wee tite mia, ain glaa nyume yabhlogbōo 'ni we 'nvηwe zōda -mi. Nu, læe -lu ka 'gbu a 'ka 'mi 'bhaa?»

²⁰ -Bha waa nyumaa -zlo gbaa: «Zuzu 'nyuu kpa -mi yi? 'Lee, nyōo gba o 'ka -mi 'bhaa?»

²¹ -Zezu 'palia we 'bigv, o næe: «Gwēdigbu -bhlogbōo in nua læ, mv subhalla dæ a 'dæ weee ηwegaga. ²² Nu, Moizu ka ain kni -plaplie -slolu. ('In wee kni -plaplie mia, we 'ni

Moizu -la we la, ɔ dukpasɪ* -wa.) We 'gbu, amia, *Nyapeyli nyaoo, 'in a paa nukpasu knɪ 'wɔ. ²³ Amia -ka nyumɛ *knɪ 'wɔpa Nyapeyli nya, Moizu tite 'nɔɲwɛzɔvɛɛ saa nɪ, -slɛɛn, -amɪ -ka nyumɛ -kpabhiɛ jipe Nyapeyli nya nɪ, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbu a palɪ 'mɪ -yɔ 'cɛa? ²⁴ Sa a yia -lu -yɔ, a 'na 'bhulu 'sa we -yɔgbu 'wɔ -nɪ, a 'bhu gbu 'wɔ sa tɪklu.»

-Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yi?

²⁵ -Bha -Zeluzalɛmɔ -nyuma tɔlva gbɛ: «Nyumɛ -ɔ ka da wa mia -talida wa 'ka ɔ 'bha, mɔ 'nɪ da -mu? ²⁶ Mɔɔ gbaa -slɛɛn dɛ gbu -zejila 'wɔ, 'in wa'a -sa ɔ -gu! 'Ji -amiaa 'yugalunya yibhelia we nu, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -zɔnɔ yi? ²⁷ Nu, ɔmɔ, -ɔ mia da, -a -yi ɔ 'bhɔluda da. 'In -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, ɔ -ka yi, da ɔ yia 'bhua, nyumɛ 'nɪ -bha da -yi.»

²⁸ Da ɔ mia nyuma gbu -slɔluda -Lagɔɔbudu 'kadɔ zɔ, -bha ɔ 'kpa 'wɔ 'tɪɛɛ: «A nɛɛ nu, a -yi 'mɪ, 'in da in 'bhua a -yi -bha da. We mɪ 'sa 'bhie, we 'nɪ na 'dɛ nya in yi. Nu, -ɔ tiea 'mɪ, ɔ mɪ tɪklu. Amia 'nɪ ɔ -yi, ²⁹ -amɪ in -yi ɔ, -we ka gbu -wa, ɔ -gbɛ na bhua, 'in mɔ tiea 'mɪ.» ³⁰ We 'dɛɛ 'gbu wa 'yɪbha wa 'ka ɔ kpa. Nu, ɔ 'yɪ 'nɪ -slɔ nynii 'gbu, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ kwɛzi.

³¹ Waa nyuma glaa, nyuma duun ka ɔ dli -gu zɔ. -Maa nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, ɔ -ka yi nɪ, gwɛdigbu nyumɛ nɪ nva dɛ lɛ, ɔmɔ -nɔ 'na 'ka -mɔɔ -zi.»

³² -We nyuma duun mia 'ɲwɔɲwɛda ɔ daa, Falizinyuma 'nva we, -bha *-Lagɔɔbɔɔnyaa -cian -yɔ Falizinyuma tiea -mɔ -Lagɔɔbudu 'kadɔɔ ɲwɛkonya wa 'ka ɔ kpa.

³³ -Zezu nɛɛ 'yɛɛ: «In -yɔ aɪn 'sɔ mɪ -slɔ da bhla -sɛlɛ nya, -mɔɔ 'bɪgu, -ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gbɛ na yia lɔ 'bhɪtia. ³⁴ Nu, na da a yia -talia yia, 'in a 'nia 'mɪ 'yia yi, -we ka gbu -wa, da na mɪa, amia, a 'nɪ mɛni a 'ka -mɔ mɪ.»

* ^{7:22} dukpasɪ: nu, Ablaamu -Lagɔ 'nyɛa knɪ -plapɪɛ tia.

³⁵ -Bha Zuifu gbugbala -ylae: «Mə ɔ 'ka mnia, 'in -a 'na 'ka ɔ 'ya? 'Lee, Zuifu mia -glɔgu -mə *Glɛki glaa, wa glaa ɔ yia mnia yi? 'Lee, waa Glɛki ɔ yia -slolua mnia yi? ³⁶ Welɪ -we mia da ni, sa we 'ji mia? ɔ nɛɛ: «Na da a yia -talia, 'in a 'nia 'mi 'ya yi,» 'in: «Da in mia mnda, amia, a 'ni mneni a 'ka -mə mni.» »

³⁷ Nu, 'fɛtu 'wɔbhloɪ -yɪ mia, -we -wa wee 'yɪ 'kadu, we nya -Zezu bea nyuma 'yu, 'in ɔ nɛɛ welɪ 'tite nyae: «Nyume ɔ 'nyumatv -ka 'bha, ɔ yi na -gbɛ, 'in ɔ 'ka 'ma. ³⁸ Nyume ɔ -ka 'mi dɪ -gv zɔ, 'wɔwɔɪnyu -we wlaa 'yɪyɔgagie, mv yia ɔ dɪ zɔ 'wɔv, 'sa we mia celɪda -Lagɔɛbhe 'wɔ.» ³⁹ 'Nyu -we ka gbv ɔ gbaa, -Lagɔɔ Zuzu -wa. Nyuma -wa zva ɔ dɪ -gv ni, 'mv -Lagɔ yia wa 'nyɛa. Nu, -Lagɔ 'ni -slɔ Zuzu yoo 'pa, ɔ 'ni -slɔ -Zezu 'ɲɪnyɪlɪlo 'nyɛɛ 'gbv.

⁴⁰ Nu, nyuma duun 'nva -Zezuu welɪ, wa tɔɪva nɛɛ: «-ɔ mia dɛ, -Lagɔgbv -falɪpanyɔ -a mia wɔda, mə -wa.»

⁴¹ Nyuma tɔɪva nɛɛ 'ya: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, mə -wa,» nu, tɔɪva nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'na 'ka Galilee 'bhv, we 'ni mvv? ⁴² -Lagɔɛbhe nɛɛ nu, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, *-Davidu zɔyɪ ɔ yia 'bhva. Betɪɛmv -Davidu -zɔɔ mia, -mə ɔ yia 'bhva.»

⁴³ ɔɔ -Zezuu 'gbv waa nyuma ni yia -yɔ 'bhvbhɪv. Wa 'ni 'masɛɛn welɪ -bhlo -ka. ⁴⁴ Nyuma tɔɪva 'yɪbha wa 'ka ɔ kpa. Nu, nyume yabhlogbɔɔ 'ni ɔ kwezi. ⁴⁵ Da waa -Lagɔɔbudu 'kadu ɲwekɔnya 'bhva we ɲweɛ, 'in wa yia -Lagɔɔbɔnyaa -cian -yɔ Faliznyumaa -gbɛ lv mni. -Bha -maa 'yɪbhaa wa laɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbv a 'ni -Zezu kpa, 'in a -yɔ ɔ 'ka yia?»

⁴⁶ Wa nɛɛ: «-A -ka bhaa 'wɔv, nyume 'nia -slɔ nyume ni 'bhisa gba.»

⁴⁷ 'In Faliznyuma nɛɛ wa -yla: «Amia, ɔ ka 'ya aun -dawli 'wɔv, we 'ni mvv? ⁴⁸ Zuifu 'yugalunya -yɔ Faliznyuma

glaa, nyume yabhlogbɔɔ 'ni ɔ dli -gv zu. ⁴⁹ 'In waa nyuma mia de, wa 'ni -amuaa tite -yi, 'in -Lagɔ ka wa me -yɔ la ti.»

⁵⁰ Nu, Falizinyume yabhlo mi wa glaa, 'mɔ wa laa 'Nikodemu. (Ɔɔ 'Nikodemu, -ɔ mnia -Zezu 'yia zlume, mɔ -wa.) Ɔ nɛɛ wa -yla: ⁵¹ «-Amuaa tite 'ni gba nu, -a 'bhu sa nyumɛɛ -yɔgbu 'wu. -A 'nu -slɔ ɔ weli, 'in -we ɔ nua le, -a 'ka we yibheli 'bhie, -a 'ka ɔ gbu dili.»

⁵² Nu, talva palia ɔ ηwɛɛ, wa nɛɛ: «-Mi mia de, Galilee -nyume -mi mi 'yaa yi? -In -tali -slɔ -Lagɔweli zɔ, 'in -na yia nu, -Lagɔgbu -falipanyɔ yabhlogbɔɔ 'na 'ka Galilee 'bhu.»

[⁵³ -Slɛɛn, -mɔmɔ -ka 'wusɔ, 'in -mɔɔ mnia -mɔɔ -buduηwɛɛ.

8

'ηwnɔ -ɔ wa kpaɔ nukpasu -putu nya

¹ Nu, -Zezu mnia *Olivusunyaa -gɔgɔ 'wlu, ² zli zlia, we zlvkpe -papa, -bha ɔ mnia -Lagɔbudu 'kadu zɔ lu, 'in nyuma weee yia ɔ -gbe yi. 'In -Zezu yia ladi ɔ 'ka nyuma gbu -slolu. ³ -Slɛɛn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizinyuma -laa ylikwɔηwnɔ yabhlo -Zezu 'yu. Ɔɔ ηwnɔ mia, 'mɔ wa kpaɔ, -zugba ɔ -yɔ nukpasu -putu mi -budu 'wɔɔɔɔɔ. -Bha wa 'yilgbelia ɔ wa 'de weee nyidi. ⁴ -Maa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Slolunyɔ, nu, 'ηwnɔ -ɔ mia da ni, ɔ -yɔ nukpasu -putu mi -budu 'wɔɔɔɔɔ, 'in wa yia ɔ kpa. ⁵ Moizi nɛɛ tite 'wu nu, 'sasukpa -ηwnɔ mia, wa 'bha ɔ gbɔku 'wu. 'In -mi, -in nɛɛ saa?»

⁶ Ɔ zɔbhilie nya wa gbaɔ de weli ni, ɔ 'dɛɛ weli 'ka ɔ kpa, 'in wa 'ka ɔ gbu dili. Nu, -Zezu kwlia 'wu, 'in ɔ yia -di la tli dudu ɔ -kwiteya nya. ⁷ Wa mi ɔ layibhadaa 'gbu, ɔ -sɔɔ 'wu, ɔ nɛɛ: «Ain glaa, nyume -ɔ 'nia -slɔ gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lenu, -mɔɔ 'pa ηwnɔ ni gbɔku tia.» ⁸ 'Bhie, ɔ yi 'yaa 'wukwli, -zugba ɔ celi dudu.

⁹ Da wa 'nva ɔ weli, 'in wa yia mnumnie bhli -bhlo -bhlo, we bhilili nyuma kpasɩ -gu, 'in -Zezuu 'debhlo yia -bha -tu we -yɔ ɔɔ 'ɲwɔ. ¹⁰ -Slɛɛn, -Zezu -sɔa 'wɔ, ɔ nɛɛ: «Bhɔlɔ, da wa mia? Da amaa gbudilunyaa 'debbie mia? 'Lee, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɩ -tu ɔ 'ka ain gbu -dilu?»

¹¹ ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɩ da -tu ɔ 'ka 'mɩ gbu -dilu.»

'In -Zezu nɛɛ: «'In -amɩ, 'in -dilu 'ya ain gbu. Nu, a mɩ -budurɲwɛɛ. We 'bhɔ -zɛɛn 'wɔ, ama -putu 'na nɔnɔ gbɔnyuu lɛ -nɩɛ.»]

-Zezu mɩ dɔdɔgɔ -nyumaa zli nya

¹² -Slɛɛn, -Zezu nɛɛ 'ya nyuma -yla: «-Amɩ -wa dɔdɔgɔ -nyumaa zli. Nyumɛ -ɔ yia 'mɩ 'bɩ nɔa, ɔ 'nɩa nikipise 'wɔ nɔa yi. Nu, zli -we wlaa 'yliyɔgagɛ, 'mɔ ɔ yia 'yia.»

¹³ -Bha Falizinyuma gbac: «-Na 'dɛ -wa -na gbudayinyɔ, weli -we -na yia gbaa, -a 'na 'ka we gbuzɔnɔ la.»

¹⁴ ɔ 'palia we 'bɩgɔ, ɔ nɛɛ: «Nu, na 'dɛ yi na gbudayinyɔ nya -mɩɔɔ, gbuzɔnɔ -wa. -We ka gbu -wa, mɔ na bhua, we -yɔ mɔ na mɩa, in -yi -bha da. We mɩ 'sa 'bhie, amia, da na bhua, a 'nɩ -bha da -yi, 'in mɔ na mɩa, a 'nɩ -bha da -yi. ¹⁵ Sa dɔdɔgɔ -nyuma bhua gbu 'wɔ, 'sa a bhua nyumaa -yɔgbɔ 'wɔ. Nu, -amɩ mia, 'in 'bhɔ nyumɛ yabhlogbɔɔɔ -yɔgbɔ 'wɔ. ¹⁶ Nu, we -ka nyumɛɛ -yɔgbɔ in 'ka 'wɔbhɔ, na gbɔwɔbhɔbhue mɩ tikli. -We ka gbu -wa, we 'nɩ na 'debhlogbɔɔ bhɔ wee gbu 'wɔ, Dide -ɔ tiea 'mɩ, in -yɔ ɔ 'sɔ mɩ. ¹⁷ We mɩ amiaa tite 'wɔ celɩda nu, -we gbudayinya 'sɔ -ka gba weli -bhlo nya, a mneni a 'ka we dli -gu zɔ.» ¹⁸ -Amɩ mɩ na gbudayinyɔ nya, 'in Dide, -ɔ tiea 'mɩ, -mɔɔ mɩ 'yaa na gbudayinyɔ nya.

¹⁹ Wa nɛɛ ɔ -yla: «Da -na Dide mia?»

-Zezu nɛɛ: «Amia, a 'nɩ 'mɩ -yi, 'in a 'nɩ na Dide -yi, a -ka yaa 'mɩ -yi, -zugba a -yi yaa na Dide.» ²⁰ Nu, wee gbu

ni -Zezu gbaa, -zugba ɔ mi nyuma gbu -sloluda -Lagɔbudu 'kadu zɔ, da wa palta -Lagɔgwɛzi, we kwesi. Ɔnuv 'yɪ 'ni -slɔ nynii 'gbu, nyume yabhlogbɔɔ 'ni ɔ kpa.

-Zezu nɛɛ ni, mɪa ɔ yia

²¹ -Zezu nɛɛ 'ya wa -yla: «Mɪa na yia, 'in na da a yia -talia. Nu, amɪa gbonyuu lɔ a yia tɪlia. Da in mɪa mɪda a 'ni mneni a 'ka -mɔ mɪ.»

²² -Slɛɛn, Zuifv 'yugalunya nɛɛ: «Ɔ 'dɛ ɔ yia 'bhaa yi? -We ka gbu -wa, ɔ nɛɛ: «Da in mɪa mɪda, a 'ni mneni a 'ka -mɔ mɪ.» »

²³ Ɔ 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «Amɪa, dɔdɔv -nɔ a -mɪa, 'in -amɪ, yalu -nɔ in -mɪa. Dɔdɔgɔ -nyuma a -mɪa, 'in -amɪ 'ni dɔdɔgɔ -nyume. ²⁴ We 'dɛɛ 'gbu in yia gba nu, amɪa gbonyii lɔ a yia tɪlia. 'In tɪa a yia amɪa gbonyii lɔ, we -ka nu, a 'ni we dɪ -gɔ zɔ nu, -ɔ in -mɪa, 'mɔ in -mɪa.»

²⁵ -Bha wa 'yibhaa ɔ laɛ: «Nyɔɔ -in -mɪa?»

Ɔ nɛɛ: «We 'bhɔ we gwedida, in mɪ we aɪn -yla gbada. ²⁶ In mneni in 'ka gbu duun gba amɪa daa, 'in in 'ka aɪn gbu dɪ. Nu, -ɔ tiea 'mɪ, ɔ mɪ tɪkɪ, 'in -we in 'nɔa ɔ -gɛɛ, 'mɔ na gbaa dɔdɔgɔ -nyuma -yla.»

²⁷ Wa 'ni we 'wɔ la 'nɔ nu, ɔ Didee gbu ɔ mɪa gbada. ²⁸ We 'gbu, ɔ nɛɛ wa -yla: «A -ka Nyumeɛ 'Yu 'wɔbhɔ yalɪ 'bhie, a yibhelɪa we 'jɪ nu, -ɔ in -mɪa, 'mɔ in -mɪa. 'Jɪ a yia we yibhelɪa nu, 'in nɔ -lu yabhlogbɔɔ lɛ na 'dɛ -bhɪ, nu, -we Dide -slolua 'mɪ, 'mɔ na gbaa. ²⁹ Nu, -ɔ tiea 'mɪ ɔ -yɔ 'mɪ 'sɔ mɪ. 'Yɪ weɛ nya, -we nana ɔ dɔdɔ 'mɔ na nɔa lɛ, we 'dɛɛ 'gbu, ɔ 'ni na 'dɛ -bhɪ tɪ.»

³⁰ Da ɔ gbaa gbu ni, -bha nyuma duun zɔa ɔ dɪ -gɔ.

Galɪ 'zayli

³¹ -Zezu nɛɛ Zuifv -wa zɔa ɔ dɪ -gɔ -ylaɛ: «A -ka na wɛɪ -gɔ nɔ, a mɪ na 'bɪnɔnya -zɔnɔ nya. ³² 'In a yibhelɪa gbuzɔnɔ, 'in weɛ gbuzɔnɔ saa aɪn gayɪ 'wɔ.»

³³ Wa nɛɛ: «Nu, *Ablaamv 'yuoyua -a -mia, -amiaa klu -ka bhaa 'wlv, nyime yabhlogbɔɔ 'ni -slɔ -ain gali -zeli. Lɛɛ -lu ka 'gbv -na gba -slɛɛn nu, -in 'ka -ain gayloflii -saa?»

³⁴ -Zezu -saa wa -gv, ɔ nɛɛ: «In nɛɛ ain -yla gbuzɔnv sa nu, -ɔ nva gbunyuu lɛ, gbunyuu gaylo ɔ -mia. ³⁵ Gaylo mia, yiyinyɔ -wa, ɔ 'ni -budurwɛɛ -nyime 'yli weee -nv nya. 'In, -budurwɛɛɛ -kanyɔɔ 'yu mia, -budurwɛɛ -nyime ɔ -mia 'yli weee nya. ³⁶ Nu, -Lagɔɔ 'Yu -ka ain gayloflii -sa ni, gayloflii a 'bhvaa 'dɛbhie -gbolu. ³⁷ Ablaamv 'yuoyua a -mia, in -yi we 'ji. Nu, a 'yibha a 'ka 'mi 'bha, -we ka gbv -wa, a'a rjwnu na weli -yɔ. ³⁸ -Ami mia, -we in 'yia Didee -gbɛ, 'mv na gbaa. 'In amia, -we a 'nva amiaa didee -gbɛ, 'mv a nva lɛ.»

³⁹ Wa nɛɛ: «-Amiaa dide mia, Ablaamv -wa.»

ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka Ablaamv 'yua nya -mi gbuzɔnv saa, -we ɔ nva lɛ, a ka yaa we lɛnv. ⁴⁰ Nu, -slɛɛn mia, na 'bhabhie da a mia -talida, 'in in ka -nanv ain -yla gbuzɔnv gba, gbuzɔnv -we in 'nva -Lagɔɔ -gbɛ. Wee gbv mia, Ablaamv 'ni we 'sasɔkpa -nv lɛnv. ⁴¹ Nu, amia mi amiaa didee lɛnvgbv lɛnvda.»

-Bha wa gbɛɛ: «-A 'ni bhoyi -gv yua nya -mi. -A 'dɛ weee ka Dide -bhlo, -Lagɔ -wa.»

⁴² ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ -ka yaa amiaa Dide, -zugba a -kali yaa na zɛ. -We ka gbv -wa, ɔ -gbɛ na bhva, 'in ɔ 'gbv in mia -seli. We 'ni na 'dɛ nya in yi, mɔ tiea 'mi. ⁴³ A 'ni na weli 'wolanvda -mi, lɛɛ -lu ka 'gbva? -We ka gbv -wa, a 'ni mneni a 'ka na weli 'nv. ⁴⁴ Nu, amiaa dide -wa 'Kuzu, 'in a 'yibha a 'ka 'Kuzuu dvmagbv lɛnv. We 'bhv we gwedida, we mi nyimebhanyɔ nya. Gbuzɔnv 'ni -slɔ we rjwɛɛ 'wlv. Gbuzɔnv 'ni we 'wv -mi 'gbv. We 'dɛɛ weli mia, mv -wa yoyoweli. We mi *yokanyɔ nya, 'in we mia *yoo dide nya.

⁴⁵ 'In -ami, gbuzɔnv na gbaa 'gbv, a'a rjwnu na gbv -yɔ.

⁴⁶ Ain glaa, nyɔɔ 'ka we -slolu nu, in ka gbunyuu lɛnva?

Nu, in -ka gbuzɔnu gba ni, lɛɛ -lu ka 'gbu a'a ɣwnu we -yɔa? ⁴⁷ Nu, nyume -ka -Lagɔɔ -nu ni, -Lagɔɔ wɛli ɔ nva. A 'ni -Lagɔɔ -nu, we 'dɛɛ 'gbu a 'nia wee wɛlɩnya 'nuda -mi.»

-Zezu -yɔ Ablaamu 'sɔ nyidi, nyɔɔ 'yilia?

⁴⁸ -Slɛɛn, Zuifu nɛɛ: «-A -ka gba nu, Samaliyu -in -mia, 'in zuzu 'nyuu mi -mi 'wv, -a 'ni yo 'tubhu, we 'ni muv?»

⁴⁹ -Zezu nɛɛ: «-lnnya, we 'ni nu, zuzu 'nyuu mi 'mi 'wv. Nu, na Dide na zva -bha. Amia'a zv -bha 'mi. ⁵⁰ 'in 'ylimani na 'dɛ, ɔ 'yibhaa na 'ɣni 'ylimani, ɔ mi -bha, mɔ bhua gbu 'wv. ⁵¹ In nɛɛ aɩn -yla gbuzɔnu saɛ: nyume ɔ zva na wɛli 'nuɣwɛ, ɔ 'na 'ka tɩtɩɛ 'yɩ.»

⁵² Zuifu nɛɛ: «Nu, -a -yi -slɛɛn we 'ji nu, zuzu 'nyuu mi -mi 'wv. Ablaamu -yɔ -Lagɔgbv -falɩpanya ka tɩ. 'in -mi, -in nɛɛ, nyume ɔ -ka -na wɛli 'nuɣwɛ zv, ɔ 'na 'ka tɩtɩɛ 'yɩ. ⁵³ Nu, -amɩaa dide Ablaamu ka tɩ. 'Lee, -mi 'yilia -mi -zia -amɩaa dide Ablaamu yɩ? -Lagɔgbv -falɩpanya ka 'ya tɩ. Sa -na bhu -na 'dɛ 'wɔa?»

⁵⁴ -Zezu nɛɛ: «In -ka na 'dɛ 'ylimani, -muv 'ni 'ji -ka. Nu, na Dide 'ylimani na 'ɣni, na Dide ɔ ka daa a gbaa: «Mɔ -wa -amɩaa -Lagɔ.» ⁵⁵ 'In, a 'ni ɔ -yi, -amɩ -yi ɔ. In -ka gba nu, in 'ni ɔ -yi, -zugba amɩ 'bhisa in mia yokanyɔ nya. Nu, in -yi ɔ, 'in na nɔa ɔ wɛli -gv. ⁵⁶ 'Muna ka amɩaa dide Ablaamu ye, nu, 'yɩ -we nya in 'kaa yɩ, ɔ 'ka -bha 'yɩ 'gbv. ɔ 'yɩa wee 'yɩ -yɔ, 'in ɔ yɩa 'muna li.»

⁵⁷ Zuifu nɛɛ ɔ -yla: «Aya! -In 'ni -slɔ -zv gv 'sɔ 'ya kugbua li, 'in -in yɩa Ablaamu 'yɩ yɩ?»

⁵⁸ -Zezu nɛɛ: «In nɛɛ aɩn -yla gbuzɔnu saɛ: Ablaamu 'nia -slɔ 'wv, -amɩ mi.»* ⁵⁹ -We mia daa 'gbv, wa yɩa gbɔku labhu, wa 'ka we ɔ 'wubha. Nu, -Zezu zizea, 'in ɔ yɩa -Lagɔbudu 'kadu zɔ 'tɩa.

* ^{8:58} Wee wɛli ni -Zezu gbaa da ni, we -yɔ 8.24 'sɔɔ 'ji -bhlo. Nu, -Lagɔɔ -mɔwlv ɣnu 'dɛbhie ɔ zva ɔ 'dɛ. Zuifu 'wlukvun nu, -Lagɔ ɔ vɛɩa.

9

-Zezu -bloa 'lólónyóó 'yili

¹ Da -Zezu mia mnúda, nyumε yabhlo wa 'kaa gwalt, -ó 'lóa, 'in ó yia ó 'yi. ² -Bha ó 'bunónya 'yibhaa ó laε: «Wlabi, nyumε mia dε ni, wa 'kaa ó gwalt, ó mi 'lóda. 'Lee, mō nua gbonyuu lε yaayu, ó 'nyaa -yó ó dide -wa yi?»

³ Ó 'palia we 'búg, ó nεε: «Ómō klaa, ó 'nyaa klaa, we -yó ó dide, we 'ni wa gbonyuuu gbv. Nu, 'ló ó 'lóa da ni, -Lagóó lubho 'ka we 'dε -slolu ó gbεgbεun gbv -wa. ⁴ Da zli mia -sló da, we mi nu, -ó tiea 'mi -a 'ka ó lubho nv. Nu, sabó mi yida, da nyumε yabhlogbóó 'nia mneni ó 'ka lubho nv. ⁵ Da in mia -sló dudu -gv, dudu gv -nyumaa zli in -mia.»

⁶ -Zezu bhia gbv ni gbagbte, ó 'paa -dlε dudu, ó nua plaplí lε we nya, 'mυ ó tlia 'lólónyóó 'yili -gv. ⁷ 'In ó nεε: «Mni budoa 'nyu -we wa laa Siloe lv. (Siloeε ji -wa: pa yoo.) Ó mnia -mō, ó budoa wee 'nyu lv, ó 'kaa luyi, -zugba ó mi la 'yída sa 'vayu.»

⁸ Ó -zók -bhelia -yó -wa yia 'cun ó zlada, -maa nεε: «-Ó mia da ni, nyumε -ó zladaa mō, we 'ni mōó?» ⁹ Nyuma tólva nεε: «Mō -wa mō!» Tólva nεε 'ya: «-Innya, we 'ni ómō, ó 'wówlv -wa.»

-Bha ó 'dε gbæ: «-Ami -wa gbuzónv sa.»

¹⁰ Wa nεε ó -yla: «Sa -na 'yili -bhlolu 'wólva?»

¹¹ Ó nεε: «Nyumε wa laa -Zezu, ó nua plaplí lε, 'mυ ó tlia na 'yili -gv. 'In ó nεε nu, in mni budoa Siloe lv. In mnia -mō, in budoa, 'in na 'yili yia -blo.»

¹² Wa nεε: «Da óó nyumε mia?»

Ó nεε: «In 'ni ó da -yil!»

¹³ -Slεen, 'lólónyóó -ó ka 'yili -Zezu -bloa, 'mō wa kwaa Faliznyumaa 'yu. ¹⁴ Nu, 'yili -we nya -Zezu nua plaplí lε ó -dlε nya, 'in ó yia 'lólónyóó 'yili -blo ni, Nyapeyli -wa. ¹⁵ We 'dεε 'gbv, da wa kwaa óó 'lólónyóó Faliznyumaa 'yu, sa ó 'yili

-blolua 'wula, 'in -maa yi 'yaa we ɔ la 'yibha. ɔ nɛɛ: «ɔ tlia na 'yli -gu plapli, in budoa, 'in in yia layi.»

¹⁶ Waa Falizinyuma glaa, tɔlva nɛɛ: «Nyume mia da ni, ɔ 'ni -Lagɔɔ -gbɛ 'bhu, we 'dɛɛ 'gbu ɔ'ɔ zva Nyapeylu tite 'nuɲwe.»

Nu, tɔlva nɛɛ 'ya: «Nyume -ɔ nua gbonyuu lɛ, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka 'sasokpa -gwedigbu lenu.» Gbu ni -gu wa 'ni weli -bhlo -ka.

¹⁷ -Slɛɛn, wa yi 'yaa ɔɔ 'lɔlɔnyɔ layibhaɛ: «'In -mi naa, -ɔ -bloa -na 'yli, sa -na gba ɔ daa?»

ɔ nɛɛ: «-Lagɔgbuu -falipanyɔ -wa.»

¹⁸ Nu, waa Zuifuv 'yugalunya 'ni we -yɔɲwnu nu, ɔɔ nyume ka zlume 'lɔ, 'in -slɛɛn, ɔ mi layida. -We mia da, we 'dɛɛ 'gbu wa yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa la. ¹⁹ 'In wa yia wa layibhaɛ: «'Lee, nyume ni mi amiaa 'yu nya gbuzɔnu saa? A nɛɛ nu, a 'kaa ɔ gwali, ɔ mi 'lɔdaa? Lɛɛ -lu nu lɛ 'in ɔ yi -slɛɛn laa?»

²⁰ -Maa nɛɛ: «-A -yi we 'ji nu, -amiaa yu -wa, nu, -a 'kaa ɔ gwali, ɔ mi 'lɔda. ²¹ -We nua lɛ 'in ɔ yia -slɛɛn la, 'in -ɔ -bloa ɔ 'yli, -a 'ni we -yi. A 'yibha ɔ 'dɛ la. Sa we 'plia ɔ gbɛgbɛin ɔ 'dɛ 'ka we gba, nu, ɔ 'ni 'nyenyeyu.» ²² ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa mi Zuifuv 'yugalunya sɔdaa 'gbu, wa yi 'saa gba. -Maa ka we zv nu, nyume -ɔ -ka gba nu, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, wa 'ka ɔ -Lagɔbudu zɔ vu. ²³ We 'dɛɛ 'gbu ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa nɛɛ: «ɔ 'ni 'nyenyeyu, a 'yibha ɔ 'dɛ la.»

²⁴ Falizinyuma laa ɔ -zakpa 'sɔnu, wa nɛɛ ɔ -yla: «-In gba gbuzɔnu -Lagɔ 'yu, -amia -yi we 'ji nu, ɔɔ nyume mia, gbonyuu -lenonyɔ -wa.»

²⁵ ɔ nɛɛ: «ɔ -ka gbonyuu -lenonyɔ, in 'ni we 'ji -yi. Gbu -we in -yia 'ji, we -bhlogbɔɔ: in ka 'lɔ, 'in -slɛɛn, in mi layida.»

²⁶ -Maa nɛɛ: «Mɔɔ -lu ɔ nu -mi -yla lɛa? Sa ɔ nu, 'in ɔ yi -na 'yli -bloa?»

²⁷ Ɔ 'palia wa weli 'bɨɖ, ɔ nɛɛ: «In ka yaa we ain -yla gba, 'in a 'nɪ na weli yukwli pulɔ, lɛɛ -lu ka 'gbu a 'yɨbha 'ya a ka we 'nua? 'Lee a 'yɨbha a 'ka ɔ 'bɪnɔnya -zɛ -wa yi?»

²⁸ Wa vɛlia ɔ, wa nɛɛ: «-Mɪ -wa ɔ 'bɪnɔnyɔ. -Amia mia, Moizu 'bɪnɔnya -a -mia. ²⁹ -We ka 'ji -a -yia, mu -wa nu, -Lagɔ ka Moizu -yla gbu gba. 'In ɔmɔ mia, da ɔ bhulva, -a 'nɪ -bha da -yi.»

³⁰ Ɔɔ nyume nɛɛ wa -yla: «-We subhalia nyume nywɛgaga mu ni: amia 'nɪ ɔ 'bhulva da -yi, 'in ɔ yia na 'yli -blo! ³¹ Nu, -a -yi we 'ji nu, -Lagɔ'ɔ 'nɪ gbu nyuu -lɛnɔnyɔɔ weli. Nyume -ɔ mia -Lagɔnyumɛɛ 'zayli nya, 'in ɔ nua ɔ dɔmagbu lɛ, ɔ weli -Lagɔ nua. ³² -A 'nɪ -slɔ 'nɪ -gba nu, nyume wa 'kaa gwali, -ɔ 'lɔa, nyume yabhlo ka ɔ 'yli -blo. ³³ Nyume -ɔ nua gbu ni lɛ, -Lagɔɔ -gbɛ ɔ bhua, we 'nɪ yaa we gbu, ɔ 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ mneni.»

³⁴ Waa Falizinyuma nɛɛ: «We 'bhv -na gwali bhla, -na -kpabhie mi gbu nyuu lv. -Mɪ 'nɪ mneni -in 'ka -amia gbu -slolu!» -Bha Falizinyuma vua ɔ.

Lɔlɔnyaa 'zayli

³⁵ Nu, -Zezu ka 'nɪ nu, wa ka ɔɔ nyume vu. Ɔ 'yia -mɔɔ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee -mɪ, Nyumɛɛ 'Yu -na zu dli -gɔv?»

³⁶ Ɔɔ nyume nɛɛ: «Na -kanyɔ, nyɔɔ ɔ -mia? Gba we, 'in in 'ka ɔ dli -gɔ zu.»

³⁷ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mɔ -na yia da -yɔ, 'in mɔ mia da -mɪ -yla gbada.»

³⁸ -Bha ɔ gbɛɛ: «Na -Kanyɔ, dli na zva -mɪ -gɔ.» 'In ɔ yia ɔ bubɔ ɔ 'yu 'kukolu sibhie nya.

³⁹ We 'bɨɖ, -Zezu nɛɛ: «-We -wa nyumaa -yɔgbu 'wɔbhubhue, -we ka 'gbu in yia dɔdɔ -gɔ yi ni, mu -wa nu, nyuma -wa'a 'yia la, wa 'ka layɪ, 'in -wa yia la, wa 'ka 'lɔ.»

⁴⁰ Falizinyuma tɔlva -wa mia -bha, wa 'nua we, 'in wa nɛɛ: «-Amia naa, 'lɔlɔnya -a -mia yi?»

⁴¹ -Zezu nɛɛ: «A -ka yaa 'lɔlɔnya ni, a 'na 'ka ya gbɔnyuu 'wlu -ka. -Slɛɛn, a nɛɛ: «-A yi la» we 'dɛɛ 'gbɔ amiaa gbɔnyuu ni an 'wlu.»

10

Bhlabhlɛ 'yliyɔzɔnyɔ -zɔnu

¹ «Nu, in nɛɛ an -yla gbɔzɔnu saɛ: nyɛmɛ -ɔ 'nia 'suoo ɲwɛɛ plali, -ɔ -gblalia 'suoo da -putu, 'wienyɔ -yɔ nyɛmɛ 'nyuu ɔ -mia. ² Nu, nyɛmɛ -ɔ plalia 'suoo ɲwɛɛ, mɔ -wa bhlabhlɛ 'yliyɔzɔnyɔ. ³ 'In bhlabhlɛ 'suoo ɲwɛkɔnyɔ kalta klolo ɔ -yla, 'in bhlabhlɛ nua we 'yliyɔzɔnyɔ wɛli. Bhlabhlɛ -mɔv -ka -mi, we 'ɲni -yɔ ɔ lalia we, 'in ɔ kwaa wee bhlabhlɛnya 'pipee. ⁴ ɔ -ka we 'dɛ weee wleli, 'in ɔ nɔa we 'yu. ɔ mi -slɛɛn we 'yu, 'in we nɔa ɔ 'bi, -we ka gbɔ -wa, we -yi ɔ wɛli. ⁵ We'e nɔ nyɛmɛ -putu 'bi. Nu, kwɛɛ we gwaa ɔ, we 'ni ɔ wɛli -yii 'gbɔ.» ⁶ Gbɔv nine ɔ 'paa da -zugba ɔ mi gbada, nyuma 'ni we 'wolanu.

⁷ -Bha -Zezu gba 'yaɛ: «In nɛɛ an -yla gbɔzɔnu sa ni, -ami -wa bhlabhlɛ 'suoo ɲwɛɛ. ⁸ In 'nia -slɔ yi, -wa weee yia, 'wienya wa -mia, 'in wa mia nyuma 'nyii nya. Nu, bhlabhlɛ 'ni wa wɛli 'nu. ⁹ 'In bhlabhlɛ 'suoo ɲwɛɛ mia, -ami -wa. Nu, nyɛmɛ -ɔ -ka na -gbɛ plali, 'in ɔ bhva gbɔ 'wu. Wee 'suoo ɲwɛɛ ɔ yia plalia, 'in -bha ɔ yia 'tlalia 'bhie, ɔ 'ka lililu 'yi. ¹⁰ 'Wienyɔ mia, ɔ -ka yi ni, 'wie klaa, 'bhabhie klaa, we -yɔ lasasie, we 'gbɔ ɔ yia. -Ami mia, nyuma 'ka 'yliyɔgagie 'yu 'gbɔ in yia yi. 'In wee 'yliyɔgagie mia, wa 'ka we 'yi duun.

¹¹ «Nu, -ami -wa bhlabhlɛ 'yliyɔzɔnyɔ -zɔnu. Bhlabhlɛ 'yliyɔzɔnyɔ -zɔnu mia, ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagie ɔ saa dli -gu ɔ bhlabhlɛ 'gbɔ. ¹² Nu, lubhonɔnyɔ -ɔ 'nia bhlabhlɛ 'yliyɔzɔnyɔ, 'in bhlabhlɛ 'nia ɔ -nu, -fliigwi -ka yida -mi, ɔ -ka we -yɔyi, 'in ɔ tia -bha wee bhlabhlɛ -gwagwie nya. We -ka bhlabhlɛ tɔlva kpa, 'in we pnu mumnia la. ¹³ -We

ka gbu -wa, lubhononyo ɔ mia 'gwezii dataɫɪda, ɔ'ɔ sɪalɪ ɔ 'dɛ bhlabhɫɛ 'gbu. ¹⁴ Nu, -amɪ -wa bhlabhɫɛ 'yliyɔzunnyo -zɔnu. Sa in -yia na bhlabhɫɛ, 'in na bhlabhɫɛ -yia 'mɪ nɪ, ¹⁵ 'sa Dide -yia 'mɪ, 'in, in -yia na Dide. 'In na palɪa na 'yliyɔgagɪe la na bhlabhɫɛ 'gbu. ¹⁶ Bhlabhɫɛ tɔɫva in kaa, -mumunya mia da suo nɪ 'wɔ, we 'nɪ -sɫo -muv glaa -mɪ. We mɪ nɪ, in gugwɫalɪ we 'wɫu. Na wɛɫɪ we yia 'nua, 'in we 'dɛ weee 'ka -zɫo -bhlo -we kaa 'yliyɔzunnyo -bhlo -zɛ.

¹⁷ «Nu, na Dide -kalɪ na zɛ. -We ka gbu -wa, in ka na 'yliyɔgagɪe lapalɪ. 'In 'wɔ na yia we 'bhua. ¹⁸ Wee na 'yliyɔgagɪe mia, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka 'mɪ we kwɛɛ -sa, na dɫu da in palɪa we la. In ka we se in 'ka we lapalɪ, 'in, in ka we se in 'ka 'ya we 'wɔbhɪ. Tite na Dide tɪa 'mɪ -yɔ, mɪ mia dɛ.»

¹⁹ -Zezuu wɛɫɪ nɪ sɪsalɪa Zuɪfɔ -yɔ. ²⁰ Wa glaa, nyɪma duun nɛɛ: «Zuzu 'nyuu mɪ ɔ 'wɔ, -sabhe mɪ ɔ 'bhada, lɛɛ -ɫu ka 'gbu a pulɔ ɔ yukwɫia?»

²¹ Tɔɫva nɛɛ: «Wɛɫɪ -we ɔ gbaa dɛ nɪ, Zuzu 'nyuuu 'wɔmɪnyɔɔ wɛɫɪ 'nɪ 'sa -mɪ. 'Lee, zuzu 'nyuu mneni we 'ka 'lɔɫnyɔɔ 'yɫɪ -bloo?»

-Zezu nɛɛ ɔ mɪ -Lagɔɔ 'Yu nya

²² Nu, -Lagɔɔbudu 'kadɔv -kalɪyɫɪ 'fɛtɪ ka nyɪnɪ -Zeluzalɛmɪ. -Zɔv -zɔ, -sa wa saa we. 'In, ɲwɔtɫoyɪbhɫa -wa. ²³ -Lagɔɔbudu 'kadɔ ɲwɛɛ, da wa laa Salomɔɔɔ palɔ 'kadɔ, we bhunya -yɔ -Zezu mia -zieda. ²⁴ -Slɛɛn, Zuɪfɔ gbɛɫɪa ɔ, 'in wa nɛɛ: «Lɛbhɫa -in 'ka -amɪaa dɫɪ yalɪ -saa? Nu, -mɪ, in -ka -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, gba we -aun -yɫa sa 'vayɪ.»

²⁵ -Zezu nɛɛ wa -yɫaɛ: «In ka we aun -yɫa gba, 'in a 'nɪ we dɫɪ -gɔ zɔ. Nu, gbu na nua lɛ na Didee 'ɲnɪ nya, mɪ -wa na gbudayɪnya. ²⁶ Nu, a 'nɪ na bhlabhɫɛ glaa -mɪ, we 'dɛɛ 'gbu a'a zɔa 'mɪ dɫɪ -gɔ. ²⁷ Na bhlabhɫɛ mia, na wɛɫɪ we

nva. -Ami -yi we, 'in we nɔa 'mi 'bi. ²⁸ 'Yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mu na nyɛa we. We 'na 'ka labhu -bhlɔkɔɔ -gba, 'in nyume yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mi we kwɛɛ -sa. ²⁹ Na Dide ɔ 'nyɛa 'mi we yoo, ɔ 'yli ɔ -zi -lu weee. 'Bhie, nyume yabhlogbɔɔ 'ni mneni ɔ 'ka we na Dide kwɛɛ -sa.* ³⁰ -Ami -yɔ na Dide 'sɔ, -a -bhlo.»†

³¹ -Bha, Zuifu 'bhu 'yaa gbɔku la wa 'ka we ɔ 'wɔbha.

³² We 'dɛɛ 'gbu -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Libho -zɔnɔv -zlo, -we 'bhua na Didee -gbɛ, in nva lɛ amiaa 'yibadi, a 'yia -yɔ, we glaa, -mumv ka 'gbu a 'ka 'mi 'bha gbɔku nyaa?»

³³ Zuifu nɛɛ ɔ -yla: «We 'ni lubho -zɔnɔv 'gbu -a 'yibha -a 'ka -mi 'bha gbɔku nya, nu, -Lagɔ -in vɛlia, we gbu -wa. Nu, nyume -in -mia, 'in -na bhua -na 'dɛ 'wv -Lagɔ 'bhisa!»

³⁴ -Zezu nɛɛ: «We mi cɛlida amiaa tite 'wv nu, -Lagɔ nɛɛ: <-lagɔnya a -mia.>

³⁵⁻³⁶ -A -yi we 'ji nu, -we mia cɛlida -Lagɔɛbhɛ 'wv, nyume 'ni mneni ɔ 'ka we lasa. -Wa ka -nv nya -Lagɔwɛli mia cɛlida, ɔ -ka -maa la <-lagɔnya> ni, 'in -ami, -Lagɔ -ka -bha 'mi -sa, 'in ɔ -ka 'mi tie dɔdɔ -gv ni, 'lee, sa a mneni a 'ka gba nu, in ka -Lagɔ vɛlia, nu, in nɛɛ in mi -Lagɔɔ 'Yu nyaa 'gbv? ³⁷ Nu, in 'ni na Didee lubho nv ni, a 'na zɔlv 'mi dli -gv -ni. ³⁸ Nu, in -ka we lɛnv ni, 'in a 'ni yaa 'mi dli -gv zva yoo, wee libho -zɔnɔv mia, a zv we dli -gv. 'In a 'ka we 'jyibheli 'nanɔv nu, Dide mi 'mi 'wv, 'in in mi ɔ 'wv.»

³⁹ Wee gbu nu 'gbv, wa 'yibha 'ya wa 'ka ɔ kpa, 'in ɔ yia wa kwɛɛ 'tla.

⁴⁰ -Slɛn, -Zezu yia Zudɛn nyuu -kakpe yabhlo -gv mni. Da Zaan batizee bhaa nyuma, -bha ɔ -dia la. ⁴¹ Nyuma duun

* ^{10:29} 'ɛbhɛ tɔlvɔ nɛɛ: «-We na Dide 'nyɛa 'mi yoo, we 'yli we -zi -lu weee.» † ^{10:30} Nu, -Zezu -ka gba nu, ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ -bhlo, -Lagɔ ɔ vɛlia Zuifu 'wlukvɔn, wa titee sɔlv. We 'dɛɛ 'gbu wa 'yibha wa 'ka ɔ 'bha.

yia ɔ -gbɛ, wa nɛɛ: «Zaan 'nɪ gwɛdigbu yabhlogbɔɔ lɛnu, nu, -we weee ɔ gbaa nyumɛ nu daa, we mɪ gbuzɔnu nya.»

⁴² -We mia nɪ -gu, nyuma duun zɔa ɔ dli -gu.

11

-Lazalu tlitlɪgbu

¹⁻² Nu, nyumɛ yabhlo wa laa -Lazali, ɔ -zɔɔ -wa Betani. Malii -yɔ Maati 'sɔ mɪ 'ya Betani, ɔ bhɔlɔa wa -mia. (Malii -ɔ 'kaa Nyumaa -Kanyɔ *-lasiklɔ bhv -yɔ tli, 'in ɔ 'kaa we -yɔsɛ ɔ 'dɛɛ 'nyi nya nɪ, ɔɔ Malii -wa.) Nu, 'yli yabhlo nya, 'in -Lazali yia gu bhli. ³ We 'dɛɛ 'gbu, ɔ bhɔlɔa yia nyumɛ tie, wa 'ka -Zezu la. ɔ mɪna -Zezuu -gbɛ, 'in ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -na jijli -tale ka gu -yɔ.»

⁴ Da -Zezu 'nva we, ɔ nɛɛ: «Nu, gu -we yia -Lazali -yɔ, we 'nɪ ɔ 'bhabhiee 'gbu we yi ɔ -yɔyi, we 'ka -Lagɔɔ 'ɲnumniee 'tite -sloluu gbu -wa. -Bha wa yia -Lagɔɔ 'Yuu 'ɲnɪ -mnɪna.»

⁵ Nu, -Zezu 'nɪ Maati klaa, ɔ bhɔlɔ klaa, we -yɔ -Lazalu zɛkali -sɛ. ⁶ 'In ɔ 'nva nu, -Lazali ka gu -yɔ, wa laa ɔ, ɔ 'nɪ -mɔ mɪ. Da ɔ mia, ɔ li -bha 'yli 'sɔ. ⁷ 'In ɔ nɛɛ ɔ 'bunɔnya -yla: «-A mɪ Zudee lɔ.»

⁸ ɔ 'bunɔnya nɛɛ: «*Wlabi, daylɪda, Zuifu 'yibha wa 'ka -mɪ 'bha gbɔku nya, 'in -na gbaa -in 'ka -mɔ lɔmɪni yi?»

⁹ ɔ nɛɛ: «We bhlili zliɔ, jibhe 'ka zɔ, mɪ -wa 'yli zli. Nyumɛ -ɔ nɔa zli, ɔ'ɔ gozo, -we ka gbu -wa, zli san mɪ -bha. ¹⁰ Nu, we -ka sabɔ ɔ nɔ, 'in ɔ gozoa, -we ka gbu -wa, san 'nɪ -bha -mɪ.» ¹¹ Welɪnya nu 'bɪɔ, ɔ nɛɛ: «-Amiaa 'tale -Lazali ka 'yɪlaa ɲwɔ, nu, mɪnda in mia in 'ka ɔ ganɔ.»

¹² ɔ 'bunɔnya nɛɛ ɔ -yla: «-Amiaa -Kanyɔ, we -ka 'yɪlaa ɔ ɲwɔ, 'pva ɔ yia.» ¹³ -We -Zezu 'yibhaa ɔ 'ka gba, mɪ -wa nu, -Lazali ka tli. Nu, ɔ 'bunɔnya nɛɛ 'sa nu, 'yɪlaa 'dɛbbie ɔ saa 'ɲnɪ.

¹⁴ -Bha -Zezu gbaa wa -yla sa tikluε: «-Lazali ka tli.
¹⁵ Nu, ε ka tli, 'in in 'ni -mε -mi, we 'dεε 'gbu na lia 'muna amiaa daa. 'In, a 'ka 'mi dli -gu zuu gbu -wa. Nu, -a mni ε -gbε.»

¹⁶ -We mia ni -gu, Toma wa laa -Zluya nεε -Zezuu 'bunɔnya tɔlva -yla: «-A -yε ε 'sε mni, 'in -a 'ka dabhlo tli.»

¹⁷ Nu, da -Zezu mnia -mε, 'in ε yia 'nu nu, wa ka -Lazalu 'kwie gbawla 'wufa, we li 'yli -mnua.* ¹⁸ Nu, Betani mi -Zeluzalemv kwesi, we nyidi mneni we 'ka kilometli ta nyini. ¹⁹ We 'dεε 'gbu Zuifv duun yia Maati -yε Malii -gbε yi, wa 'ka wa 'yuo 'pa wa bhelii tlihee 'gbu.

²⁰ Da Maati 'nva nu, -Zezu mi yida, 'in ε yia ε yoo -saa mni, -zugba Malii -mε -di -budu zε la. ²¹ Maati -yε ε gbelia 'wu, 'in ε nεε ε -yla: «Na -Kanyε, nu, -in -ka yaa -seli -mi, na bheli 'na 'ka yaa tli. ²² Nu, in -yi -slεen we 'ji nu, -we -na yia -Lagε -zlalia, 'nyεa ε yia -mi we.»

²³ ε nεε ε -yla: «'Wu amaa bheli yia -sεa.»

²⁴ -Mεε nεε: «In -yi we 'ji nu, duduv bhia zli mia, ε -yε tliɔnya yia 'wusεa.»

²⁵ -Zezu nεε ε -yla: «Tliɔnyaa 'wusεlonyε mia, -ami -wa, 'in -ε nyεa nyuma 'yliyεgagie, -ami -wa. Nyime -ε -ka 'mi dli -gu zu, ε 'de yi tlioo, 'yliyε ε yia -gaa. ²⁶ 'In nyime -ε -gaa 'yliyε, 'in -ε zva 'mi dli -gu, ε 'na 'ka tli. -We in gbaa dε, 'lee, a zu we dli -gυ?»

²⁷ ε nεε: «In, na -Kanyε, in ka we dli -gu zu nu, -in mi -Lagεε -Bhasanyε nya, 'in -in mi -Lagεε 'Yu -ε 'kaa dudv -gu yi nya.»

²⁸ Wεli ni -gu ε mnia ε bhεlε Malii laa, 'in ε yia ε ηwunwenie: «-Amiaa -Slolonyε mi da, ε nεε a mni.»

²⁹ Malii 'nva we, -bha ε -sεa 'wu sa slv, 'in ε yia ε -gbε mni,

---

* ^{11:17} Nu, Zuifv -gbε, nyime -ka tli, 'in wa faa ε 'kwie gbawla 'wu wee 'yli -bhlokpadeε zli.

³⁰ -zugba -Zezu 'ni -slɔ wee -zɔɔ pla, da Maati tia ɔ, -bha ɔ mia. ³¹ Zuifu tɔlua -yɔ Malii -di -mɔ -budu zɔ la, -zugba wa pa ɔ 'yuo. Malii -sɔa 'wɔ sa slɔi, ɔ 'tlaa, wa 'yia ɔ -yɔ, 'in wa yia yiylali, 'in wa nɛɛ wa 'dɛkpa nyidi nu, gbawla -gu ɔ mɔia ɔ 'ka -mɔ wili, -bha wa mɔia ɔ 'bi.

³² Da -Zezu mia, Malii nɔnia -bha, ɔ 'yia ɔ -yɔ, 'in ɔ yia ɔ bhv -yɔ bhilili, -bha ɔ gbæ: «Na -Kanyɔ, -in 'ka yaa -seli -mɔ ni, na bheli 'na 'ka yaa tli.»

³³ Da -Zezu 'yia ɔ wida, 'in Zuifunya -wa -laa ɔ yoo, -maa mi 'yaa wida, -bha -gbagbi sloa ɔ 'wɔ, 'in ɔ dli yia sumani.

³⁴ ɔ nɛɛ: «Da a zɔ ɔ 'kwiea?»

Wa nɛɛ: «-Amiaa -Kanyɔ, -in yi -in 'ka -bha 'yi.»

³⁵ -Bha -Zezu wia.

³⁶ 'in Zuifu nɛɛ: «A -tali, ɔ 'ni ɔ zekali -se!»

³⁷ Nu, wa glaa nyuma tɔlua nɛɛ: «Nyume -ɔ -bloa 'lɔlɔnyaa 'yli, lɛɛ -lu ka 'gbv ɔ 'ni mneni ɔ 'ka yaa -Lazalu tilitie 'yoo -kulva?»

-Zezu -sɔlua -Lazali 'wɔ tilitinya glaa

³⁸ 'Ya -bhlokpæɛ, -gbagbi sloa -Zezuu kuzɔ, 'in ɔ yia gbawla -gu mni. Nu, wee gbawla mia, tukpaa gbacɔzɔ we mia, 'in tukpa -boklo 'kadɔ mia we nɔwɛɛ. ³⁹ ɔ nɛɛ: «A -sa -bha wee tukpa.»

'in -ɔ tlia, ɔ bhɔlɔ Maati nɛɛ: «Na -Kanyɔ, ɔ 'ni -bha nɔnɛ 'pa -slɛɛn? ɔ tlia, we 'yli -mɔnuɔ nu -zɛɛn.»

⁴⁰ Nu, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, in 'ni an -yla gba nu, a -ka 'mi dli -gu zɔ, 'in a yia -Lagɔɔ 'nɔmɔnie -yɔɔ?»

⁴¹ -Bha wa -saa -bha tukpa. -Zezu 'bhua 'klu 'wɔ yali, ɔ nɛɛ: «Dide, -Mɔ na paa fuo, -we ka gbv -wa, -in ka na weli -yɔnɔwɔnu. ⁴² Nu, in -yi we 'ji nu, 'wɔ -na nɔwɔnu na weli 'yli weee nya. Gbuzɔnu mu, nyuma duun -wa gbɛlia da 'mu 'gbv na gbaa we, wa 'ka dli zɔ nu, -mi tiea 'mi.» ⁴³ ɔ gbaa

weli ni, 'in o nee weli 'tite nyaε: «-Lazali, 'tla -mɔ!» ⁴⁴ -Lazali, -o tli yaa, o 'tlaa -mɔ, -zugba o bhv -yɔ o sɔnya mi gbuanda 'naa kibhe nya. 'Naa mi o 'klu -yɔ bibeda.

-Bha -Zezu gbaa nyuma -yla: «-We weee mia dε o -yɔ, a -blo we, a 'tide o 'yi, o 'ka mni.»

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

⁴⁵ Zuifunya -wa yia Malii -gbe, 'in -we -Zezu nva lε, -wa 'yia we -yɔ, wa glaa, nyuma duun yia o dli -gv zv. ⁴⁶ Nu, tɔlva mnia Falizinyumaa -gbe, -we -Zezu nva lε, 'in wa yia -maa 'di -salu. ⁴⁷ -Bha -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ Falizinyumaa laa wa -lima gbuwobhunya wa 'dε weee 'ka 'wlugbeli, 'in wa nee: «Nyime ni mi gwedigbu duun lenvda, 'lee, sa -a 'ka o nva? ⁴⁸ Nu, -a -ka o 'yitide, o -yɔ we lenve 'ka mnida -mi, 'in nyuma weee zva o dli -gv. Wa -ka o dli -gv zv, 'in *Wlɔmv -nyumaa 'wlulapilunya yia, 'in wa saa -amiaa bubɔluda -yɔ -amiaa klu la.»

⁴⁹ Waa Zuifu glaa, yabhlo mi -bha, 'mɔ wa laa Kaifu. *-Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadu o -mia wee -zv ni nya. O nee: «A'a 'nu -lu yabhlogbɔɔ 'wula! ⁵⁰ We 'dεε 'gbv a pupali 'wlukuvn la 'nanvu! We nani 'yli amiaa -nu nya ni, nyime -bhlo tli -amiaa kluu 'gbv. -A -ka 'sa nu, -Zuifu weee 'na 'ka labhv.» ⁵¹ Nu, weli -we Kaifu gbaa, we 'ni o 'dεε -gbe 'bhv. Nu, wee -zv ni nya, mɔ -wa -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadu. -Bha -Lagɔ zva o weli ηwεε, 'in o nee ni, -Zezu yia tlia Zuifu weee 'gbv. ⁵² We 'ni Zuifu -bhlogbɔɔ 'gbv o 'ka tli, nu, -Lagɔɔ 'yua weee mia dudu weee -gv, o 'ka wa 'wlugugwlati, 'in o 'ka wa nyuma -bhlo -zeli gbv -wa 'ya.

⁵³ Nu, we 'bhv wee 'yli 'wu, -bha Zuifuv 'yugalunya pupalia -slεen gbv ni, wa 'ka -Zezu 'bha. ⁵⁴ -We mia 'dεε 'gbv, o'o -zie -slεen Zuifu glaa zli 'klu. Nu, 'gbe -we wa laa Eflaimv, -we mia -mɔ da bebleε, -mɔ o mnia, 'in o -yɔ o 'bunɔnya 'sɔ yia -mɔ ladi.

⁵⁵ Zuifov *'Wuzitiylu 'feti ka cipa. Wee 'feti 'ni -slō nyni, 'in nyima duun yia da weee 'bhv, 'in wa yia -Zeluzalemv yi. Nu, wa 'ka wa 'de lamnazılı, 'in wa 'ka -mōwlv, wa 'ka wee 'feti -sa. ⁵⁶ Wa mī -mō -Lagobudu 'kadv zō, -zugba wa talia -Zezuu da, 'in wa gbugbalı -ylae: «'Lee, nyumε ni 'nia feti 'wv yia yi -wa yi? Sa amia yi wea?» ⁵⁷ -Slēen, -Lagobubbōnyaa -cian -yō Falizinyuma zva gbu, 'mv wa gbaa nyuma -yla: «Nu, nyumε -ō -ka -Zezu da -yi, ɔ yi ɔ 'ka we gba, 'in wa 'ka ɔ kpa.»

12

Malii tlia -lasiklō -Zezuu bhv -yō
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ Nu, we -tv 'wv 'yli gbelibhlo, 'in 'Wuzitiylu 'feti 'ka nyni. -Bha -Zezu -sōa 'wv, 'in ɔ yia Betani mni. Wee Betani -Lazalı mia, nyumε -ō -Zezu -sōlva zlumε tltlunya glaa 'wv, mō -wa. ² -Bha wa pia ɔ -yla, 'in Maati mia we dlilida. -Wa -yō -Zezu 'sō mia lida, ɔ -Lazalı mī wa glaa. ³ Wa mī lida ni, Malii bea -Zezu -yō, -lasiklō -zōnvu litli -kibhe -we ka -vale 'tēa, ɔ 'bhua we 'wv, ɔ tlia we -mōō bhv -yō, 'in ɔ yia we -yōsē ɔ 'nyi nya. 'In wee -lasiklōō ηne yia -budu zō ye.

⁴ Nu, -Zezuu 'bunōnyō yabhlo wa laa Zudası Isikaliōtv, -ō 'kaa cı ɔ wla, ɔ 'bhua gbu 'wv, ɔ nεε: ⁵ «-Lasiklō nu -vale 'tē, we -vale mnēni we 'ka lubhonvnyōō -zv -bhloo 'penigwezi nyni. Lεε -lu ka 'gbv -a 'ni we pelv 'pa -a 'ka we 'gwezi bobabhanya 'nyea?» ⁶ -We ɔ gbaa da ni, we 'ni nu, bobabhanyaa daa ɔ ka nyazıdli, nu, 'wienyō ɔ -miaa gbu -wa. Nu, 'gwezii lazvnyō ɔ -mia, 'yli weee nya -zugba ɔ sa -bha zizewiemı.

⁷ 'In -Zezu nεε ɔ -ylae: «'Bhv ɔ -yō! Nu, -we ɔ tlia da 'mı -yō ni, na ku ɔ mnazia la zlı wa 'kaa 'mı gbawla 'wv fa, we 'gbv. ⁸ Bobabhanya mia ni, -maa -yō aun 'sō mī 'yli weee nya. Nu, -amı mia ni, in 'na 'ka ain glaa -tv 'yli weee nya.»

⁹ Zuifvɔ -zlo 'nva nu, -Zezu mi Betani, 'in wa yia -mɔ mni. -We ka 'gbu wa yia -mɔ mni nu, we 'ni ɔ 'dɛbhloo gbu, nu, wa 'yibha 'ya wa 'ka -Lazali 'yi, -ɔ ɔ -sɔlva tɪtlɪnya glaa 'wu. ¹⁰ We 'dɛɛ 'gbu -Lagɔbubɔnyaa -cian yi 'yaa -Lazalu 'bhabhie pupali. ¹¹ Nu, nyumaa -zlo mi wa -gbe 'bhuda ɔ 'gbu, -zugba wa zv -Zezu dli -gv.

Nyumaa -zlo -saa -Zezu yoo

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Zli zlia, nyumaa -zlo, -wa yia 'fɛti ni -gv, wa 'nva nu, -Zezu mi -Zeluzalemv yida, ¹³ wa 'tlaa wee 'gbe 'wu, yoo wa mni ɔ -saa savn nya kwɛɛ. Wa 'kɪa 'wu, wa nɛɛ:

«-A -mnunɪ -Lagɔɔ 'ɲni!

-ɔ mia Jɛjitapɛɛ 'ɲni nya yida,

-Lagɔ ɲwna ɔ 'nyu la.

-Lagɔ ɲwna Izlaɛɪnyumaa 'Wlulapɪlunɔ 'nyu la.»

¹⁴ -Zezu 'yia -sokofali -dɔgbu, 'in ɔ yia we -gv -gbla, 'sa we mia ɛɛɪda -Lagɔɛbhe 'wvɛ:

¹⁵ «A 'na nɔnv nyanɔ -ni, *Siɔn -gbe!

A -tali, amaa 'wlulapɪlunɔ mi yida!

ɔ -di -sokofali -dɔgbu -gv la.»

¹⁶ We gwɛɪda, -we mia 'pluda, ɔ 'bunɔnya 'ni -slɔ we 'wɔla 'nv. Nu, -Zezu -ka -slɛɛn ɔ 'ɲniylilo 'yi 'bhie, wa dli bhlilia -bha nu, -we weee mia dɛ ni, we mi ɛɛɪda -Lagɔɛbhe 'wu, 'in ɔ -gugbu we gbaa.

¹⁷ Nyumaa -zlo, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ mia gbawla ɲwɛɛ, da ɔ gbaɛ: «-Lazali, 'tla -mɔ», 'in ɔ yia ɔ 'wɔsɔlv tɪtlɪnya glaa, -we wa 'yia -yɔ, wa mi we 'di -sada. ¹⁸ We 'dɛɛ 'gbu nyumaa -zlo ka -Zezu yoo -saa yi. Nu, wa ka 'nv nu, ɔ ka wee gwɛɪgbu lɛnv. ¹⁹ Tɔvn, Falizinyuma nɛɛ wa 'dɛkɪva nyɪɪɪɛ: «'Lee, a 'ni mnɛni a 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnv? Mu mia dɛ, nyuma weee mi ɔ 'bibholuda!»

²⁰ Nu, Glɛki tɔlva yia -Zeluzalemv wa 'ka -Lagɔ bubɔ 'fɛtu bhla. ²¹ Ma yia Filipvɔ -gbe, -Zezuu 'bunɔnyɔ -ɔ 'bhua

Betsaida, Galilee -dudu -gu, mo -wa. 'In wa nee o -ylaε: «-Na zukpa -wa, -a 'yibha -a 'ka -Zezu 'yi.»

²² Filipu gbaa we Andlee -yla, 'in -muv 'bigu, wa 'desobhie yia we -Zezu -yla gbaa mu. ²³ O nee: «-Sleen, we bhla ka nyini, bhla -we nya -Lago 'kaa *Nyumeε 'Yuu 'hni 'ylimani, we ka nyini. ²⁴ Nu, bleya -we bhlia dudu, tli we tlia, we 'ni -muv, 'in we tua 'wu -bhlo. We -ka tli ni, 'in we wlaa 'yaa -zlo. ²⁵ In nee ain -yla gbuzonu sae: nyume -o -ka o 'yliyogagie 'yibha, kwεε we yia o 'tlaa. Nu, nyume -o nyεa o 'yliyogagie 'wu dudu ni -gu, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, mu yia o -nu nya -mia. ²⁶ -O -ka gba o 'ka na lubho nu, o no 'mi 'bi, 'in da in -ka -mi, na lubhononyo mi 'ya -bha. Nyume -o -ka na lubho nu ni, na Dide yia o -bha zva.»

²⁷ «-Sleen, na dli ka sumani bhabha. 'Lee, sa in 'ka gbaa? 'Sa in 'kaa gba: «Dide, -in -sa 'mi siasia bhla ni 'wu yi?» -Innya! Nu, we 'dεε 'gbu in yia yi. ²⁸ Dide, 'ylimani -na 'dεε 'hni!»

Weli yabhlo 'bhua yali, we nee: «In ka we 'ylimani pepe, 'in 'ylimania na yia we lu.»

²⁹ Nyumaa -zlo -wa mia -bha, 'in -wa 'nua wee weli, wa nee: «Dεε -gangan -jiji -wa!»

Tolva nee: «'Anzi ka o -yla gba!»

³⁰ -Zezu nee wa -ylaε: «We 'ni na 'dεε 'gbu weli ni yi gba, nu, amiaa gbu -wa. ³¹ Bhla -we nya -Lago 'kaa dudugu -nyumaa -yogbu 'wubhu, we bhla ka nyini. 'In bhla -we nya o 'kaa dudugu -nyumaa 'yugalinyo 'nyuu* vu, we bhla ka nyini.

³² «'In -ami mia, wa -ka 'mi 'wusolu dudu -gu, 'in na gbizea nyuma weε 'wu na gbegeun.» ³³ Wee welinya o gbaa da ni, nu, sa o 'kaa tli 'mu o mia -sloluda.

* ^{12:31} nu, -Saatan wa saa 'hni.

³⁴ Nyūmaa -zlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Titee 'sebhɛ nɛɛ nu, -Lagɔɔ-Bhasanyɔ mia, 'yli weee nya ɔ yia -bha -tva, we ni muv? Nu, sa -in mneni -in ka gba nu, Nyūmɛɛ 'Yu wa yia 'wɔsɔlvɔ? Ɔɔ Nyūmɛɛ 'Yu, nyɔɔ ɔ -maa?»

³⁵ Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Bhla -sele ni nya, zli mi -slɔ aun glaa. A nɔ -nya, da zli mia -slɔ -bha, nikipise yi aun -kpali. -We ka gbu -wa, nyūmɛ -ɔ nɔa nikipise 'wɔ, mɔ ɔ mnia, ɔ 'ni -bha da -yi. ³⁶ Da a kaa da zli, a zu we dli -gv, 'in a 'ka zlu 'yua -zɛ.» Da ɔ bhia gbagbie, 'in ɔ yia wa kwɛɛ zizea mni.

*Zuifv'*ɔ zu -Zezu dli -gv

³⁷ -Zezu ka gwɛdigbu duun lenu Zuifvɔ 'yibadi, 'in wa'a zu ɔ dli -gv. ³⁸ Sa -Lagɔgbvɔ -falɔpanyɔ Ezaii gbaa, 'sa we 'plia, ɔ nɛɛ:

«Nu, Jejitape, nyɔɔ zu -amīaa weli dli -gva?

'In nyɔɔ Jejitape -slolu ɔ 'tite 'kɔva?»

³⁹ We 'gbv Zuifv 'ni mneni wa 'ka ɔ dli -gv zu. Sa Ezaii gbaa we da -putu sa -wa:

⁴⁰ «-Lagɔ ka wa 'lɔlv.

Ɔ ka wa dli 'wɔkla,
-muv yi 'wlv nu, wa 'yli 'yi la,
'in wa dli 'nu gbu 'wɔla.

We 'dɛɛ 'gbv wa'a 'bhitia -Lagɔɔ -gbe la
ɔ 'ka wa pue.»

⁴¹ -We ka 'gbv Ezaii yia wee weli ni gba, mv -wa nu, ɔ ka -Zezuu 'ɛnummie -yɔyi, 'in ɔ mia ɔ gbu gbada.

⁴² Nu, -mɔ Zuifvɔ 'yugalunya glaa, nyūma duun ka -Zezu dli -gv zu. Nu, wa'a 'wlv 'klɔla we gbagbie nya Falizinyūmaa 'gbv. Wa mi sɔda wa yi wa vu -Lagɔbudu zɔ.

⁴³ Wa 'yibha nyūma kwali wa 'ɛni we -zi -Lagɔ 'ka wa 'ɛni kwali.

-Zezuu weli bhva ɔ Didee -gbe

⁴⁴ -Zezu 'kpiã 'wv, ð nɛɛ: «Nyumɛ -ɔ -ka 'mɪ dli -gv zv, we 'nɪ na 'dɛbhlo ɔ zv dli -gv, nu, -ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ zv 'yaa dli -gv. ⁴⁵ 'In nyumɛ -ɔ yia 'mɪ -yɔ, -yɔ ɔ yia -ɔ tiea 'mɪ. ⁴⁶ Nu, zli in -mɪã, in ka dɔdɔ -gv yi, 'in nyumɛ -ɔ -ka 'mɪ dli -gv zv, ð 'na 'ka nikpise 'wvɔv. ⁴⁷ Nu, nyumɛ -ɔ nva na wɛli, 'in ɔ'ɔ zva we 'nɔɣwɛ, -amɪ, i'un dli ɔ gbv. Nu, we 'nɪ nyumaa gbudilee 'gbv in yi yi, in 'ka wa gbv 'wusaa 'gbv in yia yi. ⁴⁸ Nu, nyumɛ -ɔ 'nɪ 'mɪ -yɔɣwnu, 'in ɔ -ka na wɛli kpɛla 'wɔvɔ, ɔ gbvɔvbhunyo mɪ -bha. Dɔdɔv bhɪã zli, wɛli -we in gbaa, mv yia ɔ -yɔgbv 'wɔvbhua. ⁴⁹ Wɛli in gbaa, we 'nɪ na 'dɛɛ -gbɛ 'bhv. Nu, Dide -ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gbɛ we 'bhva. Gbv in 'kaa gba, 'in sa in 'kaa we gba, ɔ 'dɛ ka 'mɪ we -slolu. ⁵⁰ 'In, in -yi we 'ji nu, Didee tite mia, 'yliyɔgagie -we 'nɪã bhloluda -ka, 'mv we wlaa. Wɛli weee na gbaa, sa Dide gbaa 'mɪ -yla we, 'sa na gbaa we.»

13

-Zezu -wɔlvã ɔ 'bunɔnyaa bhv -yɔ

¹ Nu, we -tv 'wv 'yli -bhlo, Zuifvɔ 'Wɔzitiylu 'fɛti 'ka nyni. -Zezu -yi we 'ji nu, 'yli -we nya ɔ 'kaa dɔdɔ -gv 'bhv, 'in ɔ 'kaa ɔ Didee -gbɛ mɪ, we 'yli ka nyni. ɔ -kali ɔ dɔdɔ -gv -bheliãã zɛ, 'in -slɛɛn, ɔ -kali wa zɛ ɔ dli weee nya. ² Nu, jibhe ka zɔ, 'in -Zezu -yɔ ɔ 'bunɔnyã 'sɔ mɪ lida. *'Kuzu ka 'cɪn Zudasi, Simɔ Isikaliɔvɔv 'yuu dli zɔ -Zezuu wlawlie zv. ³ -Zezu -yi we 'ji nu, ɔ Dide ka ɔ -lu weee kwɛɛ zv. 'In ɔ -yi we 'ji nu, Didee -gbɛ ɔ 'bhva, 'in ɔ -gbɛ ɔ yia lɔmɪã. ⁴ Da wa mɪã lida, ɔ -sɔã 'wv, ɔ -saa ɔ -bana 'wv, ɔ 'bhua 'naa 'wv, 'in ɔ yia we zleti -gba. ⁵ -Mvɔv 'bɪgv, ɔ slua 'nyu kna 'wv, ɔ -wɔlvã ɔ 'bunɔnyaa bhv -yɔ, 'naa -we ɔ -gbaa zleti, 'in ɔ yia we -yɔ sɛ we nya.

⁶ Tɔvɔn, ɔ nynia Simɔ Piɛli -gv, 'in -mɔv nɛɛ ɔ -ylãɛ: «Aya! Na -Kanyɔ, nanvɔ bhv -yɔ -mɪ na yia -wɔlvã yi?»

⁷ Ɔ nɛɛ: «-We in mia lenvda, -i'un 'nu -slɔ we 'wɔla. Nu, cɪcɪ -in 'kaa we 'wɔlanv.»

⁸ Piɛli nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Innya, -in 'na 'ka na bhv -yɔwɔlv -gba!»

Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «In 'ni -na bhv -yɔwɔlv, -in 'na 'ka -lu 'yabhlogbɔɔ 'yi 'mi kwɛɛ.»

⁹ Simɔ Piɛli nɛɛ: «Na -Kanyɔ, we -ka 'sa -mi ni, -in 'na -wɔlv na bhv -bhlo -yɔ -ni. Nu, -in -wɔlv 'ya na sɔ -yɔ na 'wlu -yɔ!»

¹⁰ Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyime -ɔ -ka budo ni, ɔ 'ni -yɔwɔlvɛ gbv -ka, we 'bhv ɔ bhv 'wv, ɔ ka -mɔwlv 'lɪli. We 'dɛɛ 'gbv, amia, a mi -mɔwlvda, 'in, we 'ni a 'dɛ weee.» ¹¹ Nu, -ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ -yi ɔ, we 'dɛɛ 'gbv ɔ yia gba nu: «A 'dɛ weee 'ni -mɔwlvda -mi.»

¹² Da -Zezu bhia ɔ 'bunɔnyaa bhv -yɔwɔlvɛ, ɔ -plaa ɔ -bana 'wv, 'in ɔ yia ladi. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee, -we in nva da ain -yla lɛ, a nv we 'wɔlaa? ¹³ -Ami a laa <-Slolunyɔ> we -yɔ <-Kanyɔ>, 'in amiaa gbv mɛni, nu, 'mɔ in -mia. ¹⁴ Nu, -ami -wa amiaa -Kanyɔ, we -yɔ amiaa -Slolunyɔ, 'in in ka amiaa bhv -yɔ -wɔlv, we 'dɛɛ 'gbv a 'dɛkpva 'kaa bhv -yɔ wɔwɔlv. ¹⁵ In ka we 'yli ain -slolu: sa in nva ain -yla, a nv 'sasvka -gbv lɛ. ¹⁶ In nɛɛ ain -yla gbuzɔnv sa nu, lubhonvnyɔ 'ni 'nvɔwɛ -ka ɔ 'ka ɔ -kanyɔ -zi, tietienyɔ 'ni 'lɛ -ka -ɔ tiea ɔ, ɔ 'ka -mɔɔ -zi. ¹⁷ -Slɛn, a -yi we 'dɛ weee 'ji. Nu, a -ka we lenv ni, 'wɔtvɔvɛ -dlɔɔ mi amiaa -nv nya.»

¹⁸ «Nu, in 'ni a 'dɛ weee 'ɲni sa -nya. -Wa in -saa -bha, in -yi wa. Wɛli -we mia cɛlida -Lagɔsɛbhe 'wv, lɛ we yia nva. We nɛɛ:

<Nyime -ɔ -yɔ 'mi 'sɔ lia,
ɔ ka na tɔnyime -zɛ.>

¹⁹ Da we 'mia -slɔ da 'pli ni, gba na gbaa -slɛn we ain -yla. Nu, we bhla -ka nyini ni, 'in a 'ka dli zv nu, -ami mia, <-ɔ in -mia, 'mɔ in -mia.> ²⁰ In nɛɛ ain -yla gbuzɔnv saɛ: nyime -ɔ

-ka na tietienyo kpa 'nanuv, -amı ɔ kpa 'nanuv. 'In nyime ɔ -ka 'mi kpa 'nanuv, ɔ tiea 'mi, 'mɔ ɔ kpa 'nanuv.»

-Zezu nɛɛ ɔ 'bunɔnyɔ yabhlo yia ɔ wlaa

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

²¹ -Zezu bhua gbunya ni gbagbie, 'in ɔ dli yia sumani, 'in ɔ nɛɛ wa -yla sa tiklu: «In nɛɛ an -yla gbuzɔnu saɛ: an glaa, nyime yabhlo yia 'mi wlaa.»

²² Nu, -Zezuu 'bunɔnyɔ yia yɔylali, ɔ ɔ saa 'ɣni, wa 'ni ɔ -yi. ²³ Da wa mia lida, ɔ 'bunɔnyɔ yabhlo, ɔ ka zɛ ɔ -kala, -mɔɔ mi ɔ kwesi. ²⁴ Simɔ Pielı yia ɔ -yla 'yika 'pa, ɔ 'ka -Zezu layibha nu, nyɔɔ ɔ sa 'ɣnia.

²⁵ -Mɔɔ pia -Zezuu gbɛgbɛin 'wu, 'in ɔ yia ɔ layibha 'ɣwunɣwe weli 'wɔɛ: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ 'ka -mi wlaa?»

²⁶ ɔ 'palta we 'bɔɣ, ɔ nɛɛ: «'Floo -kibhe na yia zapu lu 'ɣwaa, ɔ in -ka we yoo 'nyɛ, mɔ 'kaa 'mi wla.»

Tɔun, ɔ 'ɣwaa 'floo -kibhe zapu lu, 'in ɔ yia we Simɔ Isıkalıɔtuv 'yu Zudası yoo 'nyɛ. ²⁷ Da -mɔɔ 'bhua wee 'floo -kibhe 'wu, -bha -bhlokpade *-Saatan plaa -mɔɔ 'wu. -Muv 'bɔɣ, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-We -in 'kaa lenv, -in nu we le slı.» ²⁸ -Wa mia -bha lida, wa 'ni we 'wulanv. -We ka 'gbu -Zezu yia we ɔ -yla gba, wa glaa, nyime yabhlogbɔɔ 'ni we -yi. ²⁹ -Zezu gbaa weli mia de ni, -zugba nyuma tɔlva pupalia 'wlukuv laɛ: «'Sa ɔ 'yibhaa ɔ 'ka gba nu, ɔ mni 'fetıguli zɔa yaayu, ɔ mni bobabhanya 'gwezi 'nyɛa yi?» Zudası mi 'gwezii lazonyɔ nyaa 'gbu. ³⁰ Zudası 'bhua wee 'floo -kibhe 'wu, -bha -bhlokpade ɔ 'tlaa -budu zɔ, -zugba sabɔ ka be.

Tite lolu

³¹ Zudası mnia 'bhie, -Zezu nɛɛ: «-Slɛn, Nyımɛɛ 'Yu ka 'ɣniylilo 'yi. ɔ 'wu wa yia -Lagɔɔ 'ɣniylilo yibhelia. [³² 'In wa -ka -Lagɔɔ 'ɣniylilo yibheli ɔ 'wu ni,] Nu, ɔɔ 'Yu -ka -Lagɔɔ 'ɣni 'ylimanı ni, 'in -Lagɔɔ 'debhie slolua ɔ 'Yuu 'ɣniylilo ɔ 'de 'wu, 'in daylı ɔ slolua we. ³³ Na 'ylaaslu, in

-yɔ aun 'sɔ mɪ -slɔ bhla -sɛlɛɛ -nv nya. 'In -mvɔ 'bɪɔv, na da a yia -talia. -We ka gbv -wa, da na yia mnia, a 'nɪ mneni a 'ka -mɔ mni. Nu, un ka zlɛmɛ we Zuifv -yla gba. 'In, 'mv na gbaa -slɛɛn aun -yla. ³⁴ Nu, tite lolu na palta aun -yla, mv ni: a kɪkɪlɪ zɛ. Cɪn, sa un -kalia amiaa zɛ, a kɪkɪlɪ 'sa zɛ. ³⁵ We -ka 'sa -mɪ, a -ka zɛkɪkɪlɪ, 'un nyuma weee yibhelia we 'ji nu, a mɪ na 'bɪnɔnya nya.»

-Zezu nɛɛ Piɛli yia ɔ gbv kpɛlia

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Simɔ Piɛli nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Kanyɔ, mɔ -na mnia?»

ɔ 'palta we 'bɪɔv, ɔ nɛɛ: «'Mɔ na mnia, -un 'nɪ -slɔ mneni -un 'ka 'mɪ 'bɪ yi, nu, cɪcɪ -un 'kaa 'mɪ 'bɪ yi.»

³⁷ Piɛli nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, un 'nɪ -slɛɛn mneni un 'ka -mɪ 'bɪ yii? 'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbva? Nu, un mneni un 'ka na 'dɛɛ 'yliyɔgagie wla -na 'gbv!»

³⁸ ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-In mneni -un 'ka -na 'dɛɛ 'yliyɔgagie wla na 'gbv 'piɛn? In nɛɛ -mɪ -yla gbvzɔnv sa nu, -kukɔ 'na 'ka gbo, 'un -na kpɛlia na gbv -zakpa ta.»

14

-Zezu -wa 'Yoo -we mnia Didee -gbɛ

¹ -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «A 'na lɔlv dli -ni. A zv -Lagɔ dli -gv, 'un a zv 'ya 'mɪ dli -gv. ² -Buduu -zlo mɪ na Didee -buduɔwɛɛ. We 'nɪ ya 'sa -mɪ ni, un 'na 'ka aun -yla gba nu, amiaa ladida na mnia la mnazia, we 'nɪ mvɔ? ³ 'In, un -ka aun -yla ladida la mnazi ni, lv na yia yia un -yɔ aun 'sɔ 'ka mni, 'un da un mia, a 'ka -bha -mɪ. ⁴ 'In da na mnia, 'yoo -we mnia -mɔ, a -yi we.»

⁵ Toma nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, da -na mnia -a 'nɪ -bha da -yi! 'Lee, sa -a mneni -a 'ka -bhaa 'yoo da -yia?»

⁶ ɔ nɛɛ: «Nu, -amɪ -wa yoo, gbvzɔnv we -yɔ 'yliyɔgagie. Nyumɛ -ɔ 'nɪ 'mɪ 'wɔplɪlɪ ni, ɔ 'na 'ka Didee -gbɛ mni. ⁷ A

-ka 'mɪ -yi, -zugba a -yi na Dide. 'lɪn we 'bhv -slɛɛn 'wɔ, a -yi ɔ, 'ɪn a ka ɔ 'yɪ.»

⁸ Filipu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -na zukpa -wa, -slolu -aun -na Dide 'klv. -lɪn -ka we lɛnɔ, 'ɪn -amɪaa dɪ pɪa la.»

⁹ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Filipu, 'yɪlɔ -zlo ɪn -yɔ aun 'sɔ lia da nɪ, 'lee, -ɪn 'nɪ 'mɪ -yii? Nyɪmɛ -ɔ -ka 'mɪ 'yɪ, ɔ ka na Dide 'yɪ. 'lɪn, -mɪ nɛɛ: <-Slolu -aun -na Dide 'klv!> ¹⁰ Nu, ɪn mɪ Dide 'wɔ, 'ɪn Dide mɪ 'mɪ 'wɔ. 'Lee, -ɪ'ɪn zɔ we dɪ -gɔv? Welɪnya na gbaa da aun -yla, we'e 'bhv na 'dɛɛ -gbɛ, nu, na Dide -ɔ -dɪlɪa 'mɪ 'wɔla, mɔ nɔv ɔ lubho.

¹¹ «lɪn -ka aun -yla gba nu, ɪn mɪ Dide 'wɔ, 'ɪn Dide mɪ 'mɪ 'wɔ, a zɔ 'mɪ dɪ -gɔ. We 'nɪ -mɔv nɪ, a zɔ -ylɛɛ dɪ na gwɛdɪgbɔnyaa 'gbv. ¹² lɪn nɛɛ aun -yla gbɔzɔnɔ sa nu, -ɔ -ka 'mɪ dɪ -gɔ zɔ nɪ, 'ɪn ɔ nɔv na lɛnɔgbɔnya lɛ. Cun, ɔ lɛnɔgbɔnya yɪa na -nɔ -zia, -we ka gbv -wa, Didee -gbɛ na mɪnɪ. ¹³ -Lu weee a -ka na 'ɲnɪ nya -zla, lɛ na yɪa we nɔv. We -ka 'sa -mɪ nɪ, 'ɪn 'Yu mɪnɪa ɔ Didee 'ɲnɪ. ¹⁴ Nu, -lu -mɔv a -ka 'mɪ -zlalɪ na 'ɲnɪ nya, lɛ na yɪa we nɔv.

-Yɔbɛnyɔ yɪa yɪa

¹⁵ «Nu, a -ka na zɛkalɪ -nya nɪ, 'ɪn a zɔv na tɪtenya 'nɔvɔwɛ. ¹⁶ 'lɪn ɪn 'ka Dide -yɔbhubhoe ɔ 'ka aun -Yɔbɛnyɔ -putu 'nyɛ. Mɔ 'kaa aun -yɔbɛ, 'ɪn mɔ -yɔ aun 'sɔ 'kaa -tɔ 'yɪlɔ weee nya. ¹⁷ Nu, mɔ -wa Zuzu -ɔ 'kaa aun -Lagɔɔ gbɔzɔnɔ 'wɔkwa. ɔɔ Zuzu mɪa nɪ, dɔdɔgbv -nyuma 'nɪ mɛnɛnɪ wa 'ka ɔ -yɔɲwɪnɔ, -we ka gbv -wa, wa'a 'yɪ ɔ -yɔ, 'ɪn wa 'nɪ ɔ -yi. Nu, amɪa mɪa, a -yi ɔ, ɔ -yɔ aun 'sɔ -dɪ dabhlo la, 'ɪn aun 'wɔ ɔ yɪa ladɪla.

¹⁸ «lɪn 'na 'ka aun 'wɔtɪ kwiiyua 'bhisa, nu, amɪaa -gbɛ na yɪa yɪa. ¹⁹ 'lɪn bhɪla -sɛlɛ -ka 'plɪ nɪ, dɔdɔgbv -nyuma 'na 'ka 'mɪ 'yɪ. Nu, amɪa mɪa nɪ, 'yɪa a yɪa 'mɪ. 'lɪn a yɪa 'yɪlɔɔgagɪɛ, -amɪ ka 'yɪlɔɔgagɪɛe 'gbv. ²⁰ Zɪlɪ we 'yɪlɔ -ka nɪnɪ nɪ, 'ɪn a yɪbhɛlɪa we 'jɪ nu, ɪn mɪ Dide 'wɔ, a mɪ 'mɪ 'wɔ, 'ɪn ɪn mɪ aun 'wɔ.

²¹ «Nyime -ɔ -ka na titenya -yɔɣwnu, 'in ɔ -ka we 'nuɣwe zu ni, -zugba -mɔɔ -kali na ze. Ɔɔ nyime -ɔ -kalia na ze, ɔ ze na Dide yia -kalia. -Ami, ɔ ze na yia -kalia, 'in in 'ka ɔ na 'de -slolu.»

²² Zudasɩ (-ɔ 'nia Zudasɩ Isikaliotɔ) nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, 'lee, lee -lu ka 'gbu -in 'ka -ain -na 'de -slolu, 'in, -i'in -slolu -na 'de dɔdɔɣu -nyuma weeee?»

²³ Ɔ nɛɛ: «Nyime -ɔ -ka na zɛkali ni, na weli ɔ zva 'nuɣwe. 'In na Dide kalia ɔ ze, 'in -ami -yɔ na Dide sɔ yia ɔ 'wu la -dɩta. ²⁴ Nyime -ɔ 'nia na zɛkali, ɔ'ɔ zu na weli 'nuɣwe. - We na gbaa da ain -yla, we 'ni na 'dɛɛ weli, nu, na Dide -ɔ tiea 'mi, ɔ -gbɛ we bhva.

²⁵ «Wee weli na gbaa ain -yla, da in mia -slɔ ain glaa.

²⁶ Nu, in -ka mni ni, 'in na Dide paa ain Zuzu 'Pɔpa yoo na 'ɣni nya, mɔ 'kaa ain 'wusa. Ɔɔ Zuzu 'kaa ain gbu weee -slolu, 'in ɔ ligbea ain gbu weee -we in gbaa ain -yla.

'Wɔtɔtɔve -dlɔɔ -zɔnu

²⁷ «'Wɔtɔtɔve -dlɔɔ na tia ain -yɔ. Na 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ na nyɛa ain. Sa in kaa 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ ni, 'sa na nyɛa we ain. 'In wla we dɔdɔɣu -nyumaa -luwla sɔlv. A palɩ dli la, a 'na nɔnu nyano -ni. ²⁸ A ka 'mi ɣwɛɛ 'nu nu: «Mnia na yia, 'in amiaa -gbɛ na yia lu yia.» A -ka yaa na zɛkali ni, -zugba a ka yaa 'mɔna li, nu, na Didee -gbɛ na mnia. -We ka gbu -wa, Dide 'yli ɔ -zi 'mi. ²⁹ Da -we -nya mia de 'nia -slɔ 'pli ni, gba na gbaa we ain -yla 'gamɔ. Nu, we bhla -ka nyini, a 'ka we dli -gɔ zu. ³⁰ In -yɔ ain 'sɔ 'na 'ka gba duun, -we ka gbu -wa, dɔdɔɣu -nyumaa 'yugalɩnyɔ 'nyuu* mi yida. Ɔ 'ni 'mi kweyɔmneni. ³¹ We -ka 'sa -mi ni, dɔdɔɣu -nyuma 'ka we 'jiyibheli ni, in -kali na Didee ze. In -kali ɔ ze, we 'dɛɛ 'gbu -lu weee ɔ gbaa in nu le, 'in na nva we le. A -sɔ 'wu, -a 'ka mni.»

* 14:30 nu, -Saatan wa saa 'ɣni.

15

*-Dlɔsuu 'zayli

¹ «Nu, *-dlɔsuu 'zayli, -ami -wa. 'In na Dide mia, we kpaapanyɔ ɔ -mia. ² Na 'kliya -we'e tɔva, 'mɔ ɔ dia, 'in 'kliya -we tɔva, ɔ mnazia we -yɔ, 'in we 'ka tɔv duun. ³ Welɪ -we in gbaa ain -yla, we ka ain -yɔmnazi, 'in we yia ain -mɔwɔlvɔ.

⁴ «A -dɪlɪ 'mɪ 'wɔla, sa in -dɪlɪ ain 'wɔla 'bhisa. Sa suu 'kliya -we 'nia suu 'gbɔv -yɔ -mɪ, we 'nia mnɛni we 'ka tɔv we 'dɛ -bhlo nɪ, 'sa -bhlokpɔdɛ, a 'nɪ 'mɪ 'wɔladɪlɪ, a 'na 'ka tɔv.

⁵ «Nu, -ami -wa -dlɔsu, 'in amia -wa we 'kliya. Nyumɛ -ɔ -ka 'mɪ 'wɔladɪlɪ, sa -ami -dɪlɪ ɔ 'wɔla 'bhisa nɪ, ɔɔ nyumɛ, tɔva ɔ yia duun. -We ka gbɔ -wa, in 'nɪ ain -yɔbɛ, a 'nɪ mnɛni a 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnu. ⁶ Nyumɛ -ɔ 'nɪ 'mɪ 'wɔladɪlɪ nɪ, suu 'kliya 'bhisa wa vitelia ɔ. Wee suu 'kliya -ka yɛ nɪ, 'mɔ wa bhua la, 'in wa paa we -kosu 'wɔ, 'in we sia. ⁷ A -ka 'mɪ 'wɔladɪlɪ, 'in na welɪnya -ka amiaa dɪ 'wɔtɔ nɪ, -lu weee a -ka 'yɪbha, a -zlalɪ we Dide, 'in ɔ nyɛa we ain. ⁸ A -ka tɔv duun, mɔ slɔlua na Didee 'ɲnumɛni -yɔ a mɪ na 'bɪnɔnya -zɔnɔ nya.

⁹ «Nu, sa Dide -kalia na zɛ, 'sa -bhlokpɔdɛ in -kalia amiaa zɛ. A -tɔ na zɛkalɛ 'wɔ. ¹⁰ In ka na Didee titɛnya 'nɔɲwɛ zɔ, 'in in yia ɔ zɛkalɛ 'wɔtɔ. 'Sa -bhlokpɔdɛ, a -ka na titɛnya 'nɔɲwɛ zɔ nɪ, 'in a tɔa na zɛkalɛ 'wɔ.

¹¹ «-We mia dɛ, 'mɔ in gbaa ain -yla, 'in sa 'mɔna mia 'mɪ dɪ 'wɔ, we 'ka 'sa ain dɪ 'wɔ -mɪ. Cɪn, 'in amiaa 'mɔna 'ka -bha -gɔ zi. ¹² Na tite nɪ: sa in -kalia amiaa zɛ, a kɪkalɪ 'sa zɛ. ¹³ Nu, nyumɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yɪiyɔgagɛ wla ɔ -limaa 'gbɔ, zɛkalɛ -we -zia -mɔv, we 'nɪ -mɪ. ¹⁴ -We in gbaa a nɔ lɛ, a -ka we 'nɔɲwɛ zɔ, a mɪ na 'talea nya. ¹⁵ 'In la 'maslɛɛn ain na lubhonɔnya, -we ka gbɔ -wa, lubhonɔnyɔ 'nɪ ɔ -kanyɔɔ

gbunya -yi. 'In amia mia, na 'talea na laa aun, -we ka gbu -wa, gbu weee in 'nua Didee -gbe, in ka we aun -slo lu. ¹⁶ Lee, amia -saa -bha 'mi yi? -Innya, we 'ni -muv, -ami -saa -bha aun. Nu, in ka aun 'yoo 'nye a 'ka tnva mni, 'in we 'ya 'ka -gwle. 'In -lu weee a -ka Dide -zla na 'hni nya, o 'ka we aun 'nye. ¹⁷ Nu, tite in palia aun -yla, mv ni: a kikalı ze.

Dudugv -nyuma nyea -Zezu -yo o 'bunonya 'wu

¹⁸ «Nu, dudugv -nyuma -ka aun 'wonye ni, a 'na dlvb -ni nu, wa ka 'mi 'wonye tia. ¹⁹ A -yo dudugv -nyuma 'so 'ni -mi -bhlo. A -ka yaa -mi -bhlo, 'in wa yibhaa aun, wa 'deε nyuma wa 'yibhaa 'gbv. Nu, in ka -bha aun -sa dudugv -nyuma glaa, 'in a -yo wa 'so 'ni -mi -bhlo, we 'deε 'gbv wa nyea aun 'wu. ²⁰ A ligbe na weli, nu, lubhononyo 'ni 'yli o 'ka o -kanyo -zi. Dudugv -nyuma ka 'mi 'klyie 'wupalı. 'In wa -ka 'mi 'klyie 'wupalı ni, 'klyie 'wu wa yia aun palıa. 'In wa -ka na weli 'nuhwe zu, 'in wa zva amiaa -nu 'nuhwe. ²¹ Nu, 'sa wa yia aun kpa na 'gbv. -We ka gbu -wa, -o tiea 'mi, wa 'ni o -yi. ²² In 'ni yaa yi, 'in in 'ka wa -yla gba ni, -zugba wa 'ni yaa gbunyuu 'gba 'wlu -ka. Nu, -sleεn wa 'ni zizeda -ka wa gbunyuu 'yu. ²³ Nyume -o -ka 'mi 'wonye, na Dide o nyea 'wu. ²⁴ Gwedigbunya -we nyume yabhlogboo 'nia -slo lenv, in ka -muv lenv wa 'yibadi. We 'ni yaa 'sa -mi, -zugba wa 'na 'ka yaa gbunyuu 'gba 'wlu -ka. Nu, -sleεn, gwedigbunya in nua le, wa ka we -yoyi, 'in wa nyea in -yo na Dide 'so 'wu. ²⁵ -We mia celıda wa tite 'wu, neε: <Wa ka 'mi 'wonye bhe.>

'Wu wa nyea -ain, -we mia celıda we 'ka lenv 'gbv.

²⁶ «Nu, -Yobenyo yia yia. Mo -wa Zuzu -o 'kaa aun gbuzov 'wukwa. Didee -gbe o bhva, yoo na yia o aun 'paa. Nu, o -ka yi ni, mo yia na gbudayınyo -zea. ²⁷ 'In amia yi 'yaa na gbudayınya -zea, -we ka gbu -wa, we bhlıli we gwedıda, a -yo 'mi 'so mi.»

16

¹ «Nu, a yi 'yoo -zɔnu -gɔ labhulu, we 'gbu in yia aun -yla gbu -mɔni gba. ² -Lagɔbudunya zɔ wa yia aun vua. 'In we bhla ka cɔpa, da nyima -wa mnenia wa 'ka aun 'bha, wa yia gbaa wa 'dɛɛ dli 'wɔ nu, 'sa wa nva -Lagɔɔ lubho. ³ 'Sa wa yia nva, -we ka gbu -wa, wa 'ni Dide -yi, 'in wa 'ni 'mi -yi. ⁴ Da we bhla 'nia -slɔ nyini, gbunya ni na gbaa aun -yla 'gamu. 'In we bhla -ka nyini ni, a 'ka ligbe nu, in ka we aun -yla gba.

-Yɔbenyɔ yia yia

«Nu, in 'ni we aun -yla gba we gwedida, -we ka gbu -wa, in -yɔ aun 'sɔ mi -slɔ.

⁵ «-Slɛɛn, ɔ tiea 'mi, ɔ -gbɛ na mnia. 'In aun glaa, nyime yabhlogbɔɔ ɔ 'yɔbha 'mi laɛ: «Mɔ -na mnia?» ⁶ Nu, -slɛɛn in 'tɔlua da aun ni, we 'dɛɛ 'gbu amiaa -gɔ yia 'wɔtu yuo. ⁷ 'In gbuzɔnu -nanɔ in mia aun -yla gbada: In -ka mni ni, -mɔv nanɔ 'yli amiaa 'gbu. -We ka gbu -wa, in 'ni mni, -Yɔbenyɔ 'na 'ka aun -yla yi. Nu, in -ka mni ni, 'in na paa ɔ aun yoo. ⁸ 'In, ɔ -ka yi ni, 'in ɔ slɔlua dɔdɔgɔ -nyima sa wa nva wa 'dɛ -dawli 'wɔ wa gbunyuu klaa, -we mia tiklu klaa, we -yɔ -Lagɔɔ gbɔwɔbhubhuee daa. ⁹ Nu, dɔdɔgɔ -nyima mi wa 'dɛ -dawli 'wɔnvda tɔada gbunyuuu daa, wa'a zɔ 'mi dli -gɔv 'gbu. ¹⁰ 'In, we 'sɔnu nya, wa mi wa 'dɛ -dawli 'wɔnvda, -we mia tiklu daa. -We ka gbu -wa, Didee -gbɛ na mnia, 'in a 'na 'ka 'mi 'yi. ¹¹ Dɔdɔgɔ -nyima mi wa 'dɛ -dawli 'wɔnvda we tanɔ nya, -Lagɔɔ gbɔwɔbhubhuee daa. -We ka gbu -wa, -Lagɔ ka dɔdɔgɔ -nyimaa 'yugalinyɔ 'nyuuu -yɔgbu 'wɔbhu pepe.

¹² «Nu, in ka -slɔ wɛli duun in 'ka we aun -yla gba. 'In a 'ni -slɛɛn mneni a 'ka we zɔ 'yiligbe. ¹³ Gbuzɔnu -Zuzu -ka yi ni, mɔ 'kaa aun gbuzɔnu 'dɛbhie 'wukwa. -We ka gbu -wa, ɔ 'na 'ka ɔ 'dɛɛ 'ɲni nya gba, nu, -we weee ɔ 'nva, 'mu

o gbaa, 'in -we 'nia -slo 'pli ni, 'mu o palia aun zli. ¹⁴ -We mia na -nu nya, 'mu Zuzu yia 'yia, 'in o palia aun zli. 'Sa o mnunia na 'hni. ¹⁵ -We weee na Dide kaa, we mi 'ya na -nu nya. We 'dæ 'gbu, in yia aun -yla gba nu, -we mia na -nu nya, 'mu Zuzu yia 'yia, 'in we zli o yia aun 'palia.

-Zezu nɛɛ nu, mnua o yia

¹⁶ «Bhla -sɛɛ nya, a 'na 'ka 'mi 'yi, 'bhie, bhla -sɛɛ nya, 'in a yia 'mi.»

¹⁷ -Zezuu 'bunɔnya glaa, tɔlva gbugbalia -ylae: «O nɛɛ -aun -yla: «Bhla -sɛɛ nya, a 'na 'ka 'mi 'yi, 'bhie, bhla -sɛɛ nya, 'in a yia 'mi.» O nɛɛ 'ya -aun -ylae: «Na Didee -gbɛ na mnuaa 'gbu,» 'lee, sa we 'ji mia?»

¹⁸ 'In wa nɛɛ 'yae: «O -ka gba «Bhla -sɛɛ» ni, 'lee, sa -muv 'ji mia? -We o gbaa, -a'a 'nu we 'wɔla.»

¹⁹ -Zezu -yi we 'ji nu, o 'bunɔnya 'yibha wa 'ka o layibha, tɔun, o nɛɛ wa -yla: «In nɛɛ aun -yla: «Bhla -sɛɛ nya, a 'na 'ka 'mi 'yi, 'bhie, bhla -sɛɛ nya, 'in a yia 'mi.» We 'jii da a mia -talida a 'dɛkpva nyidi, we 'ni muv? ²⁰ In nɛɛ aun -yla gbuzɔnu sa nu, wia a yia, 'in -gle a yia 'paa. Nu, dudugv -nyuma yia 'muna lia, -zugba amiaa dli sumani, 'in amiaa dli sumanie yia 'muna -zɛa. ²¹ 'ŋwɔnɔ -ka luzi -bho, o dli -su, -we ka gbu -wa, o siasia bhla ka nyini. Nu, o -ka gwalɔ ni, 'in o dɔva o siasie 'wɔ. 'In o lia 'muna, o ka 'yu gwalu 'gbu. ²² 'Sasɔkpa sa, -slɛɛn amiaa dli -su, nu, in -ka aun 'yi lɔ ni, 'in a lia 'muna. 'In, nyime yabhlogbɔɔ 'ni mnɛni o 'ka wee 'muna aun kwɛɛ -sa. ²³ Nu, wee 'yɔ -ka nyini ni, a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mi gbu yabhlogbɔɔ layibha. In nɛɛ aun -yla gbuzɔnu saɛ: -lu weee a -ka Dide -zlali na 'hni nya, 'nyɛa o yia we aun. ²⁴ A 'ni -slo -lu na Dide -zlali na 'hni nya. Nu, a -zla, a -ka -zla ni, 'in a yia we, 'in amiaa 'muna 'ka -bha -gv zi.

-Zezu ka dudv lu

²⁵ «Nu, -we weee mia de, in ka we ain -yla gba gbuv nine nya. We bhla ka cipa, bhla -we nya in 'na 'kaa gbu gba gbuv nine nya, 'in in 'kaa ain -yla Didee gbu gba sa 'vayi. ²⁶ Wee 'yli -ka nyini ni, 'in a bhuhhoea na Dide na 'ɲni nya. 'In, in 'ni gba ain -yla nu, bhuhhoea na yia ɔ amiaa 'gbu. -Innya, we 'ni -muv. ²⁷ -We ka gbu -wa, Didee 'debhie -kali amiaa ze. A -kali na ze, 'in a zva dli nu, Dide -Lagoo -gbɛ na bhva, we 'gbu ɔ -kalia amiaa ze. ²⁸ Nu, Didee -gbɛ in 'bhva, 'in in yia dudv -gv yi. -Sleen, dudv -gv na yia 'bhva in 'ka Didee -gbɛ lvmni.»

²⁹ 'In ɔ 'bunɔnya nɛɛ ɔ -ylae: «Mv mia de, -sleen -i'in gba gbuv nine nya, nu, sa tiklu -na gbaa. ³⁰ -Sleen, -a -yi we 'ji nu, -in -yi gbu weee 'ji. Nu, -a 'ni -slɔ -mi gbu yabhogboɔ layibha, 'in -in -yia -we -a 'kaa -mi layibha. We 'gbu -a zva dli nu, -Lagoo -gbɛ -na bhva.»

³¹ -Zezu 'palia we 'bigu, ɔ nɛɛ wa -ylae: «Dli a zv -sleen 'mi -gvu? ³² In nɛɛ, we bhla mi beda, 'in we ka nyini, da a 'kaa lamumni, 'in -ɔ -ka -mi, ɔ 'kaa ɔ da lvmni, 'in a 'kaa -bha na 'de -bhlo ti. Nu, we 'ni na 'debhlo mi, Dide -yɔ 'mi 'sɔ mu 'gbu.

³³ «-We mia de in gbaa ain -yla a 'ka 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ 'yi 'mi 'wv. Sia a yia dudv -gv. Nu, a 'temanɔ dli: in ka dudv lu.»

17

-Zezu bhuhhoea -Lagoo

¹ Nu, -Zezu bhia -we weee mia deɛ gbagbie, ɔ ylaa yali, 'in ɔ yia -Lagoo bhuhhoe. ɔ nɛɛ:

«Dide, we bhla ka nyini. -Slolu -na 'Yuu 'ɲniylilo, 'in -na 'Yu 'ka -na 'ɲniylilo -slolu. ² Nu, -in ka ɔ 'yoo 'nye nyuma weee -gv. 'In waa nyuma weee -wa -in 'nyeɛ ɔ, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, ɔ 'ka we -maa 'nye.

³ Nu, nyuma -ka -mi -yi, -mi, -ɔ ka 'de -bhlo mia -Lagoo

'zayli nya, 'in wa -ka -Zezu Klist, -ɔ -in tiea -yi ni, mv -wa 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka. ⁴ In ka -na 'ɲnumnie -slolu dɔdɔ -gv, 'in lubho, -we -in 'nyea 'mi, in ka we bhia. ⁵ Dide, dɔdɔ 'nia -slɔ la -mi, na 'ɲni mnia 'cin -na -gbɛ. Nu, 'nyɛ -slɛɛn 'mi wee 'ɲnumnie -bhlokpade -mi kwesi.

⁶ «Nu, nyuma -wa -in -saa -bha dɔdɔgv -nyuma glaa, 'in -in yia 'mi wa 'nyɛ, in ka -maa -na 'ɲni -slolu. Wa mi -na -nv nya, 'in -in yia wa 'mi 'nyɛ, 'in wa yia -na weli 'nuɲwe zv. ⁷ -Slɛɛn, wa -yi we 'ji nu, -we weee -in 'nyea 'mi, -na -gbɛ we bhva. ⁸ -We ka gbu -wa, weli -in zva 'mi ɲwɛɛ, in gbaa we wa -yla, 'in wa yia we -yɔɲwnu. 'In wa ka we yibheli sazɔnv sa nu, -na -gbɛɛ na bhva, 'in wa yia dli zv nu, -mi tiea 'mi.

⁹ «Nu, wa 'gbu na bhubhoea -mi. In 'ni dɔdɔgv -nyumaa 'gbu -mi bhubhoeda -mi, nu, -wa -in 'nyea 'mi, wa 'gbu na bhubhoea -mi. -We ka gbu -wa, wa mi -na -nv nya. ¹⁰ Nu, -wa weee mia na -nv nya, wa mi -na -nv nya. 'In nyuma weee mia -na -nv nya, wa mi na -nv nya, 'in wa mnunia na 'ɲni. ¹¹ Wamia mia, dɔdɔ -gv wa yia -slɔ -gwɛa, nu, -ami mia, in 'na 'ka dɔdɔ -gv -gwɛ: -na -gbɛ na yia mnia. -Mɔwlv -Dide, zv wa 'yliyɔ -na 'ɲnu 'tite nya, 'ɲni -we -in 'nyea 'mi, wa 'ka 'wɔtv -bhlo, sa -ami -yɔ -mi 'sɔ mia -bhlo 'bhisa. ¹² Bhla -we nya in mia wa glaa, in ka wa 'yliyɔzv -na 'ɲnu 'tite nya, 'ɲni -we -in 'nyea 'mi. In ka wa 'yliyɔzv, 'in nyume yabhlogbɔɔ 'ni mnɔ wa glaa, we 'ni -ɔ 'kaa mnɔ 'wɔbhv. Mɔ 'kaa mnɔ, 'in -we mia celida -Lagɔsebhɛ 'wv, we 'ka lɛnv.

¹³ «'In -slɛɛn, in mi -na -gbɛ mnida. Da in mia -slɔ dɔdɔ -gv, welinya ni na gbaa, wa 'ka na 'mvna dli 'wv -ka, 'in we 'ka -bha -gvzi. ¹⁴ In ka wa -na weli 'nyɛ, 'in dɔdɔgv -nyuma yia wa 'wunyɛ. -Maa -yɔ wa 'sɔ 'ni -mi -bhlo, 'sa -bhlokpade in -yɔ dɔdɔgv -nyuma 'nia -mi -

bhlo, we 'dɛɛ 'gbv wa yia -maa 'wonyɛ. ¹⁵ In 'nɪ -mɪ bhubhoeda -mɪ nu, -in 'ka wa dɔdɔ -gv -sa. -lnnya, nu, bhubhoe na bhubhoea -mɪ -in 'ka wa 'yliyɔzv gbonyuuu dide kwɛɛ. ¹⁶ Wa -yɔ dɔdɔgv -nyuma 'sɔ 'nɪ -mɪ -bhlo, -amɪ 'bhisa. ¹⁷ -Sa wa dɔdɔgv -nyuma kwesi -na 'dɛ -yla gbuzɔnv nya. Nu, -na wɛli mɪ gbuzɔnv nya. ¹⁸ Sa -in tiea 'mɪ dɔdɔgv -nyumaa -gbɛ, 'sa -bhlokpade na tiea na 'bunɔnya dɔdɔgv -nyumaa -gbɛ. ¹⁹ Na 'dɛ na wlaa -mɪ -yla wa 'gbv, 'in wa 'ka 'ya -mɪ -yla -mɪ 'piɛn.

²⁰ «Nu, in 'nɪ -maa 'debhloo 'gbv bhubhoeda -mɪ. Bhubhoe na bhubhoe 'yaa nyuma -wa yia -maa wɛlu 'gbv 'mɪ dli -gv zva, wa 'gbv. ²¹ Bhubhoeda in mia wa 'dɛ weɛ 'ka -mɪ -bhlo, nɛɛ -mɪ -amɪ 'wɔ, 'in -amɪ -mɪ 'wɔ, nu, Dide, wa -yɔ -an 'sɔ -mɪ -bhlo. Wɛ -ka 'sa -mɪ nɪ, 'in dɔdɔgv -nyuma zva dli nu, -mɪ tiea 'mɪ. ²² 'ŋnumnie -we -in 'nyɛa 'mɪ, in ka we wa 'nyɛ, wa 'ka -mɪ -bhlo, -amɪ -yɔ -mɪ 'sɔ 'bhisa. ²³ -Amɪ mɪ wa 'wɔ, 'in -mɪ mɪ -amɪ 'wɔ, we -ka 'sa -mɪ nɪ, -bhlo wa yia -mia sazɔnv sa. 'in wa -ka -slɛɛn -bhlo -mɪ, 'in dɔdɔgv -nyuma yibhelia we 'ji nu, -in ka 'mɪ tie, 'in sa -in -kalia na zɛ, 'sa -in -kalia wa zɛ.

²⁴ «Dide, dɔdɔ 'nɪa -slɔ la -mɪ, -in -kali na zɛ, we 'dɛɛ 'gbv -in yia 'mɪ 'ŋnumnie 'nyɛ. -Slɛɛn, in 'yibha nu, -maa -in 'nyɛa 'mɪ, wa -yɔ 'mɪ 'sɔ -mɪ 'ya da na mɪa, wa 'ka weɛ 'ŋnumnie -yɔyi.

²⁵ «Dide tiklu, dɔdɔgv -nyuma 'nɪ -mɪ -yi, nu, -amɪ -yi -mɪ, 'in na 'bunɔnya -yia we 'ji nu, -mɪ tiea 'mɪ. ²⁶ In ka wa -na 'ŋnɪ -slolu, 'in -sloluda na yia we -tua, 'in sa -in -kalia na zɛ, weɛ zekalie 'ka wa 'wɔ -mɪ, 'in -amɪ 'ka wa 'wɔ -mɪ.»

18

'Sloja kpaɛ -Zezu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ -Zezu bhia -Lagɔ bhubhoe, ɔ -yɔ ɔ 'binɔnya -sɔa 'wɔ, 'in wa yia mni. Wa mia mnida, -gbua -we wa laa Sedlon, 'in wa yia we 'wudi. Nu, su -kpaɔ yabhlo mi -mɔ, -bha -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya plaa.

² Zudasi, -ɔ mia -Zezu wlada, ɔ -yi -mɔ da, -we ka gbu -wa, -mɔ -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya gbelia 'wlu zli tɔlvaa zli. ³ Nu, -Lagɔbudu 'kadɔv ɲwekunya -wa * -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ Falizunyuma tiea, we -yɔ Wlɔmv -sloja, Zudasi -gali wa 'yu, 'in wa yia wee su -kpaɔ mni. Wa 'kaa -mɔ nyini ni, wa -yɔ 'napɛ -yɔ ylo yia yi, -zugba 'sloja ka tugugblɛ kwɛɛ.

⁴ -We weee 'kaa -Zezu yli, ɔ 'dɛ -yi we, we 'dɛɛ 'gbu ɔ yia wa gbɛgbɛin mni, 'in ɔ yia wa layibhaɛ: «'Lee, nyɔɔ ka da a talia?»

⁵ Wa nɛɛ: «Nazaletiyu -Zezu, ɔ da -a mia -talida.»

ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Ami -wa.» (-Zugba Zudasi, -ɔ mia ɔ wlada, mi -maa glaa.)

⁶ Da -Zezu gbaa wa -yla: «-Ami -wa» ni, waa 'sloja yilia gwe toun, 'in wa yia bhli.

⁷ ɔ yia wa layibha -zakpa 'sɔɛ: «Nyɔɔ ka da a talia?»

'in wa nɛɛ: «Nazaletiyu -Zezu, ɔ da -a mia -talida.»

⁸ 'in -Zezu yia we 'bigupali wa -ylaɛ: «In ka we aun -yla gba pepe, -ami -wa. Nu, we -ka na da a mi -talida, a 'tide -maa mia dɛ 'yi, wa 'ka mni.»

⁹ -We mia da, 'mv ɔ gbaa, ɔ wɛli -we ɔ gbaa 'cin we 'ka lenɔv 'gbu: «Dide, nyuma -wa -in 'nyɛa 'mi, nyume yabhlogbɔɔ 'ni mnɔ wa glaa.»

¹⁰ Nu, Simɔ Piɛli ka tugugblɛ kwɛɛ. ɔ -saa we we tukpa 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadɔv zɔlubhononyɔ we pa, 'in ɔ yia -mɔɔ lilikwɛ -yukwli -bha -di. (ɔɔ zɔlubhononyɔ wa laa Malukusi.)

¹¹ Nu, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Fa -na tɔvɔgbɛ we tukpa 'wɔ. -Mɪ dli 'wɔ, siasɛ 'kadɔ -we Dide dia 'mɪ -yla la, in 'nɪa we zɔ 'yɪlɪgɛa yi -wa yɪ?»

(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

¹² Waa 'slɔja -yɔ wa 'yugalɪnyɔ, we -yɔ Zuifɔv -Lagɔbudu 'kadɔv ɲwekɔnya kpaa -Zezu, 'in wa yia ɔ gbɔvan. ¹³ Nu, Anasɩ -gbɛ wa kwaa -ɔ tia. -We ka gbɔ -wa, Anasɩ -wa Kaifɔv 'ɲwnɔɔ dide. Wee -zv nya, Kaifɔ -wa *-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ. ¹⁴ Nu, Kaifɔ zɔa Zuifɔv 'yugalɪnya 'dɪ, ɔ nɛɛ: «We nanɪ 'yɪlɪ nu, nyɪmɛ -bhlo tɪ -amɪa nyɪmaa 'gbɔ.»

Piɛɪɪ tia kpɛɪɪɛ nu, ɔ 'nɪ -Zezu -yi

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Simɔ Piɛɪɪ -yɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo yia -Zezu 'bɪ mɪ. Nu, -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ -yi ɔɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo -mɔnɪ, we 'dɛɛ 'gbɔ -mɔɔ -yɔ -Zezu 'sɔ yia ɔɔ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔv -budɔɲwɛɛ pla. ¹⁶ Nu, Piɛɪɪ yia 'pɪpɛɛ -tɔ, 'yoo ɲwɛɛ. Tɔvɔn, ɔɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo, -ɔ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ -yia, 'in -mɔɔ yia 'tɪa. ɔ gbɔa 'yoo ɲwekɔɲwɔnɔ -yla gbɔ, 'in ɔ yia Piɛɪɪ -plɪɪ. ¹⁷ ɔɔ 'yoo ɲwekɔɲwɔnɔ nɛɛ Piɛɪɪ -ylɛɛ: «ɔɔ nyɪmɛɛ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -in -mɪa, we 'nɪ mɔv?»

Piɛɪɪ yia we 'bɪgɔpɪɪ ɔ -ylɛɛ: «-ɪnnya, -gba! -gba!»

¹⁸ Nu, ɲwɔtɪɔ mɪ yida. We 'dɛɛ 'gbɔ lubhonɔnya -yɔ -Lagɔbudu 'kadɔv ɲwekɔnya yia -kosu 'yidi, -zugba wa wɔɔ. Piɛɪɪ mɪ 'ya wa glaa 'wɔɔɔda -kosu -yɔ.

-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔv yɪbɪhaa -Zezu la

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Nu, -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔv mɪ -Zezu layɪbhada, ɔ 'bɪnɔnya -yɔ -we ɔ slɔlua -gɔ. ²⁰ ɔ 'pɪɪɪa we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «ɪn ka nyɪma weɛɛ -yla gba -zejɪla 'wɔ. Nu, 'yɪlɪ weɛɛ nya na slɔlua -Lagɔbudunya zɔ we -yɔ -Lagɔbudu 'kadɔv zɔ da

Zuifu weee gbelia 'wlu. I'in gba gbu yabhlogbɔɔ 'wiemi. ²¹ Lee, -ami -na yibhaa la yi? Nyuma -wa in -slolua, wa -yi -we in gbaa, 'yibha we wa la.»

²² -Zezu gbaa -we mia de ni, -Lagɔbudu 'kaduɔ ɲwekunyɔ yabhlo mia -bha, ɔ bea ɔ -yɔ, 'in ɔ yia ɔ 'kpa yukwli 'wu subha. 'In ɔ nee -Zezu -ylaɛ: «'Lee, sanɛɛ -na gbaa -Lagɔsubɔnyaa -kanyɔ 'kadu -yla yi?»

²³ ɔ nee -buduu ɲwekunyɔ -ylaɛ: «'Lee, gbu 'nyuu -mumu in gbaa, -solu 'mi we 'klu, 'in we -ka ni, in 'ni gbu 'nyuu gba ni, leɛ -lu ka 'gbu -na pa 'mi -lua?» ²⁴ Tɔɔn, 'in Anasi yia 'sluja 'yoo 'nye, wa 'ka -Zezu -Lagɔsubɔnyaa -kanyɔ 'kadu Kaifuɔ -gbɛ kwa, -zugba ɔ mi gbuaɔda.

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Nu, Simɔ Pieli mi wee -buduɲweɛ 'wɔɔɔda. Wa nee ɔ -ylaɛ: «-Mi mia 'de ɔɔ nyumeɛ 'bunɔnyɔ yabhlo -in -mia, we 'ni muɔ?»

ɔ kpelia we, ɔ nee: «-Innya, yo -wa yo!»

²⁶ -Lagɔsubɔnyaa -kanyɔ 'kaduɔ gaylo yabhlo mi -bha, nyume -ɔ ka yukwli Pieli -dia -bha, ɔ kɔda -nyume yabhlo -wa. ɔɔ lubhonunyɔ nee Pieli -yla: «Nu, -mi in 'yia da su -kpaɔ, -in -yɔ -Zezu 'sɔ, we 'ni muɔ?» ²⁷ Nu, 'in Pieli yia we -zakpa tanu kpeli. Wee kpeliɛ mi ɔ ɲweɛ, 'in -kukɔ yia -bha -bhlokpade gbogboe bhli.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ Nu, we 'biɔ, wa -yɔ -Zezu yia Kaifuɔ -gbɛ 'bhv. *Wlɔmu -nyume Pilati, -ɔ pɔlia Zuifuɔ dɔdɔ 'wlu la, -mɔɔ -buduɲweɛ wa kwaa ɔ. Zɔkpe tutu -wa, Zuifuɔ 'yugalɔnya 'ni wee -budu ɔɔ pla. Wa -ka -mɔ pla, -zugba wa ka pɔɔn pla wa tite 'yu. 'In wa -ka pɔɔn -ka ni, wa 'ni mneni wa 'ka *'Wɔzitiylu 'feti -gv -lu li. ²⁹ We 'deɛ 'gbu wa yia 'pipee -tu, 'in Pilati, -ɔ pɔlia Zuifuɔ 'wlu la yia 'tla. ɔ nynia wa -yɔ la, 'in ɔ yia wa layibha: «'Lee, gbu -mumu a dili nyume nia?»

³⁰ Wa 'palia we 'bigu, wa nɛɛ ɔ -ylae: «-A -ka -mi nyime mia de -la ni, -zugba gbonyumonyo -wa.»

³¹ Pilati nɛɛ wa -ylae: «Amiaa 'de 'bhu ɔ 'wu, 'in a 'ka ɔ -yɔgbu 'wubhu amiaa titee sɔlv.»

Tɔun, 'in wa nɛɛ: «We -ka nyimeɛ -yɔgbu -a 'bhu 'wu, -a 'ni we 'klu -ka, -a 'ka ɔ tɛtɛ -dilu.»

³² 'Sa -muv 'plia, -Zezuu weli 'ka gbuzɔnu -zɛɛ 'gbu. Sa ɔ 'kaa tli, wee weli ka we -slolu. ³³ Pilati plaa -budu zɔ, 'in ɔ yia -Zezu la. -Mɔɔ bea ɔ 'yu, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, Zuifvu 'wlulapilinyo -in -mia yi?»

³⁴ -Zezu 'palia we 'bigu, ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu -na yibha 'mi we laa? 'Lee, -na 'de yibhaa 'mi we la yaayu, nyuma -putu la 'saa 'mi yi?»

³⁵ Pilati nɛɛ: «'Lee, Zuifu in -mia yi? Nu, -na 'dɛɛ Zuifubhelia -yɔ -Lagɔbubɔnyaa -cian ka -mi 'mi -la. 'Lee, lɛɛ -lu -in nu lɛa?»

³⁶ ɔ nɛɛ: «Na 'wlulapilitee se mia, we'e 'bhu dɔdɔgu -nyumaa -gbɛ. We -ka yaa wa -gbɛ we 'bhu ni, -zugba na lubhonɔnya ka yaa jɛligba gu, -muv yi 'wlv nu, Zuifvu 'yugalinya kpa 'mi. Nu, -unnya, we'e 'bhu dɔdɔgu -nyumaa -gbɛ.»

³⁷ Pilati nɛɛ ɔ -ylae: «Nu, nyumaa 'wlulapilinyo -in -mia, we 'ni muv?»

ɔ nɛɛ: «'Mu -in gbaa de. We 'dɛɛ 'gbu wa yia 'mi gwalɛ. In 'ka gbuzɔnuv dayinyo nya -mu 'gbu in yia dɔdɔ -gu yi. -Wa weee mia gbuzɔnuv -nu nya, na weli wa pulva yukwli.»

(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

³⁸ Pilati nɛɛ: «Gbuzɔnu, lɛɛ -lu we -mia?» Pilati bhia -we mia de gbagbie, 'in ɔ yia -budu zɔ 'tla. ɔ mnia 'pipee Zuifvu -gbɛ, ɔ nɛɛ wa -ylae: «Nu, -we ka 'gbu in 'kaa nyime ni gbu dilɛ, 'in 'yi we -yɔ. ³⁹ Amiaa lenugbu 'cun 'yibha nu, in 'tide -kaslonyime yabhlo 'yi 'Wɔzityilu 'fetu bhla. 'Lee, a 'yibha nu, in 'tide aun -yla Zuifvu 'Wlulapilinyo 'yii?»

⁴⁰ Wa 'kpiɑ 'wɔ, wa nɛɛ: «-lnnya! -ln 'na 'tide -mɔɔ mia dɛ 'yi -ni. 'Tide -Balabasi 'yi -ain -yla!» -Zugba ɔɔ -Balabasi mia, nyime 'nyuuu 'dɛbhiɛ -wa.

19

¹ Tɔɔn, 'in Pilati nɛɛ wa -yla nu, wa 'bhu -Zezu 'wɔ wa 'ka ɔ sɛla mni. ² 'Sɔɔja maa 'wia -kloo, 'in wa yia we -Zezu 'wluo -pla. 'In wa yi 'yaa ɔ -bana zalɔ 'wɔpla, nyimaa 'wlulapɔlɔnyɔ 'bhisa. ³ Wa -ka ɔ -yɔ lanyni -bhlo, -zugba wa nyania ɔ. Wa nɛɛ ɔ -ylɛ: «Zuifɔɔ 'wlulapɔlɔnyɔ, -na fɔɔ.» 'In wa subhaa ɔ 'kpa yukwli 'wɔ.

⁴ Pilati 'tlaa lɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «A pɔ yukwli -nya, nu, lɔ na laa ɔ ain 'pipeɛ, 'in a 'ka we 'wɔlanɔ nu, -we ka 'gbɔ in 'kaa nyime ni gbɔ dili, i'in 'yi we -yɔ.» ⁵ Tɔɔn, 'in -Zezu yia 'tla, ɔ ka we -bana zalɔ 'wɔ, 'in 'wia -kloo mia ɔ 'wluo. 'In Pilati nɛɛ wa -ylɛ: «ɔɔ nyime ni!»

⁶ -Lagɔbɔbɔnyaa -ciɑn -yɔ -Lagɔbudu 'kadɔɔ ŋwɛkɔnya 'yia -Zezu -yɔ, 'in wa yia 'wɔkpɔkpɛ bhli. Wa nɛɛ: «Kɔɔ ɔ *su -gɔ la! Kɔɔ ɔ su -gɔ la!»

Pilati nɛɛ wa -ylɛ: «Amiaa 'dɛ 'bhu ɔ 'wɔ, 'in a 'ka ɔ su -gɔ lakɔɔ. Nu, -we ka 'gbɔ in 'kaa ɔ gbɔ dili, i'in 'yi we -yɔ.»

⁷ Zuifɔ nɛɛ ɔ -yla: «-A ka tite yabhlo, 'in we tite nɛɛ nu, wa 'bha ɔ, -we ka gbɔ -wa, ɔ nɛɛ nu, -Lagɔɔ 'Yu ɔ -mia.»

⁸ Da Pilati 'nva wa wɛli ni, 'in ɔ nyano yia -gubho. ⁹ ɔ plaa -budu zɔ, 'in ɔ yia -Zezu layibha: «Mɔ -na bhva?» Ni, -Zezu 'ni we 'yabhlogbɔɔ 'bigɔpali. ¹⁰ Tɔɔn, 'in Pilati nɛɛ ɔ -ylɛ: «-I'in sisali ŋwɛ -gɔ -amɔ -ylaa? -Amɔ, in ka we se in 'ka -mɔ 'yitide, 'in in ka 'ya we se in 'ka -mɔ su -gɔ la kɔɔ, 'lee, -in 'ni we 'ji -yi -wa yi?»

¹¹ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-In 'ni -lu yabhlogbɔɔ se -ka 'mɔ -gɔ, we 'ni -we ka se -Lagɔ 'nyɛa -mɔ 'wɔbhɔ. We 'dɛɛ 'gbɔ -mɔmɔ -laa 'mɔ -mɔ 'yu, ɔ gbɔnyuu 'yli we 'ka -na -nu -zi.»

¹² Wee weli nu 'b'igv, Pilati 'yibha yaa o 'ka -Zezu 'yitide, 'in Zuifv yia 'w'okpikpie bhli. Wa nɛɛ: «-In -ka nyime mia de 'yitide ni, -zugba -in 'ni Wlomv 'wlulapilinyo 'kadu 'tale! Nu, nyime o -ka gba: «Nyimaa 'wlulapilinyo in -mia» -zugba -moo mi nyimaa 'wlulapilinyo 'kadu tonyime nya.»

¹³ Pilati 'nva welinya ni, 'in o yia -Zezu la o 'ka 'tla. We 'b'igv, 'in Pilati yia gbwubhukpe -gu ladi. -Buduwɛɛɛ da -le wa mnazia la tukpa nya, -bha -wa. 'Mu wa laa «Gabata» zuifweli 'wv.

¹⁴ Nu, 'yli -we nya wa mnazia wa 'de la 'Wozitylu 'fetu 'gbv, wee yli -wa. 'Ylv nynia -glonyidi, 'in Pilati nɛɛ Zuifv -yla: «Amiaa 'wlulapilinyo ni.»

¹⁵ 'In wa yia 'w'okpikpie bhli. Wa nɛɛ: «'Bha o! 'Bha o! Kulv o su -gu la!»

Pilati nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee, in kulv amiaa 'wlulapilinyo su -gu laa?»

'In -Lagobubonyaa -cian yia we 'b'igvpaɛ: «-Amiaa 'wlulapilinyo -bhlogbo, Wlomv 'wlulapilinyo 'kadu -wa.»

¹⁶ Tɔon, 'in o yia wa -Zezu yoo 'nyɛ, wa 'ka o su -gu lakulv.

'S'uja kulva -Zezu su -gu la

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

'In wa -yo -Zezu 'so yia mnɛ. ¹⁷ Wa 'kaa 'gbe 'tla ni, su -we -gu wa 'kaa o la kulv, o 'de ka we -bligba. Wa mi mnida, 'in wa yia da -we wa laa 'Wluu 'Kvaa da nyini. (-Bha wa laa «Gobgota» zuifweli 'wv.) ¹⁸ -Bha 's'uja kulva -Zezu su -gu la. 'In wa yi 'yaa nyuma -putu 'so su -gu lakulv. 'Yabhlo mi -Zezuu lilisolv, 'in 'yabhlo mia o kopɛsolv.

¹⁹ Pilati nva su falv le, 'in wa yia we -Zezuu su -gu lakulv. Wee su falv -gu o celɛ:

NAZALITYU -ZEU

ZUIFƆƆ 'WLULAPILINYƆ

²⁰ Nu, Zuifv duun zelia -we mia wee su falv -gv celida. -We ka gbu -wa, da wa zva -Zezu su -gv, -bha cipa 'gbe 'kadu -yɔ, 'in wa celi we -zakpa ta: tia zuifweli 'wu, we 'bigv wlomuweli 'wu, 'bhie glekɔweli 'wu. ²¹ *-Lagɔbubɔnyaa -cian zelia we, -bha wa mnia Pilatu -gbɛ, 'in wa nɛɛ ɔ -ylae: «-Mɪ cɛlia: <Zuifv 'Wlulapilinyɔ> nu, we 'ni mneni we 'ka 'sa -tu! -In celi nu: <Nyime ni nɛɛ: -Ami -wa Zuifv 'wlulapilinyɔ.> »

²² Pilatu 'palia we 'bigv, ɔ nɛɛ: «-We in celia, celida we tua.»

²³ Da 'slɔja kulva -Zezu su -gv la, 'in wa yia ɔ 'wɔplali dlili. Wa dlili we 'wu la -mnua, 'slɔjayu -mɔmɔ -ka -mɪ, -mɔɔ ka -mɔɔ -nu. 'In wa yi 'yaa ɔ -banaa zɔbana -zɔnu 'wɔbhu. Nu, wee -bana mi lvada 'naa kibhe -bhlo nya, we 'bhv -bli -yɔ we 'ka bhv -yɔ nyini. We 'ni pipɛda -mɪ. ²⁴ Wa nɛɛ wa 'dɛkpva nyidiɛ: «-A 'na ylali wee -bana -zɔnu -ni, nu, -a 'pa -nɪgbɪ, 'in ɔ ka -nu -yɔ we -ka -tu ni, -mɔɔ 'ka we 'wɔbhu.»

Nu, 'sa -we mia -Lagɔɛbhɛ 'wu celida 'kaa sa 'pli. We nɛɛ:

«Wa ka na 'wɔplali dlili wa 'dɛkpva nyidi.

'In wa yia -nɪgbɪ 'pa,
-ɔ yia na -bana 'bhaa,
wa 'ka ɔ yibheli.»

Nu, -we 'slɔja nua lɛ, mɔ mia dɛ.

²⁵ -Zugba -Zezu 'nyaa klaa, ɔ 'nyaa bhɔlɔ klaa, Klopasu 'ɲwɔ Malii klaa, we -yɔ Magɪdala -ɲwɔ Malii mɪ -bha wee *su kwesi. ²⁶ Nu, 'in -Zezu yia ɔ 'nyaa -yɔyɪ. ɔ 'bunɔnyɔ yabhlo -ɔ ka zɛ ɔ -kalia, -mɔɔ mɪ ɔ 'nyaa kwesi. 'In ɔ nɛɛ: «'Maa, amaa yu ni.» ²⁷ We 'bigv, ɔ nɛɛ 'bunɔnyɔ -ylae: «-Na 'nyaa ni.» Tɔvɔn, we 'bhv -bha 'wu, 'in ɔɔ 'bunɔnyɔ yia ɔ, ɔ 'dɛɛ -gbɛ belɪ.

-Zezuu tlhlie

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

²⁸ We 'bɪgʊ, -Zezu -yi -slɛɛn we 'ji nu, -lu weee ka gba. 'In -we mia celɪda -Lagɔsebhe 'wʊ, we 'ka lɛnuv 'gbʊ, ɔ nɛɛ: «In 'ka 'ma.»

²⁹ Wee da mia, kalɔ nuv nyida mi -bha. Wa faa -fuu wee kalɔ nuv lu, wa bɪzɪa we suu* 'yɪliya 'wʊ, 'in wa yia we -Zezuu ŋwe -yɔ bɛli. ³⁰ Nu, ɔ 'maa wee kalɔ nuv ni, we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «We ka bhɪa!» ɔ -laa 'wlu zɔ tɔʊn, 'in ɔ yia tli.

³¹ Nu, 'yɪ -we nya wa mnazɪa wa 'dɛ la wa Nyapɛyɪlu 'gbʊ, wee yɪ -wa. Wee *Nyapɛyɪli mia, 'yɪ -zɔnuv 'dɛbhe -wa. We 'dɛɛ 'gbʊ Zuifu 'ni 'yɪbha nu, 'kwie -tʊ su -gʊ wee Nyapɛyɪli nya. We 'gbʊ wa 'yugalɪnya yia Pilatɪ 'yoo -zlalɪa mni, wa 'ka waa nyɪmaa bhv 'kate, 'in wa 'ka wa 'kwie su -gʊ -sa. ³² Tɔʊn, wee da wa kulva waa nyɪma su -gʊ la, 'in 'slɔja yia -mɔ mni. Wa nɪnɪa -mɔ ni, 'in wa yia waa nyɪma sɔ 'sɔ lu mia -Zezu kwesi bɛ. Wa 'katea yabhloo bhɪnya, 'bhie, wa yia 'sɔnuv -nv 'kate. ³³ Wa nɪnɪa -Zezu -yɔ la, 'in wa yia we -yɔyɪ nu, ɔ ka tli, we 'dɛɛ 'gbʊ wa 'ni ɔ bhɪnya 'kate. ³⁴ Nu, 'in 'slɔjayu yabhlo yia -Zezuu gbacɪ zɔ tɪv ɔ 'li nya. -Bha -bhlokpade 'pɪɔn -yɔ 'nyu 'tɪaa ɔ 'wʊ. ³⁵ Nyɪmɛ -ɔ mia -bha we zli, 'in -we 'plɪa, -ɔ 'yia we -yɔ, -mɔɔ -wa we dayɪnyɔ. Nu, wee gbɪnya ni ɔ gbaa, 'in a 'ka 'ya we dli -gʊ zv. ɔ gbɪdayɪweli mi gbɪzɔnuv nya, 'in ɔ -yi we 'ji nu, -we ɔ gbaa gbɪzɔnuv -wa.

³⁶ -We weee mia dɛ 'plɪa, 'in -we mia celɪda -Lagɔsebhe 'wʊ, we 'ka lɛnuv. We nɛɛ: «Wa 'na 'ka ɔ 'kua yabhlogbɔɔ 'kate.» ³⁷ 'In wee 'sɛbhɛɛ kibhe yabhlo nɛɛ: «'In, yɪaa wa yia -ɔ ka gbacɪ -zɔ wa tɪva.»

³⁸ Nu, nyɪmɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfu, Alimateyu -wa, ɔ mi -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo nya zizewiemɪ. -We ka gbʊ -wa, ɔ mi Zuifu 'yugalɪnya sɔda. ɔ nyɪmɛ ni mɪnɪa Pilatɪ

* 19:29 Wee su mɪa dɛ, *isɔpʊsu -wa.

'yoo -zɔlɔɔ ɔ 'ka -Zezuu 'kwie 'wɔbhu. 'In Pilati yia we -yɔŋwnu. Tɔɔn, -Zezɛfu yia lɔ nɪ, 'in ɔ yia -Zezuu 'kwie 'wɔbhu. ³⁹Nyime yabhlo wa laa 'Nikodemu, -mɔɔ yi 'yaa ɔ 'bɪ mni. Nu, nyime -ɔ mniɔ zɪmɛ -Zezu 'yia sabɔ, mɔ -wa. ɔ mia mniɔ, ɔ -yɔ -lasiklɔɔ bɔtɔlv -nɔ 'sɔ, 'in wa yia mni. 'Mu wa laa *mili -yɔ aluɛsɪ. We 'wɔwɔlvɛ mneni we 'ka kilo glɔ -bhlo 'ya kugbua nyini. ⁴⁰-Zezɛfu -yɔ 'Nikodemu yia -Zezuu 'kwie 'wɔbhu. 'In wa yia ɔ 'naapɪnya -we wa slua wee bɔtɔlv -lasiklɔ -gɔ, -yɔ labibeli. Nu, 'sa Zuifu mnazɪa 'kwie -yɔ, 'bhiɛ wa faa we gbawla 'wɔ.

⁴¹Da wa kulva -Zezu *su -gɔ la, su -kpaɔ mɪ -bha. Wee su -kpaɔ, 'bhuka -lolu, -we 'wɔ wa 'niɔ -slɔ 'kwie yabhlogbɔɔ fa, we mɪ -bha. ⁴²Nu, 'yɪ -we nya Zuifu mnazɪa wa 'dɛ la wa Nyapeylu 'gbu, wee yɪ -waa 'gbu, 'in wee 'bhuka ɔpa -bhaa 'gbu, wa yia -Zezuu 'kwie -mɔ fa.

20

-Zezu 'nɪ gbawla 'wɔ -mɪ

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹Nu, 'yɪ 'plɪ -bhlo, we 'sɔnɔv zɪgɔ, dimasɔ nya, da zɪ 'niɔ -slɔ ladolu, 'in Magɪdala -ŋwɔɔ Malii yia gbawla -gɔ mni. Nu, wa ka zɪmɛ we kla tukpa -boklo 'kadɔ nya, 'in Malii -taliɔ -bha nɪ, ɔ 'nɪ wee tukpa -yɔyɪ we ŋwɛɛ. ²Tɔɔn, 'in ɔ -yɔ -gwagwɛ yia Simɔ Piɛɪɪ -yɔ 'bunɔnyɔ yabhlo, -ɔ ka zɛ -Zezu -kaliɔ, 'di kwa. ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «Wa ka -amɪaa -Kanyɔ gbawla 'wɔsɔ, 'in da wa zɔɔ ɔ, -a 'nɪ -bha da -yi.»

³Piɛɪɪ -yɔ ɔɔ -Zezuu 'bunɔnyɔ yabhlo nɪ -sɔɔ 'wɔ, 'in wa yia wee gbawla -gɔ mni. ⁴-Gwagwɛ nya wa 'desɔbhiɛ miɔ -mɔ mniɔ. 'In ɔɔ 'bunɔnyɔ -mɔnɔ -gwagwɛ -zi Piɛɪɪ. Mɔɔ nɪnyia -mɔ tiɔ. ⁵ɔ kwɪliɔ 'wɔ, 'in ɔ yia 'naapɪnya -yɔyɪ -bha lasluda, nu, ɔ 'nɪ -mɔ pla. ⁶Simɔ Piɛɪɪ yia ɔ 'bɪ, ɔ nɪnyia, ɔ plaa gbawla nukplɛ, 'in ɔ yia -mɔ 'naapɪnya -yɔyɪ, -bha lasluda. ⁷ɔ ka 'ya 'naa -we wa gbuanɪɔ -Zezuu 'wɪɔ -yɔɔla

-yoyi. Nu, wee 'naapɪ 'nɪ we -lima glaa -mɪ, we mɪ glɪda we 'dɛɛ saa da -putu. ⁸ -Muu 'bɪgʊ, 'bɪnɔnyɔ -ɔ nyɪnɪa tɪa, ɔ yi 'yaa gbawla nɔkplɛ pla. ɔ 'yɪa we -yɔ, 'ɪn ɔ yɪa dɪɪ zʊ. ⁹ (Nu, -we mɪa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ sɛɪɪda, wa 'nɪ -slɔ we 'wʊlanʊ: nɪ, 'wʊ -Zezu yɪa -sɔa tɪɪɪɪnya glaa.)

*-Zezu 'tlaha Malii 'klu
(Mk 16.9-11)*

¹⁰ Tɔʊn, 'bɪnɔnyɪa sɔbhɪɛ yɪa -buduŋwɛɛ lɔbhɪtɪ. ¹¹ Nu, Malii mɪ -bha gbawla kwesi -zugba ɔ wi. ɔ mɪ wɪda, 'ɪn ɔ yɪa 'wɔkwɪɪ ɔ 'ka gbawla nɔkplɛ 'ylɪɪabhlɪ. ¹² 'ɪn ɔ yɪa -mɔ 'anzɪ 'sɔ -yoyɪ ladɪda da wa palɪa -Zezuu 'kwɪɛ la. Yabhlo mɪ ɔ 'wluu 'bɪgʊ, 'ɪn yabhlo mɪa ɔ bhɔnyaa 'bɪgʊ. 'Wɔplalu 'pɔpa mɪa we 'wʊ. ¹³ Nu, 'ɪn wee 'anzɪ yɪa Malii layɪbha. We nɛɛ: «Bhɔɔ, lɛɛ -lu wɪɪ aun a?»

ɔ nɛɛ we -ylɪa: «Wa ka na -Kanyɔ -bha lasalɪ, 'ɪn da wa zʊa ɔ, ɪn 'nɪ -bha da -yɪ.» ¹⁴ ɔ mɪ -we mɪa dɛ gbada, ɔ 'bhɪtɪa la, 'ɪn ɔ yɪa -Zezu -yoyɪ, ɔ 'nɪ we 'jɪyɪbhɛɪɪ nɪ, -Zezu -wa.

¹⁵ 'ɪn -Zezu yɪa ɔ layɪbha: «Bhɔɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a wɪa? Nyɔɔ a nɔnʊ 'ylɪbɪla?»

Maliɪɪ dɪɪ 'wʊ nu, su -kpaaa lubhonɔnyɔ -wa. Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ -ylɪaɛ: «-Na zukpa -wa, we -ka nɪ, -mɪ 'bhu ɔ 'kwɪɛ 'wʊ, gba 'mɪ -ylɪa da -ɪn zʊa ɔ, 'ɪn ɪn 'ka ɔ 'bumnɪ.»

¹⁶ -Zezu nɛɛ ɔ -ylɪaɛ: «Malii!»

Malii 'bhɪtɪa ɔ gbɛgbɛɪn la, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylɪa zɪɪfɔwɛɪɪ 'wʊɛ: «Wlabonɪ!» We jɪ -wa: «-Slɔɪunɔ.»

¹⁷ ɔ nɛɛ ɔ -ylɪa: «A 'na kpalɪ 'mɪ la -nɪ, ɪn 'nɪ -slɔ Dɪdɛɛ -gbɛ mnɪ 'gbʊ. Nu, a mnɪ a 'ka na bhɛɪɪa -ylɪa gbɛɛ: na Dɪdɛɛ, -ɔ mɪa amɪaa Dɪdɛɛ nya, na -Lagɔ, -ɔ mɪ 'yaa amɪaa -Lagɔ nya, ɔ -gbɛɛ na mnɪa.»

¹⁸ Tɔʊn, 'ɪn Magɪdala -ŋwɔnɔ Malii yɪa -Zezuu 'bɪnɔnyaa -gbɛɛ mnɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylɪaɛ: «ɪn ka -amɪaa -Kanyɔ 'yɪ!» 'ɪn ɔ yɪa -we -Zezu gbɛɛ ɔ -ylɪa, we 'dɪ wa -salɪ.

-Zezu 'tlaha ɔ 'binɔnya 'klu
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Wee 'yɪ -bhlokpadeɛ jibheza, 'binɔnya yia 'wlugbeli -budu zɔ. Nu, wa ka -buduu klolo -gbali, wa mi Zuifvu 'yugalinya sɔdaa 'gbu. 'In -Zezu yia wa glaa yi. ɔ 'yɪgbe wa nyidi, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagɔ 'nye aun 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ!» ²⁰ ɔ bhua we gbagbie, 'in ɔ yia ɔ -kwite wa 'klvslolu, we -yɔ ɔ gbaci zɔ. Wa 'yia Nyumaa -Kanyɔ -yɔ, 'in wa yia 'muna li.

²¹ ɔ nɛɛ wa -yla -zakpa 'sɔnv nyaɛ: «-Lagɔ 'nye aun 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ! Nu, sa Dide tiea 'mi, 'sa -bhlokpade na tiea aun.» ²² Wee wɛlɪnya nu 'bigv, ɔ 'paa wa -pɪpɛ -gv, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «Zuzu 'Pupa -mi amɪaa -nv nya. ²³ A -ka nyumaa gbonyuu 'wɔtɪ ni, 'in we 'gba bhua wa 'wlu. Nu, a 'ni nyumaa gbonyuu 'wɔtɪ ni, 'in we tɔa wa 'wlu.»

-Zezu -yɔ Toma

²⁴ Da -Zezu yia wee -budu zɔ, -zugba ɔ 'binɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa yabhlo wa laa Toma (-ɔ ka 'ɲnu -yɔgbalɪɲni -wa -Zluya), ɔ 'ni -bha -mi. ²⁵ Tɔɔn, 'binɔnyaa pnu nɛɛ ɔ -yla: «-A ka -amɪaa -Kanyɔ 'yɪ.»

Nu, Toma nɛɛ wa -ylaɛ: «We -ka nu, in 'ni pɔɛndee 'bi 'yɪ ɔ -kwite, 'in in 'ni we 'bi 'wɔ na -kwitaya fa, 'in in 'ni ɔ gbaci zɔ na sɔ fa ni, in 'na 'ka we dli -gv zɔ.»

²⁶ Lɔkɔwlu 'pli -bhlo, 'in -Zezuu 'binɔnya yi 'yaa 'wlugbeli -budu zɔ. Nu, Toma mi -bha. Wa ka -buduu klolonya -gbali, 'in -Zezu yia wa glaa yi. ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ 'nye aun 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ!» ²⁷ 'In ɔ nɛɛ Toma -ylaɛ: «Di da -na -kwitaya, 'in yla da na -kwite: belɪda -na sɔ, 'in fa we na gbaci zɔ. 'Bhu dlɪɪɪɪɪ 'bi, 'in -in 'ka dli zɔ!»

²⁸ Toma nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, na -Lagɔ!»

²⁹ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-In ka 'mi 'yɪ, we 'gbv -na zva dli, we 'ni mvv? -Wa 'nia 'mi 'yɪ, 'in wa zva dli, 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ mi -maa -nv nya.»

Wee 'sebhεε wlu ni

³⁰ -Zezu ka gwedigbunya tɔlvaa -zlo lɛnv ɔ 'bunɔnyaa 'yibadi, nu, -muv 'ni cɛlɔda -mi 'sebhε ni 'wu. ³¹ Nu, -we -nya mia da cɛlɔda ni, -bha we mia a 'ka dli zv nu, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -yɔ -Lagɔɔ Yu. 'In, a -ka ɔ dli -gv zv, a 'ka 'yliyɔgagie 'yi ɔ 'ɲni nya.

21

-Zezu 'tlaha ɔ 'bunɔnyaa 'klv Tibeliadinyu kwesi

¹ -Muv 'bɪgv, 'in -Zezu yi 'yaa ɔ 'dε ɔ 'bunɔnyaa 'klvslolu Tibeliadinyu kwesi. Sa we 'plia mv ni: ² Simɔ Piɛli klaa, Toma (-ɔ wa laa -Zluya) klaa, Natanaɛli (Galileee Kanagbe 'wu yu) klaa, Zebedee 'yua klaa, we -yɔ -Zezuu 'bunɔnyaa -putu 'sɔ mi -bha. ³ Simɔ Piɛli nεε wa -yla: «'Nyu na mnia -dɔa.» Wa nεε ɔ -ylae: «-Amia mi 'ya yida -a -yɔ -mi 'sɔ 'ka mni.» Wa mnia, 'in wa yia 'glv 'wubho. Nu, sabɔ weε 'plia ni, wa 'ni zibhi yabhlogbɔɔ 'bha.

⁴ Zli bhliia zlizlie, -zugba -Zezu mi -bha weε 'nyuu ɲwe -yɔ. Nu, ɔ 'bunɔnyaa 'ni we 'jiyibheli nu, mɔ -wa. ⁵ ɔ nεε wa -ylae: «In! Nyimesia, a 'ni zibhi 'bha -nyaa?»

Wa 'palia we 'bɪgv, wa nεε: «In, -a 'ni zibhi yabhlogbɔɔ 'yi!»

⁶ ɔ nεε wa -yla: «A viteli 'sowli amiaa 'glv lilisɔlv, 'yia a yia.» Wa vitelia 'sowli, tɔvn, zibhii -zlo -we wa 'bhaa, we 'wuzuloo 'gbv, wa 'ni 'maslɛn 'sowli 'nyu lv -saste mneni.

⁷ 'Bunɔnyɔ -ɔ ka zε -Zezu -kala nεε Piɛli -yla: «-Amiaa -Kanyɔ -wa!» Simɔ Piɛli 'nva «-Amiaa -Kanyɔ -wa!» tɔvn, 'in ɔ yia ɔ -banaa -gubana 'wɔpla, nu, ɔ ka we 'wusaa 'gbv, 'in ɔ yia 'nyu lv -bho. ⁸ 'In 'bunɔnyaa pnu -yɔ 'glv yia yi, -zugba 'sowli mia yeda zibhi nya, wa gbize we 'wu. Nu, wa 'ni yaa 'nyuu ɲwe -yɔ latlɔlv, sa 'bhisa 'metli glv gbu sɔsɔla wa -yɔ. ⁹ Wa 'tlaa -gɔgɔ -gv, 'in wa yia -bha -kapv 'yi. Zibhi mi 'yli, 'in 'floo mia -bha.

¹⁰ -Zezu nɛɛ wa -yla: «Zibhi -we a 'bhaa da ni, a -yɔ we tɔba yi.»

¹¹ Simɔ Piɛli -gblaa 'glɔ 'wɔ tɔɔn, 'in ɔ yia 'sowli 'wɔgbize dɔdɔ. We mi yeda zibhi 'kadi nya, we ηwe nyini zibhi glɔ gbesɔ 'ya kugbua le ta (153). Nu, wee zibhi -zu 'wɔ, 'in wee sowli'i yla. ¹² -Zezu nɛɛ wa -yla: «A yi a 'ka lil» Waa 'bunɔnya glaa nyume yabhlogbɔɔ 'ni ηwe -ka ɔ 'ka ɔ layibhaɛ: «Nyɔɔ -in -mia?» Wa -yi we 'ji nu, Nyumaa -Kanyɔ -wa. ¹³ -Zezu bea wa kwesi, ɔ 'bhua 'floo 'wɔ, ɔ dlilia we wa 'wɔla, 'in ɔ yia wa zibhi 'nye. ¹⁴ Nu, -Zezu -sɔa tɔltɔnya glaa 'wɔ, ɔ 'dɛɛ slolue ɔ 'bunɔnya -ylaa -zakpa tanɔ mia dɛ.

¹⁵ Wa bhia lillie, -Zezu nɛɛ Simɔ Piɛli -yla: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -in -kali na zɛ we -zi waa?»

ɔ nɛɛ ɔ -yla: «In, na -Kanyɔ, -in -yi we 'ji nu, in -kali na zɛ.»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Nye na bhlabhleyua.»

¹⁶ ɔ nɛɛ ɔ -yla -zakpa 'sɔnɔ nyae: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -in -kali na zɛɛ?»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «In, na -Kanyɔ, -in -yi we 'ji nu, in -kali -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Zɛ na bhlabhleɛ 'yliyɔzɔnyɔ.»

¹⁷ 'in ɔ yia ɔ layibha -zakpa tanɔ nyae: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -in -kali na zɛɛ?»

Piɛli -gɔ yia 'wɔ -tɔ -kɔɔn, nu, ɔ ka ɔ layibha -zakpa ta: «'Lee, -mi, -in -kali na zɛɛ?» We 'gbɔ, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -in -yi -lu weee 'ji: -in -yi we 'ji nu, in -kali -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Nye na bhlabhle. ¹⁸ In nɛɛ -mi -yla gbuzɔnɔ sa nu, da -in mia nyimeslɔyu nya ni, -na dɛ gbaa -na -cesli, 'in -na mnia mɔ -in 'yibhaa. Nu, -in -ka gɔ ni, -na sɔ -na yia 'wɔbhua, 'in nyuma -putu yia -na -cesli -gbaa, 'in wa kwaa -mi da -in 'nia 'yibha.» ¹⁹ (-We -Zezu gbaa dɛ ni, sa Piɛli 'kaa tli, 'in ɔ 'kaa -Lagɔɔ 'ηni -mnɔni ɔ -tɔltɔle

'wu, 'mv ɔ mia -sloluda.) 'Bhie, -Zezu nɛɛ Piɛli -ylaɛ: «Yi 'mi 'bi.»

²⁰ Piɛli 'bhitia la, 'in ɔ yia wa 'lɔv -gbɛin 'bunɔnyɔ -ɔ ka ze -Zezu -kalia -yɔyi wa 'biyida. (Nyime -ɔ, wa mia zlime lida, -ɔ pɔlia -Zezuu gbɛgbɛin 'wu, 'in ɔ yia ɔ layibha nu, nyɔɔ 'ka ɔ wla ni, mɔ -wa.) ²¹ Piɛli 'yia ɔɔ 'bunɔnyɔ -yɔ, 'in ɔ yia -Zezu layibhaɛ: «'In -mɔɔ mia da na?»

²² -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «In -ka 'yibha nu, ɔ -tu -bha, 'in in 'ka lu yi ni, 'lee, lɛɛ -lu -mɔv 'ka -mi nunva? -Mi, nɔ 'mi 'bi!» ²³ Tɔvɔn, 'in we 'di yia 'mni 'bunɔnya glaa nu, ɔɔ 'bunɔnyɔ -mɔnɔ 'na 'ka tli. Nu, -Zezu 'ni gbaɛ: «ɔ 'na 'ka tli.» Nu, ɔ nɛɛ: «In -ka 'yibha nu, ɔ -tu -bha, 'in in 'ka lu yi ni, 'lee, lɛɛ -lu -mɔv 'ka -mi nunva?»

²⁴ Nu, ɔɔ 'bunɔnyɔ -bhlokpade -wa we dayinyɔ, 'in mɔ cɛlia we. -A -yi we 'ji nu, -we ɔ gbaa, gbuzɔnɔ -wa.

²⁵ -Zezu ka gbuv -zloo tɔlva lɛnv. Nu, sa we 'pɔlia, we -ka 'sa wa cɛli we -bhlo -bhlo ni, we 'wuzuloo 'gbu, wee 'sɛbhɛnya 'na 'ka yaa dudv weee -gv mneni.

'Wɔsuslolue loluu 'ɛbɛ New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

- Vous devez donner Attribution au travail.
- Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.
- Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du canevas de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Mar 2019 from source files dated 12 Mar 2019

6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65